

Βοηθητικό Υλικό για τα Λατινικά

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Β ΛΥΚΕΙΟΥ

- ✓ Μετάφραση των κειμένων
- ✓ Αναγνώριση λέξεων
- ✓ Παρατηρήσεις στη γραμματική
- ✓ Συντακτική ανάλυση
- ✓ Ασκήσεις γραμματικής και συντακτικού

Λατινική γλώσσα

Η λατινική γλώσσα και η καταγωγή της

Η λατινική γλώσσα είναι μια γλώσσα που δεν έχει πια ομιλητές και κατάγεται από την ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια, όπως και η αρχαία ελληνική, η σανσκριτική, η τοχαρική, η χετιτική και άλλες. Όπως όλες αυτές τις "νεκρές" γλώσσες, έτσι και η Λατινική πέρασε μέσα από τα χρόνια σε άλλες, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν οι γλώσσες "απόγονοι" της λατινικής και όλων των άλλων γλωσσών της Ινδοευρωπαϊκής. Η Ινδοευρωπαϊκή είναι η μεγαλύτερη γλωσσική οικογένεια στον κόσμο σήμερα, με τις γλώσσες της να ομιλούνται από πάνω από τρία δισεκατομμύρια φυσικούς ομιλητές.

Ο σχηματισμός της λατινικής γλώσσας

Η λατινική γλώσσα ήταν η διάλεκτος των Λατίνων, δηλαδή των κατοίκων της περιοχής του Λατίου, στην οποία βρίσκεται και η Ρώμη. Έγινε πολύ σημαντική ως επίσημη γλώσσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Όλες οι ρομανικές γλώσσες (Λατινογενείς), όπως ανέφερα πιο πάνω, προέρχονται από τα Λατινικά και πολλές λατινικές λέξεις υπάρχουν στις σύγχρονες γλώσσες όπως τα Αγγλικά. Η λατινική γλώσσα είναι συγγενής της αρχαίας ελληνικής στη μορφολογία και τη δομή γενικότερα. Αρχικά, αποτελούσε το γλωσσικό ιδίωμα μιας περιοχής που εκτεινόταν από τον κάτω Ρου του Τίβερη έως το σημερινό Μόντε Αλμπάνο. Με τον καιρό έγινε η γλώσσα των κατοίκων της Ρώμης και έτσι είναι που σιγά-σιγά κάλυψε ολόκληρη την επαρχία του Λατίου, οπότε πήρε το όνομα Λατινική. Στη συνέχεια, επεκτάθηκε έξω από το Λάτιο, έσβησε τις γειτονικές διαλέκτους που διέφεραν λίγο από εκείνη (Σαβινική και Μαρσική διάλεκτος), υπερίσχυσε της Οσκικής γλώσσας, έσβησε την Ουμβρική και στα χρόνια του Χριστού, τη Βενετική. Τέλος απορρόφησε τη μη ινδοευρωπαϊκή Ετρουσκική γλώσσα, δηλαδή την Κελτική γλώσσα της κοιλάδας του Πάδου.

Η Λατινική γλώσσα χωρίζεται σε έξι περιόδους:

Περίοδοι της Λατινικής					
75 π.Χ.	75 π.Χ. – 1 ^{ος} αι.	2 ^{ος} – 8 ^{ος} αι.	9 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.	15 ^{ος} – 17 ^{ος} αι.	17 ^{ος} αι. – σήμερα
Πρωταρχική Λατινική	Κλασική Λατινική	Δημόδης Λατινική	Μεσαιωνική Λατινική	Ουμανιστική Λατινική	Νεολατινική

Μεταξύ των περιόδων της λατινικής γλώσσας υπήρξαν σημαντικές αλλαγές και διαφορές, όπως συνέβη για παράδειγμα με την Κλασική και Δημώδη Λατινική.

Κλασική Λατινική	Δημώδης Λατινική	Σημασία
<i>Sidus</i>	<i>Stella</i>	Άστρο
<i>Cruor</i>	<i>Sanguis</i>	Αίμα
<i>Pulcher</i>	<i>Bellus</i>	Ωραίος
<i>Ferre</i>	<i>Portare</i>	Φέρω, μεταφέρω
<i>Ludere</i>	<i>Jocare</i>	Παίζω
<i>Os</i>	<i>Bucca</i>	Στόμα
<i>Brassica</i>	<i>Caulis</i>	Λάχανο
<i>Domus</i>	<i>Casa</i>	Σπίτι
<i>Magnus</i>	<i>Grandis</i>	Μεγάλος
<i>Emere</i>	<i>Comparare</i>	Αγοράζω
<i>Equus</i>	<i>Caballus</i>	Ίππος

Παρόλο που η λατινική γλώσσα άλλαξε πολλές φορές δεν έχασε τον χαρακτήρα της και εξακολουθεί να ζει μέχρι και σήμερα. Σήμερα υπάρχουν πάνω από 23 ομιλούμενες ρωμανικές γλώσσες (λατινικής προέλευσης) στον κόσμο. Μοιάζουν πολύ μεταξύ τους και με την λατινική φυσικά. Τέτοιες γλώσσες λατινικής προέλευσης είναι τα Ιταλικά, τα Γαλλικά, τα Ισπανικά, τα Πορτογαλικά και τα Ρουμάνικα.

Παραδείγματα επίδρασης της λατινικής στη ρουμανική γλώσσα:

Λατινικά	Ρουμάνικα	Σημασία
<i>Sum</i>	<i>Sunt</i>	Είμαι
<i>Ultimus</i>	<i>Ultimul</i>	Τελευταίος
<i>Locus</i>	<i>Loc</i>	Τόπος
<i>Multus</i>	<i>Mult</i>	Πολύς
<i>Mens</i>	<i>Minte</i>	Μικρό
<i>Liber</i>	<i>Liber</i>	Ελεύθερος
<i>Quattuor</i>	<i>Patru</i>	Τέσσερις
<i>Nuntio</i>	<i>Anunt</i>	Αναγγέλλω
<i>Audio</i>	<i>Aud</i>	Ακούω
<i>Perdo</i>	<i>Pierd</i>	Χάνω
<i>Lupus</i>	<i>Lup</i>	Λύκος
<i>Factum</i>	<i>Fapt</i>	Γεγονός
<i>Aqua</i>	<i>Apa</i>	Νερό
<i>Quando</i>	<i>Cand</i>	Πότε
<i>Nox</i>	<i>Noapte</i>	Νύχτα
<i>Fructus</i>	<i>Fruct</i>	Φρούτο

Λατινικά Ρητά

Sic transit gloria mundi

Έτσι περνάει η [μάταιη] δόξα σ' αυτόν
τον κόσμο

Tu quoque, fili!

Και συ τέκνον! [Βρούτε]

Fama volat

Η φήμη πετάει

Multum, non multa

Πολύ, όχι πολλά

Pecunia non olet

Το χρήμα δεν μυρίζει

Nihil sub sole novum

Τίποτε δεν είναι καινούργιο κάτω από
τον ήλιο

Mutis mutandis

Τηρουμένων των αναλογιών

Nemo dat quod non habet

Κανένας δεν δίνει αυτό που δεν έχει

Bis vivit qui bene vivit

Ζει δυο φορές αυτός που ζει καλά

Quinon proficit deficit

Όποιος δεν προχωρά, πάει προς τα πίσω

Age quot agis

Κάνε αυτό που κάνεις [ήν κάνεις πολλά πράγματα μαζί]

De gustibus non est disputandum

Τα γούστα δεν συζητούνται

Dum spiro spero

Όσο αναπνέω ελπίζω

Dum vivimus vivamus

Όσο ζούμε, ας ζήσουμε

Usus est magister optimus

Η χρήση είναι ο καλύτερος δάσκαλος

Ubi bene, ibi patria

Όπου [αισθάνεσαι] καλά εκεί η πατρίδα σου

Exitus acta probat

Ο σκοπός δικαιώνει την πράξη

Cogito ergo sum

Σκέφτομαι, άρα υπάρχω

Qui tacet consentit

Ο σιωπών συναινεί

Res, non verba

Έργα, όχι λόγια

Verba volant, scripta manent

Τα λόγια πετούν, τα γραπτά μένουν

Timendi causa est nescire

Η αιτία του φόβου είναι η άγνοια

Nemo sine vitio est

Κανείς δεν υπάρχει χωρίς ελάττωμα

Vultus est index animi

Το πρόσωπο είναι ο δείκτης της ψυχής

Λατινικές Φράσεις και Λέξεις

Γνωστές και εν χρήσει Λατινικές Λέξεις

Λέξεις που είτε χρησιμοποιούνται αυτούσιες είτε συνδέονται ετυμολογικά με λέξεις στα Νέα Ελληνικά:

Λατινική Λέξη Μετάφραση

λέξεις που είναι σε χρήση αυτούσιες, σχεδόν ομόηχες και με σχεδόν το ίδιο νόημα

agenda	αυτά που πρέπει να γίνουν (μτχ. του ago)
ampulla	φλασκί, φιάλη
album	το λευκό, άσπρη πλάκα γραφής, κατάλογος
capsula	μικρό κιβώτιο
confusio	Σύγχυση
contra	Εναντίον
colubra	θηλυκό φίδι
cultura	Καλλιέργεια
cura	φροντίδα, επιμέλεια, επιμελητέα
decor	ομορφιά, χάρις
duplex	Διπλός
extra	επιπλέον, έξω, παραπέρα
familia	Οικογένεια
forma	φόρμα, σχήμα
freno	συγκρατώ, περιορίζω, ελέγχω, φρενάρω
fumo	Καπνίζω
fundo	χύνω, λιώνω
furia	θυμός, οργή, φούρια
gusto	δοκιμάζω, γεύομαι
harena	άμμος, παραλία, αρένα
manica	μανίκι, κάλυμμα χεριού
medium	Μέσο
miseria	Απότυχία
normal	τυποποιημένος (για ξυλουργούς), μτγν: φυσιολογικός
nuntius	Αγγελιοφόρος, εκπρόσωπος (του Πάπα)
opera	δουλειά, έργο
pastor	βοσκός, ποιμένας
piscina	δεξαμενή με ψάρια

porta	πύλη, πόρτα
provocator	ο προκαλών, είδος μονομάχου
regula	κανόνας, χάρακας
retro	Πίσω
rotunda	Στρογγυλή
saburra	άμμος χρησιμοποιούμενη σαν αντίβαρο
super	επάνω, επιπλέον παραπέρα
susurro	βόμβος, σούσουρο
tuba	πολεμική σάλπιγγα
turbo	ενοχλώ, αναταράσσω, στροβιλίζω, στρόβιλος
velo	Κρύβω
vero	Αληθινά
veteranus	Βετεράνος
villa	εξοχική κατοικία
vitio	ελάττωμα, αμαρτία, βίτσιο
vivat	Ζήτω

λόγιες λέξεις και επιστημονικοί όροι που συχνά χρησιμοποιούνται με τη λατινική τους γραφή

Ante	πριν
Corrigenda	διορθώτέα (παροράματα)
circum, circa	γύρω από, περίπου
Calculus	βότσαλο (μτγν. μαθ. λογισμός)
Doctor	δάσκαλος
Ergo	συνεπώς, επομένως, γι' αυτό
Errata	παροράματα, λάθη
homo (γεν. hominis)	άνδρας, άνθρωπος
Lapsus	σφάλμα, ολίσθημα
Lector	αναγνώστης
Matrix	κυψέλη, μητρικός
Nexus	κόμβος, σύνδεσμος, δίκτυο
opus (γεν. operis)	έργο
Quantum	πόσο, κβάντουμ
Radius	ακτίνα (τροχού αρχικά)
Ratio	τρόπος, μέθοδος, διαδικασία, λόγος, αιτία, αναλογία
Verbatim	ακριβώς όπως ειπώθηκε
Virus	σκουλήκι ή δηλητήριο

άλλες λέξεις που χρησιμοποιούνται συνήθως με τη λατινική τους γραφή

Ave	χαίρε
Bonus	καλός
Credo	πιστεύω
Corpus	σώμα, πτώμα
Cursor	δρομέας, αγγελιοφόρος (χρήση σε PC)
Error	λάθος (χρήση σε PC)
Filioque	και εκ του Υιού
Focus	εστία (νεολtv)
Forum	αγορά, κεντρική πλατεία
Gratis	δωρεάν
Imperium	εξουσία, αυτοκρατορία
Index	δείκτης, μτγν. κατάλογος
Libido	βίαια επιθυμία
Locus	τόπος, σημείο, κατάσταση
Malus	κακός
Maximum	μέγιστο
Minimum	ελάχιστο
memorandum	υπόμνημα, σημείωμα
Mensa	τραπέζι
Modus	μέθοδος, τρόπος, μέτρο, όριο
Momentum	κίνηση, μτγν. ορμή
Moratorium	καθυστέρηση
placebo	θα ευχαριστήσω (ιατρ. όρος για εικονικά φάρμακα)
Requiem	κυριολ. το της αναπαύσεως, νεκρώσιμος ύμνος
Referendum	σημείο αναφοράς
Scribe	γράφει
Sic	έτσι
Sponsor	εγγυητής, εγγύηση
Status	θέση, κατάσταση
Veto	απαγορεύω
Via	δρόμος

λέξεις που αποτελούν εμπορικές ονομασίες

alter	ένας άλλος
algida	Κρύα
amita	Θεία
avis	Πουλί
domus	Σπίτι
farina	Αλεύρι
fiat	Γενηθήτω
juventus	Νεολαία
illuminati	πεφωτισμένοι
lego	μαζεύω, συλλέγω, διαβάζω
multiplex	Πολύπτυχος
natura	Φύση
nivea	Λευκή
nova	Νέα
rex (γεν.regis)	Βασιλιάς
sanitas	Υγεία
sol	Ήλιος
solaris	Ηλιακός
ultra	περισσότερο από
volvo	γυρνώ, γυρίζω, περιστρ
vox (γεν. vocis)	Φωνή

λατινικές λέξεις που, ετυμολογικά, αποτελούν ρίζα σύγχρονων ελληνικών λέξεων

Arma	Όπλα
Barbatus	γενειοφόρος
Corona	Κορώνα, στέμμα
Conserve	Διατηρώ, συντηρώ
Columna	Κολώνα, στήλη
Communis	Κοινός
Classis	κοινωνική τάξη
Camera	Δωμάτιο με θόλο
Caminus	καμίνι, φωτιά
Campus	Επίπεδο μέρος, χωράφι, πεδιάδα(μτγν. πανεπιστ. χώρος)
Canalis	κανάλι, αγωγός
Candela	κερωμένο φυτίλι, καντήλι
Capistrum	χαλινάρι

Carrera	δρόμος για άμαξες (εξ ου και καριέρα)
Carrus	Άμαξα
Cassida	μεταλλικό κράνος
Castellum	κάστρο, φρούριο
Castrum	κάστρο, φρούριο
castus -casta -castum	αγνός, ιερός
Bracae	Βράκα
Bucca	μάγουλο, μπουκιά
Caballus	Άλογο
Caca	Κακά
Codex	κορμός δέντρου, βιβλίο (από ξύλινες πλάκες), χειρόγραφο
Custodia	προστασία, φρουρά, κουστωδία
Documentum	παράδειγμα, απόδειξη
Durus	σκληρός
Falsus	ψεύτικος, απατηλός
Graeculus	μικρός Έλληνας, "Ελληνούκος", (υποτιμητικό, εξ ου γραικύλος)
Institution	θεσμός, εκπαίδευση, μέθοδος
Luxus	πολυτέλεια
Macellarius	σφαγέας
Mandatum	Διαταγή, οδηγία
Manifestus	ξεκάθαρος, μτγν. διακηρυγμένος, δημοσιευμένος
Militaris	στρατιωτικός
nepos (γεν. Nepotism)	Εγγονός, ανιψιός (εξ ου νεποτισμός)
Nomenclator	σκλάβος που υπανθυμίζει ονόματα
Numerus	Αριθμός, ψηφίο
palatium – palatial	παλατινός λόφος- πληθ. ανάκτορα
Pedalis	Ποδάρι
Proletarius	Πολίτης της κατώτερης τάξης
Pullus	κοτόπουλο
Purus	Αγνός
Quadrum	τετράγωνο
Relaxo	χαλάρωση, ξεκούραση
Salto	χορεύω, πηδώ
Sacculus	μικρή τσάντα
Sagitta	σαΐτα, βέλος
Scrinium	βιβλιοθήκη
Secures	τσεκούρι, μτφ. υπεροπλία
Securitas	γαλήνη, ανεμελιά, μτγν. ασφάλεια

Seminarium	φυτεία, θεραπευτήριο
servus –serva	σκλάβος - σκλάβα
Sexus	το φύλο
Specialis	ιδιαίτερος
Specula	παρατηρητήριο, ακτίδα ελπίδας
Stilus	Γραφίδα, στύλος, παλούκι (εξ ου στυλό, στυλ)
Studio	Μελετώ
Tractor	ελκυστής, αυτός που τραβάει
Video	Βλέπω
Visito	επισκέπτομαι

Ιδιαίτερα μαθηματα.gr

Το τετράγωνο του Sator

Sator arepo tenet opera rotas: Ίσως είναι η πιο αινιγματική αμφίδρομη φράση της Λατινικής γλώσσας, που, αν και στην αρχή την χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι Λατίνοι ως λογοπαίγνιο, στο τέλος την καρπώθηκαν οι Χριστιανοί και τις απέδωσαν, μάλιστα μεταφυσικές ιδιότητες. Πρόκειται για την πιο φημισμένη παλίνδρομη (διαβάζεται, δηλαδή, και από τις τέσσερις κατευθύνσεις) γραφή όλων των εποχών. Έχει διεγείρει, ανά τους αιώνες, τη φαντασία, όλων των «καχύποπτων συνωμοσιολόγων». Την έχουν αποδώσει στους Ναΐτες και στην Καμπάλα. Έχει χαρακτηριστεί ως μυστική ομολογία της Χριστιανικής πίστης, αλλά και ως προσευχή των... Σατανιστών. Για όσους δέχονται την προχριστιανική εκδοχή της, το τετράγωνο δεν ήταν τίποτα άλλο από το συμπλήρωμα ενός γεωγραφικού χάρτη. Ενώριζε τεράστια επιτυχία, ακόμα και στην εποχή μας. Αρκεί να πληκτρολογήσετε, σε μία μηχανή αναζήτησης του διαδικτύου, τη λέξη sator και θα βρείτε πάνω από 2 εκατ. σελίδες. Προσοχή!! Οι περισσότερες είναι αυθαίρετες ερμηνείες.

Η μετάφραση της δεν προσδιορίζει κάτι το συγκεκριμένο και, ίσως, αυτό να φουντώνει τη μυστηριώδη φύση της. Πιθανή μετάφραση: «ο αγρότης (σπορευς- Δημιουργός) με το κάρο κρατάει (ελέγχει) με προσοχή τις ρόδες», αν και υπάρχει μεγάλη συζήτηση για την απόδοση του όρου arepo (δεν πρόκειται, ακριβώς, για Λατινική λέξη. Ορισμένοι τη σχετίζουν με την ελληνική «άρτρο», άλλοι τη θεωρούν Κελτικής προέλευσης, ενώ άλλοι τη θεωρούν κύριο όνομα, Arepo = το όνομα του σπορέα). Όσοι θεωρούν ότι είναι χριστιανική φράση το ερμηνεύουν, ελεύθερα, ως: «ο Θεός τα βλέπει και τα ελέγχει όλα»

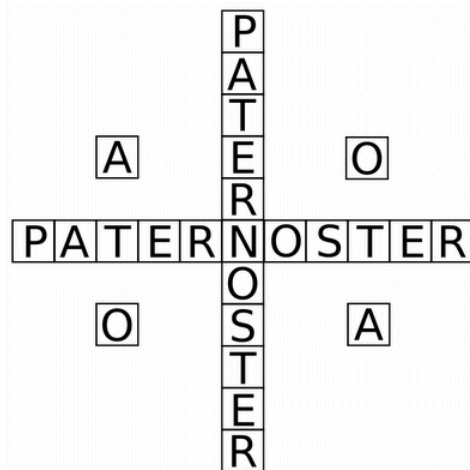
Το αποκαλούμενο «μαγικό» τετράγωνο του Sator, παρουσιάζεται ακόμα και στις τοιχογραφίες της Πομπηίας (ανακαλύφθηκε το 1925, από τον Pompeo della Corte). Δηλαδή, το χρησιμοποιούσαν πριν το 79 μ. Χ (χρονιά που καταστράφηκε η Πομπηία από τις εκρήξεις του Βεζούβιου). Η Ιταλίδα M. Leopardi στο βιβλίο της, *il quadrato magico del sator*, ed. Mediterranee, υποστηρίζει ότι το τετράγωνο είναι προχριστιανικό και ότι οι χριστιανοί, απλώς, το έδωσαν τη δική τους ερμηνεία. Στη διάρκεια των αιώνων το βρίσκουμε χαραγμένο σε πολλές άλλες τοιχογραφίες της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Αγγλίας.

Τέλεια γεωμετρική δομή

Το τετράγωνο αποτελείται από 5 λέξεις, που η κάθε μία αποτελείται από 5 γράμματα. Η επιλογή των λέξεων είναι ιδανική (γι αυτό είναι παράλογο να ψάχνεις για τη νοηματική τους απόδοση). Το rotas είναι η αμφίδρομη γραφή του sator. Το arepo είναι η αμφίδρομη γραφή του opera, ανά το ρ. tenet είναι από μόνο του αμφίδρομο. Το γράμμα T εμφανίζεται πάντα ανάμεσα στο A και στο O.

Όσοι έψαχναν να βρουν θεϊκά μηνύματα μέσα στις λέξεις (ενώ αυτά υπάρχουν αββωνα στη φύση), εντυπωσιάστηκαν με το ρήμα tenet, που σχηματίζει το σχήμα του σταυρού στη μέση του τετραγώνου.

Αν ενώσετε τα ακριανά γράμματα A και O (και με κέντρο το γράμμα N) θα σχηματιστεί ο σταυρός των Ναϊτών

Το τετράγωνο του sator έφτασε στην Αγγλία τον 7^ο αιώνα μ.Χ. Πολύ αργότερα ο ευαγγελιστής ιερέας Felix Grossner, παρατήρησε ότι τα 25 γράμματα που αποτελούν όλη τη φράση μπορούν να μετασχηματιστούν από τετράγωνο σε σταυρό και να αποδώσουν τη λατινική φράση pater noster (: πάτερ ημών). Στις άκρες του σταυρού απομένουν τα γράμματα A και O (τα οποία τα ερμήνευσαν ως Α και Ω, αρχή και τέλος

Βέβαια, σήμερα δε θα ένοιωθε πολύ περήφανος για την ανακάλυψη του ο Grossner. Η φράση είναι αρκετά εύπλαστη. Υπάρχουν αναγραμματισμοί που δίνουν χριστιανική ερμηνεία στο «μαγικό» τετράγωνο, αλλά υπάρχουν και εννέα διαφορετικοί αναγραμματισμοί που δίνουν σατανική ερμηνεία π.χ. oro te, pater, oro te pater, sanas. (προς τους θρησκόληπτους: δεν είναι ανάγκη να σταυροκοπιέστε. Ο σατανάς δεν πρόκειται ποτέ να σας βρει, αν δεν τον κουβαλάτε μέσα σας). Ο Ιταλός S Bartezzagni (La Repubblica, 2000) κατάφερε να δώσει πέντε νέους σατιρικούς αναγραμματισμούς (αναφέρονται σε πορνοσταρ ή στον...Σκρουτζ).

Το τετράγωνο του Sator του αντέχει ακόμα και με τους αριθμούς

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25

Αντικαταστήστε τα 25 γράμματα του αρχικού τετραγώνου με διαδοχικούς αριθμούς (από το 1 έως το 25). Οι αριθμοί, που αντιστοιχούν στο ρ. tenet (τρίτη οριζόντια γραμμή) δίνουν άθροισμα 65. Το ίδιο άθροισμα θα έχετε, αν θα αθροίσετε και πάλι το ρ.tenet (τρίτη κάθετη γραμμή). Τα γράμματα είναι ίδια, οι αριθμοί όμως όχι.

Είναι περίεργο πως με ό,τι έπαιζαν οι αρχαίοι (το λογοπαίγνιο των Λατίνων, στην προκειμένη περίπτωση) έγινε, κατά το Μεσαίωνα, θεϊκό μήνυμα στα χέρια των φανατικών της καθολικής εκκλησίας. Αλλά πιο περίεργο είναι το πόσο εύκολο μετατρέπεται, στην εποχή μας, οτιδήποτε το περίεργο και το δυσερμήνευτο σε «μαγικό» και «αποκρυφιστικό». Μια πρόχειρη αναζήτηση στο διαδίκτυο, γύρω από το sator, θα σας πείσει. Στο Μεσαίωνα, η έλλειψη γνώσης οδηγούσε στη μεταφυσική. Στην εποχή μας, η αρίφνητη και ανεξέλεγκτη γνώση οδηγεί, ακριβώς, στο ίδιο σημείο.

www.nemesis.gr

A. KEIMENA

Ιδιαίτερα

Κείμενο 1

«Ο εξόριστος ποιητής»

Ovidius poeta
exulat
in terra Pontica.
Scriptitat epistulas
Romam.
Epistulae sunt
plenae querelarum.
Desiderat Romam
et deplorat
adversam fortunam.
Narrat
de barbaris incolis
et de gelida terra.
Curae et miseriae
excruciant poetam.
Epistulis
repugnat
contra iniuriam.
Musa est
unica amica poeta.

Ο Οβίδιος ο ποιητής
είναι εξόριστος
στη γη του Πόντου.
Γράφει συχνά επιστολές
στη Ρώμη.
Οι επιστολές είναι
γεμάτες από παράπονα.
Επιθυμεί τη Ρώμη
και θρηνεί
την αντίξοχη τύχη (του).
Διηγείται
για τους βάρβαρους κατοίκους
και για την παγωμένη χώρα.
Οι έργοιες και οι δυστυχίες
βασανίζουν τον ποιητή.
Με τις επιστολές (του)
μάχεται
ενάντια στην αδικία.
Η Μούσα είναι
η μοναδική φίλη του ποιητή.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

poeta –ae (αρσ.)
terra – ae (θηλ.)
epistula – ae (θηλ.)
querela – ae (θηλ.)
Roma – ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (κύριο όνομα).
fortuna – ae (θηλ.)
incola –ae (αρσ.)
cura – ae (θηλ.)
miseria – ae (θηλ.)
iniuria –ae (θηλ.)
Musa – ae (θηλ.)
amica -ae

Β` κλίσης

Ovidius – ii(-i) (αρσ.), το ουσιαστικό σχηματίζει την κλητική του πληθ. Ovidi. Το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (κύριο όνομα).

Επίθετα**Β` κλίσης**

Ponticus –a –um, το επίθετο δε σχηματίζει παραθετικά.

plenus –a-um, συγκρ: **plenior-ior-ius**, υπερθ: **plenissimus –a-um**.

adversus –a –um, συγκρ: **adversior-ior-ius**, υπερθ: **adversissimus –a-um**.

barbarus –a –um, συγκρ: **barbarior-ior-ius**, (υπερθ: **barbarissimus –a-um**).

gelidus –a-um, συγκρ: **gelidior-ior-ius**, υπερθ: **gelidissimus –a-um**.

unicus –a-um, το επίθετο δε σχηματίζει παραθετικά.

Προθέσεις

in (+αφαιρ.) → σε

de (+ αφαιρ.) → για

contra (+αιτιατ.) → εναντίον.

Αρχικοί χρόνοι

- **ex(s)ulo, -avi, -atum – are (1)** είμαι εξόριστος .
- **scriptito, -avi, -atum , -are (1)** γράφω συχνά.
- **desidero, -avi, -atum, -are (1)** επιθυμώ, μου λείπει.
- **deploro, -avi, -atum , -are (1)** θρηνώ, κλαίω.
- **narro, -avi, -atum , -are (1)** αφηγούμαι.
- **excrucio, -avi, -atum, -are (1)** βασανίζω.
- **repugno, -avi, -atum , -are (1)** αντιμάχομαι, ανθίσταμαι.
- **sum, fui, ---, esse** (βοηθητικό ρήμα) είμαι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να κλιθούν τα παρακάτω:

epistulas, Romam, incolis barbaris, miseriae , Musa, unica amica.

2) Να βρεθούν και να κλιθούν όλα τα ρήματα (α` συζυγίας) του κειμένου στην Οριστική του Ενεστώτα.

Ιδιαι

Κείμενο 2

« Διδώ και Αινείας »

Aeneas est	Ο Αινείας είναι
filius Anchisae.	γιος του Αγχίση.
Troia est	Η Τροία είναι
patriae Aeneae.	πατρίδα του Αινεία.
Graeci oppugnant	Οι Έλληνες πολιορκούν
Troiam	την Τροία
et expugnant dolo.	και (την) κυριεύουν με δόλο.
Aeneas navigat ad Italiam	Ο Αινείας πλέει στην Ιταλία
cum Anchisa, cum nato	με τον Αγχίση, με το γιο (του)
et cum sociis.	και με τους συντρόφους.
Sed venti	Αλλά οι άνεμοι
turbant pontum	ταράζουν τη θάλασσα
et portant Aenean	και φέρνουν τον Αινεία
in Africam.	στην Αφρική.
Ibi Dido regina	Εκεί η Διδώ η βασίλισσα
fundat novam patriam.	ιδρύει νέα πατρίδα.
Aeneas renarrat	Ο Αινείας διηγείται από την αρχή
reginae	στη βασίλισσα
insidias Graecorum.	τις ενέδρες των Ελλήνων.
Regina amat Aenean	Η βασίλισσα αγαπά τον Αινεία
et Aeneas reginam.	και ο Αινείας τη βασίλισσα.
Denique	Στο τέλος
Aeneas navigat	ο Αινείας πλέει
in Italiam	στην Ιταλία
et regina exspirat.	και η βασίλισσα πεθαίνει.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

Aeneas – ae* (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.
Anchises – ae ** (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.
patria –ae (θηλ.)
regina –ae (θηλ.)
Troia –ae (θηλ.)
Italia – ae (θηλ.)
Africa – ae (θηλ.) } τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν
 πληθυντικό αριθμό.
insidiae –arum (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.

* Nom:	Aeneas	** Nom:	Anchises
Gen. :	Aeneae	Gen:	Anchisae
Dat :	Aeneae	Dat:	Anchisae
Acc:	Aeneam και Aenean	Acc:	Anchisen και Anchisam
Voc:	Aenea	Voc:	Anchise και Anchisa
Abl:	Aenea	Abl:	Anchisa

Β' κλίσης**Greacus – i (αρσ.)****dolus –i (αρσ.)****natus –i (αρσ.)****filius – ii (-i) (αρσ.),** το ουσιαστικό σχηματίζει την κλητική ενικού. **fili.****socius –ii (αρσ.)****ventus –i (αρσ.)****pontus – i (αρσ.)****Γ' κλίσης****Dido, Didonis (θηλ.),** το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (κύριο όνομα)

Nom: Dido

Gen: Didonis και Didus

Dat: Didoni και Dido

Acc: Didonem και Dido

Voc: Dido

Abl: Didone

Επίθετα**Β' κλίσης****novus –a-um,****συγκρ: recentior –ior –ius και magis novus –a-um,****υπερθ: novissimus –a-um.****Επιρρήματα****ibi (τοπικό) → εκεί****denique (χρονικό) → τελικά.****Προθέσεις****cum (+ αφαιρ.) → μαζί με****ad(αιτιατ.) → προς****in (+ αιτιατ.) → σε****Αρχικοί γρόνοι**

- oppugno, -avi, -atum, -are (1) πολιορκώ
- expugno, -avi, -atum, -are (1) κυριεύω.
- navigo, -avi, -atum, -are (1) πλέω.
- turbo, -avi, -atum, -are (1) ταραζώ.
- porto, -avi, -atum, -are (1) παρασύρω.
- fundo, -avi, -atum, -are (1) ιδρύω.
- renarro, -avi, -atum, -are (1) αφηγούμαι από την αρχή.
- amo, -avi, -atum, -are (1) αγαπώ.
- exspiro, -avi, -atum, -are (1) ξεψυχώ.
- sum, fui, ---, esse (βοηθητικό ρήμα) είμαι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να κλιθούν τα παρακάτω:

Graeci, nato, sociis, reginae, novam patriam, insidias.

2) Να κλιθεί η προσωπική και δεικτική αντωνυμία.

3) Να γραφούν όλα τα ρήματα του κειμένου στο β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο Ενεστώτα

Κείμενο 3

«Η περιπέτεια της Ανδρομέδας»

Cepheus et Cassiope
 habent filiam
 Andromedam.
 Cassiope,
 superba forma sua,
 comparat se
 cum Nymphis.
 Neptunus iratus
 urget
 ad oram Aethiopiae
 marinam beluam,
 quae nocet
 incolis.
 Oraculum respondet
 incolis:
 «regia hostia
 placet deo!»
 Tum Cepheus adligat
 Andromedam
 ad scopulum;
 belua movet se
 ad Andromedam.
 Repente Perseus
 advolat
 pennatis calceis;
 videt puellam
 et stupet
 forma puellae.
 Perseus delet beluam
 hasta
 et liberat Andromedam.
 Cepheus, Cassiope
 et incolae Aethiopiae
 gaudent valde.

Ο Κηφέας και η Κασσιόπη
 έχουν κόρη
 την Ανδρομέδα.
 Η Κασσιόπη,
 περήφανη για την ομορφιά της,
 συγκρίνει τον εαυτό της
 με τις Νύμφες (Νηρηίδες).
 Ο Ποσειδώνας οργισμένος (επειδή οργίστηκε)
 στέλνει
 στην ακτή της Αιθιοπίας
 θαλάσσιο κήτος,
 το οποίο αφανίζει
 τους κατοίκους.
 Το μαντείο απαντά
 στους κατοίκους:
 «βασιλικό σφάγιο
 αρέσει στο θεό!»
 Τότε ο Κηφέας δένει
 την Ανδρομέδα
 σε βράχο
 το κήτος κινείται (κινεί τον εαυτό του)
 προς την Ανδρομέδα.
 Ξαφνικά ο Περσέας
 φθάνει πετώντας
 με τα φτερωτά σανδάλια
 βλέπει την κοπέλα
 και θαμπώνεται
 από την ομορφιά της κοπέλας.
 Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος
 με το δόρυ
 και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.
 Ο Κηφέας, η Κασσιόπη
 και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας
 χαίρονται πάρα πολύ.

www.nemesis.gr

Ιδιαιτε

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίση

Cassiope , Cassiopes *(θηλ.), το ουσιαστικό δεν έχει πληθ. αριθμό.

Andromeda – ae **(θηλ.), το ουσιαστικό δεν έχει πληθ. αριθμό.

filia –ae (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη δοτική και αφαιρετική πληθ. *filiis* και *filiabus*.

Nympha –ae (θηλ.)*** , ο πληθ. αριθμός κλίνεται κανονικά.

forma –ae (θηλ.)

ora –ae (θηλ.)

belua –ae (θηλ.)

incola –ae (αρσ.)

Aethiopia –ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

hostia –ae(θηλ.)

puella-ae (θηλ.)

hasta –ae (θηλ.)

* Nom: Cassiope	Andromeda & Andromede	Nympha & Nymphe
Gen: Cassiopes	Andromedae & Andromedes	Nymphae & Nymphes
Dat: Cassiopae	Andromedae	Nymphae
Acc: Cassiopen	Andromedam (-dan – den)	Nymphen & Nympham
Voc: Cassiope	Andromeda & Andromede	Nympha (-e)
Abl: Cassiope	Andromeda & Andromede	Nympha (-e)

Β' κλίση

Cepheus –i (αρσ.)*
Perseus –i (αρσ.)** } τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν
Neptunus –i (αρσ.) } πληθ. αριθμό.

oraculum-i (ουδ.)

scopulus –i (αρσ.)

deus , dei (αρσ.) ***

	<u>εν.αρ</u>		<u>πληθ.αρ.</u>	
* Nom: Cepheus	Perseus	deus	dei-dii-di	
Gen: Cephei & Cepheos	Persei & Perseos	dei	deorum & deum	
Dat: Cepheo	Perseo	deo	deis-diis-dis	
Acc: Cepheum & Cephea	Perseum & Persea	deum	deos	
Voc: Cepheu	Perseu	dive & deus	dei-dii-di	
Abl: Cepheo	Perseo	deo	deis-diis-dis	

ΕπίθεταΒ' κλίση

superbus –a-um , συγκρ: *superbior-ior-ius*, υπερθ: *superbissimus –a –um*.

iratus –a-um, συγκρ: *irator-ior-ius*, υπερθ: *iratissimus –a-um*.

marinus-a-um
regius-a-um } τα επίθετα δε σχηματίζουν παραθετικά.

pennatus –a-um , συγκρ: *pennator-ior-ius* , (υπερθ: *pennatissimus –a-um*).

Επιρρήματα

tum (χρονικό) → τότε.

repente (τροπικό) → ξαφνικά.

valde /valdius, valdissime (ποσοτικό) → πάρα πολύ (validus-a-um, validior-ior-ius, validissimus -a-um).

Προθέσεις

cum (+ αφαιρ.) → με

ad (+ αιτιατ.) → προς

Αρχικοί χρόνοι

- **comparo, -avi, -atum, -are** (1) συγκρίνω.
- **adligo, -avi, -atum, -are** (1) δένω.
- **advolō, -avi, -atum, -are** (1) φθάνω πετώντας .
- **libero, -avi, -atum, -are** (1) ελευθερώνω.
- **placeo, placui και placitus sum, placitum, placere** (2) αρέσω.
- **urgeo, ursi, ---, urgere** (2) στέλνω, σπρώχνω.
- **noceo, nocui, nocitum, nocere** (2) αφανίζω, βλάπτω.
- **habeo, habui, habitum, habere** (2) έχω.
- **respondeo, respondi, responsum, respondere** (2) απαντώ.
- **moveo, movi, motum, movere** (2) κινώ.
- **video, vidi, visum, videre** (2) βλέπω.
- **stupeo, stupui, ---, stupere** (2) θαμπόνομαι.
- **deleo, deleui, deletum, delere** (2) σκοτώνω.
- **gaudeo, gavisus sum, gavisum, gaudere** (ημισαποθ.2) χαίρομαι.
- **irascor, suscensui, ---, irasci** (3) οργίζομαι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να κλιθούν τα παρακάτω: **filiam, superba forma, iratus, beluam marinam, incolis, calceis pennatis.**

2) Να βρεθούν τα ρήματα της β' συζυγίας και να γράφει το β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο του Ενεστώτα.

Ιδιαιτε

Κείμενο 4

« Τα ήθη των αρχαίων Ρωμαίων»

Apud antiquos Romanos
erat maxima concordia
sed minima avaritia.
Romani
(erant) magnifici
in suppliciis deorum
sed erant parci
domi.
Certabant inter se
iustitia
et curabant patriam.
In bello
propulsabant pericula
audacia
et parabant amicitias
beneficiis.
Delecti
consultabant patriae;
corpus (erat) eis infirmum
ex annis
sed ingenium
erat validum
propter sapientiam.

Στους αρχαίους Ρωμαίους
υπήρχε πολύ μεγάλη ομόνοια
αλλά ελάχιστη πλεονεξία.
Οι Ρωμαίοι
(ήταν) γενναιόδωροι
στη λατρεία των θεών
αλλά ήταν οικονόμοι
στην ιδιωτική (τους) ζωή.
Συναγωνίζονται μεταξύ τους
ως προς τη δικαιοσύνη
και φρόντιζαν την πατρίδα.
Στον πόλεμο
απέκρουαν τους κινδύνους
με τόλμη
και αποκτούσαν συμμαχίες
με ευεργεσίες.
Εκλεγμένοι (άντρες)
φρόντιζαν για την πατρίδα
το σώμα (ήταν) σ' αυτούς αδύναμο
από τα χρόνια,
αλλά το πνεύμα
ήταν δυνατό
εξαιτίας της σοφίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ` κλίσης

concordia –ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό. (αφηρημένη έννοια).

avaritia –ae (θηλ.)

patria –ae (θηλ.)

audacia –ae (θηλ.)

iustitia –ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

amicitia – ae (θηλ.)

sapientia –ae (θηλ.)

Β' κλίσης

Romanus –i (αρσ.)
supplicium – ii(-i) (ουδ.= τιμωρία) , (supplicia –orum = λατρεία θεών)
bellum –i (ουδ.)
annus –i (αρσ.)
periculum –i (ουδ.)
ingenium –ii (-i) (ουδ.)
beneficium –ii (-i) (ουδ.)
deus –i (αρσ.)

Γ' κλίσης

corpus –oris (ουδ.)

Δ' κλίσης

domus – us (θηλ.), η γεν. ενικού και πληθ. αριθμού δανείζεται τύπους από τη β' κλίση.

Επίθετα**Β' κλίσης**

antiquus –a-um , συγκρ : **antiquior** –ior –ius, υπερθ: **antiquissimus** –a-um.
maximus –a-um (υπερθ.) , θετ: **magnus** –a-um, συγκρ: **maior** –ior –ius.
minimus –a-um (υπερθ.), θετ: **parvus** –a-um, συγκρ: **minor** –or –us.
magnificus –a-um, συγκρ: **magnificentior** –ior –ius, υπερθ: **magnificentissimus** –a-um.
parcus –a-um , συγκρ: **parcior** –ior –ius, υπερθ: **parcissimus** –a-um.
infirmus –a-um , συγκρ: **infirmior** –ior –ius, υπερθ: **infirmissimus** –a-um.
validus –a-um , συγκρ: **validior** –ior –ius, υπερθ: **validissimus** –a-um.

Επιρρήματα

domi (επίρρημα) → στο σπίτι.

Προθέσεις

apud (+αιτ.) → σε

ex(+αφαιρ.) → από

in (+ αφαιρ.) → σε

propter (+ αιτ.) → εξαιτίας

inter (+ αιτ.) → ανάμεσα

Αρχικοί χρόνοι

- **certo**, –avi, –atum, –are (1) συναγωνίζομαι.
- **propulso**, –avi, –atum , –are (1) απωθώ, απομακρύνω.
- **consulto**, –avi, –atum, –are (1) φροντίζω για .
- **curo**, –avi, –atum , –are (1) φροντίζω.
- **paro**, –avi, –atum, –are (1) ετοιμάζω, αποκτώ.
- **deligo**, **delexi**, **delectum**, **deligere** (3) εκλέγω.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω : **antiquos Romanos** , **maxima Concordia**, **minima avaritia**, **deorum**, **bello**, **corpus**.
- 2) Να κλιθούν όλα τα ρήματα του κειμένου σε χρόνο Παρατατικό.

Κείμενο 5

«Ένας 'λάτρης' του Βιργιλίου»

Silius Italicus,
poeta epicus,
erat clarus vir.
XVII (septendecim) libri eius
de secundo Punico bello
sunt pulchri.
Ultimis annis vitae suae
tenebat se
in Campania.
Possidebat
multos agros
in illis locis.
Silius habebat
tenerum animum.
Studebat
gloriae Vergili
ingeniumque eius
fovebat.
Honorabat eum
ut puer (honorat)
magistrum.
Habebat
monumentum eius,
quod iacebat Neapoli,
pro templo.

Ο Σίλιος Ιταλικός,
ο επικός ποιητής,
ήταν ένδοξος άντρας.
Τα δεκαεφτά βιβλία του
για το δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο
είναι ωραία.
Στα τελευταία χρόνια της ζωής του
έμενε (κρατούσε τον εαυτό του)
στην Καμπανία.
Είχε
πολλούς αγρούς
σ' εκείνα τα μέρη.
Ο Σίλιος είχε
ευαίσθητη ψυχή.
Επιδίωκε
τη δόξα του Βιργιλίου
και το πνεύμα του
λάτρευε.
Τιμούσε αυτόν
όπως το παιδί (τιμά)
το δάσκαλο.
Θεωρούσε
το μνημείο του,
που βρισκόταν στη Νεάπολη,
σαν ναό.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

poeta –ae (αρσ.)

vita –ae (θηλ.)

gloria –ae (θηλ.)

Campania –ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

101

101

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω: **Silius Italicus, vir clarus, pulcri, locis, multos agros, vitae suae, puer, ultimis annis, eum.**
- 2) Να σχηματιστεί το β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο του Ενεστώτα και του Παρατατικού όλων των ρημάτων του κειμένου.

ΙδίατεΡαμαθηματα.gr

Κείμενο 6

« Οι νόμοι »

In ea civitate,
quam leges continent,
boni viri
servant leges
libenter.
Lex enim est
fundamentum libertatis,
fons aequitatis.
Mens et animus
et consilium
et sententia civitatis
posita est in legibus.
Ut corpora nostra
(non stant) sine mente,
sic civitas non stat
sine lege.
Magistratus sunt
ministri legum,
iudices (sunt)
interpretes legum,
denique
omnes sumus
servi legum:
sic enim possumus
esse liberi.

Σ' αυτήν την πολιτεία,
την οποία οι νόμοι συγκρατούν,
οι καλοί άντρες
τηρούν τους νόμους
με προθυμία.
Γιατί ο νόμος είναι
το θεμέλιο της ελευθερίας,
η πηγή της δικαιοσύνης.
Ο νους και η ψυχή
και η σκέψη
και η κρίση της πολιτείας
είναι τοποθετημένη στους νόμους.
Όπως τα σώματά μας
(δε στέκονται) χωρίς το νου,
έτσι η πολιτεία δε στέκεται
χωρίς το νόμο.
Οι άρχοντες είναι
υπηρέτες των νόμων,
οι δικαστές (είναι)
ερμηνευτές των νόμων,
τέλος
όλοι είμαστε
δούλοι των νόμων:
γιατί έτσι μπορούμε
να είμαστε ελεύθεροι.

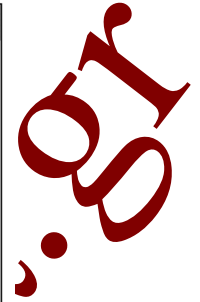
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

sententia –ae (θηλ.)

Β' κλίσης

vir, viri (αρσ)
fundamentum –i (ουδ.)
animus –i (αρσ)
minister, ministri (αρσ)
consilium –ii (-i) (ουδ.)
servus –i (αρσ)

Γ' κλίση

civitas, -atis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. **civitat(i)um**.
lex, legis (θηλ.)

libertas-atis (θηλ.)

fons, fontis (αρσ), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. **fontium**.

aequitas –atis (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (αφηρημένη έννοια).

mens, mentis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν.πληθ. **mentium**.

corpus , corporis (ουδ.)

interpres, interpretis (αρσ & θηλ.)

iudex, iudicis (αρσ)

Δ' κλίση

magistratus –us (αρσ.)

Επίθετα**Β' κλίση**

bonus –a-um , συγκρ: **melior-ior-ius**, υπερθ: **optimus –a-um**.

liber –a –um , συγκρ: **liberior-ior-ius**, υπερθ: **liberrimus-a-um**.

Γ' κλίση

omnis –is –e

Επιρρήματα

libenter (τροπικό) → πρόθυμα

Θετ: libenter

Συγκρ: libentius

Υπερθ: libentissime.

denique(χρονικό) → τελικά

sic(τροπικό) → έτσι

Προθέσεις

in (+αφαιρ.) → σε

sine (+αφαιρ.) → χωρίς

Αρχικοί χρόνοι

- **servo, -avi, -atum, -are** (1) τηρώ
- **sto, steti, statum, stare** (1) στέκομαι, υπάρχω
- **contineo, continui, contentum, continere** (2) στερώνω
- **pono, posui, positum, ponere** (3) τοποθετώ
- **sum, fui, ---, esse** (βοηθητικό ρήμα) είμαι, **Σύνθετο** : **possum, potui, ---, posse** μπορώ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να κλιθούν τα παρακάτω: **ea civitate, quam, leges, libertatis, consilium, nostra corpora, mente, interpretes, servi, liberi**.

2) Να βρεθούν και να κλιθούν όλα τα ρήματα του κειμένου στον Παρατατικό της Ε.Φ.

Κείμενο 7

«Ετοιμασίες για ξεχειμώνιασμα»

Caesar
 propter inopiam frumenti
 conlocat legiones
 in multis hibernis.
 Ex quibus (=eis)
 iubet quattuor
 hiemare in Nerviiis
 et imperat tribus
 remanere in Belgis.
 Iubet omnes legatos
 importare frumentum
 in castra.
 Admonet milites
 his verbis :
 «Audio
 hostes adventare;
 speculatores nostri
 nuntiant
 eos esse prope.
 Debetis cavere
 vim hostium;
 hostes enim solent
 advolare de collibus
 et possunt perpetrare
 caedem militum.»

Ο Καίσαρας
 εξαιτίας της έλλειψης σταριού
 εγκαθιστά τις λεγεώνες
 σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα.
 Απ' αυτές
 διατάζει τέσσερις
 να ξεχειμωνιάσουν στους Νερβίους
 και διατάζει τρεις
 να παραμείνουν στους Βέλγους.
 Διατάζει όλους τους διοικητές (των λεγεώνων)
 να φέρουν το στάρι
 στο στρατόπεδο.
 Συμβουλεύει τους στρατιώτες
 με αυτά τα λόγια:
 «Ακούω
 ότι οι εχθροί πλησιάζουν
 οι κατάσκοποί μας
 αναγγέλλουν
 ότι αυτοί είναι κοντά.
 Πρέπει να προσέχετε
 τη δύναμη των εχθρών
 γιατί οι εχθροί συνηθίζουν
 να ορμούν από λόφους
 και μπορούν να διαπράξουν
 σφαγή των στρατιωτών.»

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάA` κλίσης

inopia – ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό. (αφηρημένη έννοια).
Belgae – arum (αρσ.), το ουσιαστικό χρησιμοποιείται μόνο στον πληθ. αριθμό.

B` κλίσης

frumentum –i (ουδ.)
hiberna –orum (ουδ.), απαντά μόνο στον πληθ. αριθμό.
Nervii- orum (αρσ.), το ουσιαστικό χρησιμοποιείται μόνο στον πληθ. αριθμό.
legatus –i (αρσ.)
castrum-i (ουδ.= φρούριο), **castra –orum** : στρατόπεδο.
verbum-i (ουδ.)

Γ' κλίση

Caesar, Caesaris (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.
 hostis –is (αρσ.),
 collis –is (αρσ.) } τα ουσιαστικά σχηματίζουν τη γεν. πληθ σε – ium.
 caedes –is (θηλ.)
 legio-onis (θηλ.)
 speculator –oris (αρσ.)
 miles, militis (αρσ.)
 vis (θηλ.), vis, ---, vim, ---, vi (εν.αρ.)
 vires, virium, viribus, vires, vires, viribus (πληθ. αρ.)

Επίθετα**Β' κλίση**

multus –a-um, (plus), plurimus –a-um.

Γ' κλίση

tres (αρσ. & θηλ.). tria (ουδ.) (απόλυτο αριθμητικό)

Επιρρήματα

prope(τοπικό) → κοντα. θετ : prope
 συγκρ: propius
 υπερθ: proxime.

Προθέσεις

propter (+ αιτιατ.) → εξαιτίας
 ex (+αφαιρ.) → από
 in (+ αφαιρ ή αιτιατ.) → σε
 de (+ αφαιρ.) → από

Αρχικοί γρόνοι

- conloco/colloco, conlocavi/ collocavi, conlocatum/ collocatum, conlocare/collocare(1)
- hiemo, -avi, -atum, -are (1)
- importo, -avi, -atum, -are (1)
- impero, -avi, -atum, -are (1)
- advento, -avi, -atum, -are (1)
- nuntio, -avi, -atum, -are (1)
- advolo, -avi, -atum, -are (1)
- perpetro, -avi, -atum, -are (1)
- iubeo, iussi, iussum, iubere (2)
- remaneo, remansi, ---, remanere (2)
- admoneo, admonui, admonitum, admonere (2)
- caveo, cavi, cautum, cavere (2)
- debeo, debui, debitum, debere (2)
- soleo, solitus sum, solitum, solere (ημιαποθετικό 2)
- audio, audivi, auditum, audire (4)
- possum, potui, ---, posse

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω: **Caesar , frumenti , quibus , Belgis , castra , verbis , eos , vim , caedem.**
- 2) Να γραφούν τα απαρέμφατα όλων των ρημάτων.
- 3) Να γραφεί το β' εν. και β' πληθ. πρόσωπο του Ενεστ. και του Παρατατικού Ε.Φ. στην Οριστική.

Ιδιαιτεραμαθηματα.gr

Κείμενο 8

«Όταν βγεις κυνήγι πάρε μαζί σου μολύβι και χαρτί»

Gaius Plinius (dicit)	Ο Γάιος Πλίνιος (λέει)
Cornelio Tacito suo salutem.	στον Κορνήλιο Τάκίτο του γεια.
Ridebis.	Θα γελάσεις.
Ego cepi tres feroces apros.	Εγώ έπιασα τρία φοβερά αγριογούρουνα.
«Ipse (eos cepisti) ?» interrogabis.	«Ο ίδιος (τα έπιασες);» θα ρωτήσεις.
Ipse (eos cepi).	Ο ίδιος (τα έπιασα).
Sedebam ad retia; erat in proximo non venabulum	Καθόμουν κοντά στα δίχτυα υπήρχε πλάι μου όχι η λόγχη
sed stilus et pugillares; cogitabam aliquid enotabamque;	αλλά η γραφίδα και οι πλάκες σκεπτόμουν κάτι και κρατούσα σημειώσεις
etsi (habebam) vacua retia, tamen habebam plenas ceras.	αν και (είχα) άδεια τα δίχτυα, όμως είχα γεμάτες τις πλάκες.
Silvae et solitude sunt magna incitamenta cogitationis.	Τα δάση και η ερημιά είναι μεγάλα ερεθίσματα της σκέψης.
Cum eris in venationibus, licebit tibi quoque adportare pugillares :	Όταν θα είσαι στο κυνήγι, θα είναι δυνατό και σε σένα επίσης να φέρεις (μαζί σου) πλάκες γραφής:
videbis non Dianam sed Minervam errare in montibus.	θα δεις όχι την Άρτεμη αλλά την Αθηνά να περιπλανιέται στα βουνά.
Vale !	Γειά σου!

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίση

silva –ae

cera –ae , *cerae-arum* : πλάκες αλειμμένες με κερί.

Diana –ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Minerva –ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Β' κλίση

Gaius –ii (-i) (αρσ.)*
Plinius –ii (-i) (αρσ.)
Tacitus –i (αρσ.)
Cornelius –ii(-i) (αρσ.)
venabulum –i (ουδ.)
incitamentum-i (ουδ.)
aper, apri (αρσ.)
stilus –i (αρσ.)

τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθ.αριθμό
 * (κλητ.ενικού Gai, Plini, Comeli).

Γ' κλίση

salus –utis (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.(αφηρ. έννοια).
pugillares –ium, από το αρσ. γένος **pugillaris** (του επιθέτου pugillaris-is-e).
 cogitation-onis (θηλ.)
mons, montis (αρσ.), γεν. πληθ. **montium**.
rete-is (ουδ.), το ουσιαστικό σχηματίζει την αφαιρ. ενικού **rete & reti** , retia
 (ονομαστ. πληθ. και οι όμοιες πτώσεις .)
solitudo-inis (θηλ.)
venatio –onis (θηλ.)

Επίθετα**Β' κλίση**

proximus –a-um , είναι ο υπερθετικός βαθμός του prope(= θετικός), συγκρ: prorior-ior-ius.
vacuus-a-um , συγκρ: **magis vacuus**-a-um, υπερθ: **maxime vacuus**-a-um.
plenus –a-um , συγκρ: **plenior**-ior-ius , υπερθ: **plenissimus** –a-um.
magnus –a-um , συγκρ: **maior**-ior-ius, υπερθ: **maximus** –a-um.

Γ' κλίση

tre, tres, tria (απόλυτο αριθμητικό).
ferox (γεν. ferocis), συγκρ : **ferocior**-ior-ius, υπερθ: **ferocissimus**-a-um.

Επιρρήματα

quoque (επιρρήμα) → επίσης

Προθέσεις

ad(+ αιτιατ.) → κοντά σε
in (+ αφαιρ.)→ σε

Αρχικοί χρόνοι

- **interrogo, -avi, -atum, -are (1)** ρωτώ
- **cogito, -avi, -atum, -are (1)** σκέφτομαι
- **enoto, -avi, -atum, -are (1)** κρατώ σημειώσεις
- **adporto, -avi, -atum, -are (1)** φέρνω κάπου
- **erro, -avi, -atum, -are (1)** περιπλανιέμαι
- **rideo, risi, risum, ridere (2)** γελώ
- **video, vidi, visum, videre (2)** βλέπω
- **valeo, valui, ---, valere(2)** υγιαίνω
- **sedeo, sedi, sessum, sedere (2)** κάθομαι
- **habeo, habui, habitum, habere (2)** έχω
- **licet, licuit και licitum est, ---, licere (απρόσωπο 2)** είναι δυνατό
- **capio, cepi, captum, capere (3)** πιάνω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω: **tres apros, retia, pugillares, magna incitamenta, tibi**
- 2) Να βρεθούν τα ρήματα του κειμένου και να γραφεί το γ' ενικό και γ' πληθ. πρόσωπο Ενεστώτα, Παρατατικού και Μέλλοντα.

Ιδιαιτέρωμα

Κείμενο 9

«Η εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας στη Ρώμη»

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, perdit imperium hoc modo. Filius eis Sextus Tarquinius laedit pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini. Maritus et pater et Iunius Brutus inveniunt eam maestam. Femina cum lacrimis aperit aliis iniuriam et interficit se ipsam cultro. Brutus magno dolore extrahit cultrum ex vulnere et parat punire delictum. Concitat populum et adimit imperium Tarquinio. Liber iam Romanus populus constituit deligere duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum.	Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος , ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες , χάνει την εξουσία μ' αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την αγνότητα της Λουκρητίας , της συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτή λυπημένη. Η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει σ' εκείνους την προσβολή και αυτοκτονεί (σκοτώνει τον εαυτό της) με μαχαίρι. Ο Βρούτος με μεγάλη λύπη βγάζει το μαχαίρι από την πληγή και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει το λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.
--	--

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

<p>pudicitia –ae (θηλ.) Lucretia –ae (θηλ.) femina-ae (θηλ.) lacrima-ae (θηλ.) iniuria –ae (θηλ.)</p>	<p>} τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθ. αριθμό.</p>
---	---

Β' κλίσης

Tarquinius –ii (-i) (αρσ.)*

Superbus –i (αρσ.)

Sextus –i (αρσ.)

Iunius –ii (-i) (αρσ.)

Collatinus –i (αρσ.)

Brutus –i (αρσ.)

filius –ii (-i) (αρσ.)

culter, cultri (αρσ.)

delictum-i (ουδ.)

imperium –ii (-i) (ουδ.)

populus –i (αρσ.)

modus –i (αρσ.)

maritus –i (αρσ.)

τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν
πληθ. αριθμό.

* κλητ. ενικού : Tarquini, Iuni, fili

Γ' κλίσης

rex, regis (αρσ.)

uxor, uxoris (θηλ.)

pater, patris (αρσ.), η γεν. πληθ. partum.

vulnus, vulneris (ουδ.)

dolor, doloris (αρσ.)

consul, consulis (αρσ.)

Επίθετα**Β' κλίσης**

septimus –a-um (τακτικό αριθμητικό).

(ultra), συγκρ: ulterior-ior-ius, υπερθ: ultimus-a-um.

maestus –a-um, maestior-ior-ius, maestissimus-a-um

magnus-a-um, συγκρ: maior-ior-ius, υπερθ: maximus-a-um.

liber-era-erum, συγκρ: liberior-ior-ius, υπερθ: liberrimus-a-um.

duo, duae, duo (απόλυτο αριθμητικό)

Romanus-a-um

Επιρρήματα

iam (χρονικό επιρρημα) → ήδη, πια

Προθέσεις

cum (+ αφαιρ.) → με

ex (+ αφαιρ.) → από

Αρχικοί χρόνοι

- **paro, -avi, -atum, -are (1)** ετοιμάζομαι
- **concito, -avi, -atum, -are (1)** ξεσηκώνω
- **perdo, perdidī, perditum, perdere (3)** χάνω
- **laedo, laesi, laesum, laedere (3)** προσβάλλω
- **interficio, interfeci, interfectum, interficere (3)** σκοτώνω
- **extraho, extraxi, extractum, extrahere (3)** βγάζω, τραβώ
- **adimo, ademi, ademptum, adimere (3)** αφαιρώ
- **deligo, delegi, delectum, deligere (3)** εκλέγω
- **constituo, constitui, constitutum, constituere (3)** αποφασίζω
- **invenio, inveni, inventum, invenire (4)** βρίσκω
- **aperio, aperui, apertum aperire (4)** αποκαλύπτω
- **punio, punivi, punitum, punire (4)** τιμωρώ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω: **hoc modo, imperium, filius, uxoris, pater, eam, illis, dolore mango, liber populus Romanus.**
- 2) Να βρεθούν τα ρήματα και να γραφούν τα απαρέμφατα καθώς και το β' εν. και β' πληθ. πρόσωπο του Ενεστ. και του Παρατατικού Ε.Φ.

Ιδιαιτέρως

Κείμενο 10

«Η προφητεία του Δία»

Aeneas geret
ingens bellum
in Italia.
Contundet
feroces populos,
imponet eis mores
et condet moenia.
Tu feres Aeneam
ad caelum.
Postea Iulus,
filius Aeneae,
transferet regnum
ab Lavinio
et munit Albam Longam.
Post trecentos annos
Ilia pariet
duos filios,
Romulum et Remum,
quos lupa nutrit.
Romulus condet
moenia Martia
Romanosque appellabit
de suo nomine.
Imperium Romanis
erit sine fine.
Caesar Augustus,
ortus ab Iulo,
claudet portas Belli
et restituet
Saturnium regnum.
Tu accipies hunc
in caelo,
ut Aeneam (acceperis).

Ο Αινείας θα κάνει
φοβερό πόλεμο
στην Ιταλία.
Θα συντρίψει
άγριου λαούς,
θα επιβάλλει σ' αυτούς θεσμούς
και θα χτίσει τείχη.
Εσύ θα φέρεις τον Αινεία
στον ουρανό (θα αποθεώσεις).
Ύστερα ο Ίουλος,
ο γιος του Αινεία,
θα μεταφέρει το βασίλειο
από το Λαβίνιο
και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα.
Ύστερα από τριακόσια χρόνια
η Ιλία θα γεννήσει
δύο γιους,
το Ρωμύλο και το Ρώμο,
τους οποίους μία λύκαινα θα θρέψει.
Ο Ρωμύλος θα χτίσει
τα τείχη του Άρη
και τους Ρωμαίους θα ονομάσει
από το δικό του όνομα.
Η εξουσία στους Ρωμαίους
θα είναι χωρίς τέλος.
Ο Καίσαρας Αύγουστος,
καταγόμενος από τον Ίουλο,
θα κλείσει τις πόρτες του Πολέμου
και θα αποκαταστήσει
το Σατούρνιο βασίλειο.
Εσύ θα δεχτείς αυτόν
στον ουρανό,
όπως και τον Αινεία (θα έχεις δεχτείς).

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

lupa –ae (θηλ.)

Alba Longa (θηλ.)

Aeneas –ae (αρσ.) *

Italia –ae (θηλ.)

Ilia –ae (θηλ.)

porta –ae (θηλ.)

} τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν
πληθ. αριθμό.

* σχηματίζει την αιτιατική Aeneam & Aenean.

Β' κλίση

bellum-i (ουδ.)

caelum-i (ουδ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τον πληθ. αριθμό *caeli -orum*.

filius -ii (-i) (αρσ.)

Lavinium -ii (-i) (ουδ.)

Remus -i (αρσ.)

Iulus -i (αρσ.)

Romulus -i (αρσ.)

Augustus -i (αρσ.)

imperium -ii (-i) (ουδ.)

populus -i (αρσ.)

regnum -i (ουδ.)

annus -i (αρσ.)

Romanus -i (αρσ.)

τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν
πληθ. αριθμό.

Γ' κλίση

Mars, Martis (αρσ.)

Caesar, Caesaris (αρσ.)

finis -is (αρσ.)

moenia -moenium (ουδ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.

nomen-inis (ουδ.)

mos, moris (αρσ.)

τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν
πληθ. αριθμό.

Επίθετα**Β' κλίση**

tracenti-ae-a (απόλυτο αριθμητικό, δεν έχει ενικό αριθμό).

duo, duae, dua* (»» , »»).

Martius -a-um } τα επίθετα δε σχηματίζουν

Saturnius -a-um } παραθετικά.

* nom:	duo	duae	duo
gen:	duorum	duarum	duorum
dat:	duobus	duabus	duobus
acc:	duo/duos	duas	duo
voc:	---	---	---
abl:	duobus	duabus	duobus

Γ' κλίση

ingens(γεν. ingentis), συγκρ: ingentior-ior-ius, : ingentior-ior-ius, υπερθ: ingentissimus -a-um.

ferox(γεν. ferocis), συγκρ: ferocior-ior-ius, υπερθ: ferocissimus -a-um.

Επιρρήματα

postea (χρονικό επίρρημα) → αργότερα.

Προθέσεις

in (+ αφαιρ.) → σε
post (+ αιτιατ.) → μετά
de (+ αφαιρ.) → από

ad (+ αιτιατ.) → προς, σε
sine (+ αφαιρ.) → χωρίς
ab (+ αφαιρ.) → από

Αρχικοί χρόνοι

- **appello, -avi, -atum, -are** (1) ονομάζω
- **gero, gessi, gestum, gerere** (3) διεξάγω
- **contundo, contudi, contusum, contundere** (3) συντριβώ
- **impono, imposui, impositum, imponere** (3)
- **condo, condidi, conditum, condere** (3) χτίζω
- **fero, tuli, latum, ferre** (3) φέρνω
- **transfero, transtuli, translatum (tralatium), transferre** (3) μεταφέρω
- **pario, peperit, partum, parere** (3) γεννώ
- **claudio, clausi, clausum, claudere** (3) κλείνω
- **restituo, restitui, restitutum, restituere** (3) αποκαθιστώ
- **accipio, accepi, acceptum, accipere** (3) δέχομαι
- **munio, munivi, munitum, munire** (4) οχυρώνω
- **nutrio, nutriti, nutritum, nutrire** (4) ανατρέφω
- **orior, ortus sum, ---, oriri** (αποθ. 4) κατάγομαι, δημιουργούμαι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω: **bellum ingens, populos feroces, mores, caelum, filius, trecentos annos, duos filios, suo nomine, fine, hunc.**
- 2) Να κλιθεί το **sum** στον Ενεστώτα, Παρατατικό και Μέλλοντα.
- 3) Να κλιθεί το ρήμα **fero** στον Ενεστώτα, Παρατατικό και Μέλλοντα και να γραφεί και το απαρέμφατο του Ενεστώτα.
- 4) Να γραφεί το β' εν. και β' πληθ. πρόσωπο όλων των χρόνων του κειμένου σε Ενεστώτα, Παρατατικό και Μέλλοντα Ε.Φ στην Οριστική και να γραφούν και τα απαρέμφατα όλων των χρόνων.

Ιδιαι

Κείμενο 11

« Η Ρώμη και η Καρχηδόνα »

Hannibal,
 Carthaginiensis dux,
 natus VI et XX annos
 superavit bello
 omnes gentes Hispaniae
 et expugnavit vi
 Saguntum.
 Postea cum elephantis
 transiit Alpes,
 quae seiungunt
 Italiam ab Gallia.
 Ubi fuit in Italia,
 apud Ticinum, Trebiam,
 Trasumenum et Cannas
 profligavit et delevit
 copias Romanorum.
 Romanus populus
 audivit pavidus
 cladem Cannensem.
 Hannibal
 in Falerno agro
 expedit se
 ex insidiis Fabii Maximi.
 Postquam complevit
 XIV annos
 in Italia,
 Carthaginienses
 revocaverunt eum
 in Africam.
 Ibi
 Hannibal frustra cupivit
 componere bellum
 cum Romanis.
 Denique
 dimicavit apud Zamam
 cum P. Scipione,
 sed Romani
 reportaverunt victoriam.

Ο Αννίβας,
 ο Καρχηδόνιος στρατηγός,
 σε ηλικία εικοσιέξι ετών
 νίκησε με πόλεμο
 όλα τα έθνη της Ισπανίας
 και κυριεύσε με τη βία
 το Σάγουντο.
 Ύστερα με ελέφαντες
 πέρασε τις Άλπεις,
 που χωρίζουν
 την Ιταλία από τη Γαλατία.
 Μόλις βρέθηκε στην Ιταλία,
 κοντά στον Τίκινο, στον Τρεβία,
 στην Τρασιμένη και στις Κάννες
 κατατρόπωσε και εξολόθρευσε
 τα στρατεύματα των Ρωμαίων.
 Ο ρωμαϊκός λαός
 άκουσε έντρομος
 την καταστροφή στις Κάννες .
 Ο Αννίβας
 στο Φαλερνό αγρό
 ξέφυγε (γλίτωσε τον εαυτό του)
 από την ενέδρα του Φαβίου Μαζίμου.
 Αφού συμπλήρωσε
 δεκατέσσερα χρόνια
 στην Ιταλία ,
 οι Καρχηδόνιοι
 ανακάλεσαν αυτόν
 στην Αφρική.
 Εκεί
 ο Αννίβας μάταια επιθύμησε
 να τελειώσει τον πόλεμο
 ενάντια στους Ρωμαίους .
 Στο τέλος
 αγωνίστηκε κοντά στη Ζάμα
 ενάντια στον Π. Σκιπίωνα,
 αλλά οι Ρωμαίοι
 κέρδισαν τη νίκη.

187

187

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

victoria – ae (θηλ.)

Hispania –ae (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Italia – ae (θηλ.)

Gallia –ae (θηλ.)

Trebia –ae (αρσ.)

Africa-ae (θηλ.)

Zama –ae (θηλ.)

Cannae-arum (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.

coria- ae (θηλ.) (= αφθονία), coriae-arum (= στρατεύματα)

insidiae-arum (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.

τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθ. αριθμό

Β' κλίσης

annus –i (αρσ.)

bellum-i (ουδ.)

Romanus –i (αρσ.)

populus –i (αρσ.)

ager, agri (αρσ.)

Saguntum – i (ουδ.)

Ticinus-i (αρσ.)

Trasumenus –i (αρσ.)

Fabius –ii (-i) Maximus –i (αρσ.), σχηματίζει την κλητική ενικού Fabi Maxime και δεν απαντά στον πληθυντικό αριθμό.

elephantus –i (αρσ.) και elepha(n)s – elephantis (κατά τη γ' κλίση) .

τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθ. αριθμό.

Γ' κλίσης

Scipio-ionis (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Hannibal- alis (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

dux, ducis (αρσ.)

gens, gentis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε -ium.

vis (θηλ.), ελλειπτικό ουσιαστικό.

Alpes-ium (θηλ.), το ουσιαστικό απαντά συνήθως στον πληθ.

elepha(n)s-ntis (αρσ.) και elephantus –i

clades –is (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε – ium.

Carthaginienses-ium (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.

Scipio, Scipionis (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό

ΕπίθεταΒ' κλίσης

XXVI (SEX ET VIGINTI), άκλιτο, απόλυτο αριθμητικό.

XIV(quattuordecim), άκλιτο, απόλυτο αριθμητικό.

natus –a-um (μτχ.πρκ. του ρήματος nascor = γεννιέμαι)

Romanus-a-um

ravidus-a-um, ravidior-ius, ravidissimus-a-um

Falernus-a-um

Γ κλίσης

Carthaginiensis -is-e
 omnis-is-e
 Cannensis-is-e

Επιρρήματα

postea= (χρονικό) αργότερα
 ibi = (τοπικό) εκεί
 frustra = (τροπικό) μάταια
 denique = (χρονικό) τελικά

Προθέσεις

ab (+ αφαιρ.) → από ex(+αφαιρ.) → από
 apud (+ αιτιατ.) → κοντά σε in(+αφαιρ.) → σε
 cum (+ αφαιρ.) → με in(+ αιτιατ.) → σε

Αρχικοί χρόνοι

- supero, -avi, -atum, -are (1) νικώ
- expugno, -avi, -atum, -are (1) κυριεύω
- profligo, -avi, -atum, -are (1) κατατροπώνω
- revoco, -avi, -atum, -are (1) ανακαλώ
- dimico, -avi, -atum, -are (1) αγωνίζομαι
- reporto, -avi, -atum, -are (1) κερδίζω
- deleo, delevi, deletum, delere (2) καταστρέφω
- compleo, complevi, completum, complere (2) συμπληρώνω
- nascor, natus sum, natum, nasci (αποθ. 3) γεννιέμαι
- seiungo, seiunxi, , seiunctum, seiungere (3) χωρίζω
- compono, composui, compositum, componere (3) τελειώνω τον πόλεμο με συνθήκη
- cupio, cupivi, cupitum, cupere (3) επιθυμώ
- transeo, transii, transitum, transire (4) περνώ
- audio, audivi, auditum, audire (4) ακούω
- expedio, expedi, expeditum, expedire (4) απελευθερώνω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς: **dux Carthaginiensis, annos, omnes gentes, bello, vi, Alpes, elephantis, populus Romanus, cladem Cannensem, afro, insidiis, se, eum.**
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παρακάτω τύπους: **expugnavit, seiugunt, trnsiit, fuit, delevit, revocaverunt, natus, componere.**

Κείμενο 12

«Ο Ύπατος Αιμίλιος Παύλος και
το σκυλάκι της κόρης του»

L. Aemilio Paulo
iterum consuli
obtigit gerere bellum
cum Perse rege.
Ut ad vesperum
rediit domum,
filiola eius Tertia,
quae tum erat
admodum parvula,
cucurrit ad complexum patris.
Pater dedit filiae osculum
sed animadvertit
eam esse tristiculam.
Inquit «Quid est, Tertia mea ?»
Cur es tristis?
Quid tibi accidit?
Illa respondit
«Mi pater, Persa periit».
Perierat enim
catellus eo nomine,
quem puella multum amabat.
Tum pater dixit Tertiae
«accipio omen».
Sic ex fortuito dicto
praesumpsit animo
spem praeclari triumphi.

Στο Λεύκιο Αιμίλιο Παύλο,
για δεύτερη φορά ύπατο,
συνέβη να κάνει πόλεμο
εναντίον του Περσέα του βασιλιά.
Όταν κατά το βράδυ
γύρισε στο σπίτι,
η κορούλα του η Τερτία,
η οποία τότε ήταν
πολύ μικρή,
έτρεξε στην αγκαλιά του πατέρα (της).
Ο πατέρας έδωσε στην κόρη (του) φιλή,
αλλά παρατήρησε
πως αυτή ήταν λιγάκι θλιμμένη.
Είπε «Τι είναι, Τερτία μου;
Γιατί είσαι λυπημένη;
Τι σου συνέβη;»
Εκείνη απάντησε
«Πατέρα μου, ο Πέρσης πέθανε».
Είχε πεθάνει πράγματι
ένα σκυλάκι με αυτό το όνομα,
που η κοπέλα πολύ αγαπούσε.
Τότε ο πατέρας είπε στην Τερτία
«δέχομαι τον οϊωνό».
Έτσι από έναν τυχαίο λόγο
προγεύτηκε στην ψυχή του
την ελπίδα ενός περιλάμπρου θριάμβου.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ουσιαστικά

Α` κλίσης

filiola-ae (θηλ.)

puella-ae (θηλ.)

Perses -ae (αρσ.)*

Tertia-ae (θηλ.)

Persa-ae (αρσ.)

filia-ae (θηλ.), σχηματίζει τη δοτ. και αφαιρ. πληθ. αριθμού filii & filiabus.

τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθ. αριθμό.

* nom: Perses

gen: Persae

dat: Persae

acc: Persen & Persam

voc: Persa & Perse

abl : Persa & Perse

Β' κλίσης

bellum-i (ουδ.)
 dictum-i (ουδ.)
 osculum-i (ουδ.)
 catellus-i (αρσ.)
 triumphus-i (αρσ.)
 animus-i (αρσ.)
 Lucius -ii (-i) Aemilius -ii (-i) (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (κλητ. ενικού L.Aemili)
 Paulus-i (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.
 vesper, vesperi (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Γ' κλίσης

consul-ulis (αρσ.)
 rex, regis (αρσ.)
 pater, patris (αρσ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε -um (patrum)
 omen, ominis (ουδ.)
 nomen, nominis (ουδ.)

Δ' κλίσης

domus-us (θηλ.)
 complexus-us (αρσ.)

Ε' κλίσης

spes-ei , σχηματίζονται στον πληθ. αριθμό μόνο οι τρεις όμοιες πτώσεις (spes)

Επίθετα**Β' κλίσης**

parvulus -a-um
 tristiculus-a-um
 fortuitus-a-um
 praeclarus-a-um
 συγκρ: praeclarior-ius
 υπερθ: praeclarissimus-a-um

Γ' κλίσης

tristis-is-e, tristior-ius, tristissimus-a-um

Επιρρήματα

iterum → για δεύτερη φορά
 multum, plus, plurimum → πολύ
 tum (χρονικό) → τότε
 sic (τροπικό) → έτσι
 admodum → πάρα πολύ
 cur (ερωτηματικό) → γιατί;

Προθέσεις

cum (+αφαιρ.) → με
ad(+αιτιατ.) → σε
ex (+αφαιρ.) → από

Αρχικοί χρόνοι

- **amo,-avi,-atum,-are** (1) αγαπώ
- **do,dedi,datum,dare**(1) δίνω
- **respondeo,respondi,responsum,respondere** (2) απαντώ
- **gero,gessi,gestum,gerere** (3) διεξάγω
- **obtingit,obtigit,- obtingere** (απρόσωπο 3) λαχαίνει να ...
- **curro,cucurri,cursum,currere** (3) τρέχω
- **animadverto,animadverti,animadversum,animadvertere** (3) παρατηρώ
- **accido,accidi,- accidere** (3)
- και ως **απρόσωπο accidit,accidit,- accidere** (3) συμβαίνει
- **accipio, acceri, acceptum, accipere** (3) δέχομαι
- **dico,dixi,dictum, dicere** (3) λέω
- **praesumo, praesumpsi, praesumptum, praesumere** (3) προγεύομαι
- **inquam** (ελλειπτικό) λέω
- **sum, fui,- esse** (βοηθητικό ρήμα) είμαι
- **redeo, redii, reditum,redire** (4) επιστρέφω
- **pereo,perii,peritum,perire** (4) πεθαίνω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να γράψετε την γενική και αφαιρετική ενικού και πληθυντικού αριθμού σε όλα τα ουσιαστικά του κειμένου.
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση σε όλους τους ρηματικούς τύπους του κειμένου.

Ιδιαιτερι

Κείμενο 13

«Πως η γνώση νίκησε τη δεισιδαιμονία»

Sulpicius Gallus
erat legatus
Luci Aemili Pauli,
qui gerebat bellum
adversus Persen regem.
Luna subito defecerat
serena nocte;
ob repentinum monstrum
terror invaserat
animos militum
et exercitus
amiserat fiduciam.
Tum Sulpicius Gallus
disputavit de ratione caeli
et de statu ac motibus
stellarum lunaeque
eoque modo
misit exercitum
alacrem in pugnam.
Sic liberales artes Galli
dederunt aditum
ad illam illustrem
victoriam Paulianam.
Quia ille vicerat
metum Romani exercitus,
imperator potuit
vincere adversarios!

Ο Σουλπίκιος Γάλλος
ήταν ύπαρχος
του Λευκίου Αιμιλίου Παύλου,
που έκανε πόλεμο
εναντίον του Περσέα του βασιλιά.
Η σελήνη ξαφνικά είχε χαθεί
στην ζάστερη νύχτα
εξαιτίας του ξαφνικού παράξενου θεάματος
τρόμος είχε καταλάβει
τις ψυχές των στρατιωτών
και ο στρατός
είχε χάσει την αυτοπεποίθησή (του).
Τότε ο Σουλπίκιος Γάλλος
μίλησε για το σύστημα του ουρανού
και για τη στάση και τις κινήσεις
των αστεριών και της σελήνης
και μ' αυτό τον τρόπο
έστειλε το στρατό
πρόθυμο στη μάχη.
Έτσι οι ελευθέρια τέχνες του Γάλλου
έδωσαν τη δυνατότητα
για εκείνη την ένδοξη
νίκη του Παύλου.
Επειδή εκείνος είχε νικήσει
το φόβο του ρωμαϊκού στρατού,
ο στρατηγός μπόρεσε
να νικήσει τους αντιπάλους!

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

Perses-ae(αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (για ην κλίση δεξ το κείμενο 12).

luna -ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (όνομα φυσικού σώματος).

fiducia-ae(θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (αφηρημένη έννοια).

stella-ae (θηλ.)

pugna-ae(θηλ.)

victoria-ae (θηλ.)

B' κλίση

Sulpicus –ii(-i) Gallus-i (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό , σχηματίζει την κλητική Sulpici Galle.

Lucius-ii(-i) Aemilius –ii (-i) Paulus –i (αρσ.), το ουσιαστικό σχηματίζει την κλητική του ενικού Luci Aemili Paule ,δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

legatus-i (αρσ.)

bellum-i (ουδ.)

monstrum-i (ουδ.)

animus-i (αρσ.)

modus-i (αρσ.)

adversaries-ii (αρσ.)

caelum- i (ουδ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τον πληθ. αριθμό caeli-orum.

Γ' κλίση

nox, noctis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει την αφαιρετική ενικού nocte & noctu και τη γεν. πληθ. noctium.

terror-oris (αρσ.)

rex, regis (αρσ.)

miles, militis (αρσ.)

ratio, rationis (θηλ.)

ars, artis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. artium.

imperator, imperatoris (αρσ.)

Δ' κλίση

exercitus-us (αρσ.)

status-us (αρσ.)

motus-us (αρσ.)

metus-us (αρσ.)

aditus-us (αρσ.)

Επίθετα**B' κλίση**

Paulianus-a-um

Romanus-a-um

adversarius-a-um

serenus-a-um , (serenior-ius), serenissimus-a-um

repentinus-a-um, repentior-ius, (repentissimus-a-um)

Γ' κλίση

alacer-alacris-alacre, alacrior-ius, -

liberalis-is-e, liberalior-ius, liberalissimus-a-um

illustri-is-e, illustrior-ius, illustrissimus-a-um

Επιρρήματα

Subito(τροπικό)→ξαφνικά
tum(χρονικό)→ τότε
sic(τροπικό)→ έτσι

Προθέσεις

adversarius (+αιτιατ.)→ εναντίον
ob(+αιτιατ.)→ εξαιτίας
de (+αφαιρ.)→ για
in(+αιτιατ.)→ σε
ad(+αιτιατ.)→ σε, για

Αρχικοί χρόνοι

- **disputo, -avi, -atum, -are**(1) μιλώ για, πραγματεύομαι
- **do, dedi, datum, dare**(1) δίνω
- **gero, gessi, gestum, gerere**(3) διεξάγω
- **deficio, defeci, defectum, deficere**(3) χάνομαι
- **invado, invasi, invasum, invadere** (3) καταλαμβάνω
- **amitto, amisi, amissum, amittere** (3) χάνω
- **mitto, misi, missum, mittere** (3) στέλνω
- **vinco, vici, victum, vincere** (3) νικώ
- **possum, potui, -, posse** μπορώ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) **legatus, qui, Persen regem,repentinum monstrum terror, animos, fiduciam, caeli, stellarum, motibus, exercitum alacrem, liberales artes, adversarios, illustrem illam Paulianam victoriam:** να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς.
- 2) **erat, gerebat, defecerat, invaserat, disputavit, misit, dederunt, vicerat, vincere, potuit:**να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παραπάνω τύπους.

Ιδιαιτ.

Κείμενο 14

«Ένα φοβερό όνειρο»

Post bellum Actiacum
Cassius Parmensis,
qui fuerat
in exercitu M. Antonii,
confugit Athenas.
Ibi vix dederat somno
sollicitum animum,
cum repente horrenda species
apparuit ei.
Existamavit venire ad se
hominem ingentis magnitudinis
et squalida facie,
similem effigiei mortui.
Quem (= eum) simul Cassius
aspexit,
concepit timorem
nomenque eius
cupivit audire.
Ille respondit
se esse Orcum.
Tum terror
concussit Cassium
et eum excitavit e somno.
Cassius inclamavit servos
et eos interrogavit de homine.
Illi viderant neminem.
Cassius iterum
dedit se somno

eandemque speciem somniavit.
Paucis diebus post
res ipsa
confirmavit fidem somnii.
Nam Octavianus
adfecit eum
supplicio capitis.

Μετά τη ναυμαχία στο Άκτιο
ο Κάσσιος από την Πάρμα,
ο οποίος είχε υπηρετήσει
στο στρατό του Μάρκου Αντόνιου,
κατέφυγε στην Αθήνα.
Εκεί μόλις είχε παραδώσει στον ύπνο
την ταραγμένη ψυχή (του),
όταν ξαφνικά μία φρικτή μορφή
παρουσιάστηκε σε αυτόν.
Νόμισε πως ερχόταν προς αυτόν
άνθρωπος με πελώριο μέγεθος
και βρώμικο πρόσωπο,
όμοιος με εικόνα πεθαμένου.
Αυτόν μόλις ο Κάσσιος
είδε,
αισθάνθηκε φόβο (τον έπιασε φόβος)
και το όνομά του
επιθύμησε να ακούσει.
Εκείνος απάντησε
πως ήταν ο Πλούτωνας.
Τότε τρόμος
συντάραξε τον Κάσσιο
και τον ζύπνησε από τον ύπνο.
Ο Κάσσιος φώναζε τους δούλους
και τους ρώτησε για τον άνθρωπο.
Εκείνοι δεν είχαν δει κανένα.
Ο Κάσσιος για δεύτερη φορά
παραδόθηκε στον ύπνο (παρέδωσε τον
εαυτό του)
και ονειρεύτηκε την ίδια μορφή.
Λίγες μέρες αργότερα
η πραγματικότητα η ίδια
επιβεβαίωσε την αξιοπιστία του ονείρου.
Δηλαδή ο Οκταβιανός
επέβαλε σε αυτόν
την ποινή του θανάτου.

15.

151a.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

Athenae-arum (θηλ.) το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.

Β' κλίσης

bellum-i (ουδ.)

Cassius-ii(-i) (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Antonius-ii(-i) (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

animus-i(αρσ.)

somnus-i(αρσ.)

mortuus-i(αρσ.)

Orcus-i (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

servus-i (αρσ.)

somnium-ii(ουδ.)

Octavianus-i(αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Supplicium-ii(-i)(ουδ.=τιμωρία), **supplicia-orum** (=λατρεία θεών)

Γ' κλίσης

homo-inis (αρσ.)

magnitudo-inis (θηλ.)

timor-oris (αρσ.)

nomen-inis (ουδ.)

terror-oris (αρσ.)

caput-utis (ουδ.)

Δ' κλίσης

exercitus-us (αρσ.)

Ε' κλίσης

species-ei (θηλ.)

facies-ei(θηλ.)

effigies-ei(θηλ.)

dies-ei(αρσ.)

res,rei(θηλ.)

fides-ei (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

} στον πληθ. μόνο οι τρεις όμοιες πτώσεις (ονομ.-αιτ.-κλητ)

ΕπίθεταΒ' κλίσης

Actiacus-a-um

sollicitus-a-um, sollicitior-ius, sollicitissimus-a-um

horrendus-a-um

squalidus-a-um, squalidior-ius, squalidissimus-a-um

paucus-a-um, paucior-ius, paucissimus-a-um

Γ' κλίσης

Parmensis-is-e

ingens-ntis, ingentior-ius, ingentissimus-a-um

similis-is-e, similiior-ius, simillissimus-a-um

Επιρρήματα

ibi (τοπικό) → εκεί
vix (χρονικό) → μόλις, πριν καλά - καλά
repente (τροπικό) → ξαφνικά
tum (χρονικό) → τότε
iterum → για δεύτερη φορά
post (χρονικό) → αργότερα

Προθέσεις

post(+αιτιατ.) → μετά
e(x) (+αφαιρ.) → από
in(+αφαιρ.) → σε
de(+αφαιρ.) → για
ad(+αιτιατ.) → προς

Αρχικοί χρόνοι

- **do, dedi, datum, dare** (1) δίνω
- **existimo, -avi, -atum, -are**(1) νομίζω
- **excito, -avi, -atum, -are** (1) ξυπνάω, σηκώνω
- **inclamo, -avi, -atum, -are** (1) φωνάζω
- **interrogo, -avi, -atum, -are** (1) ρωτώ
- **somnio, -avi, -atum, -are** (1) ονειρεύομαι
- **confirmo, -avi, -atum, -are** (1) επιβεβαιώνω
- **apparreo, apparui, apparitum, apparere** (2) εμφανίζομαι
- **horreo, horruī, -, horrere** (2) τρομάζω
- **respondeo, respondi, responsum, respondere** (2) απαντώ
- **video, vidi, visum, videre** (2) βλέπω
- **confugio, confugi, -, confugere** (3) καταφεύγω
- **morior, mortuus sum, mortuum, mori** (αποθ.3) πεθαίνω
- **aspicio, aspexi, aspectum, aspicere** (3) κοιτάζω
- **concipio, concepi, conceptum, concipere** (3) πιάνω
- **cupio, cupi(v)i, cupitum, cupere** (3) επιθυμώ
- **concutio, concussi, concussum, concutere** (3) συνταράζω
- **adfacio (afficio), adfecit (affeci), adfectum (affectum), adficere (afficere)** (3) περιβάλλω
- **venio, veni, ventum, venire** (4) έρχομαι
- **audio, audivi, auditum, audire** (4) ακούω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς: **bellum Actiacum, exercitu, animum sollicitum, species, hominem, ingentis magnitudinis, facie, effigiei, mortui, quem, Orcum, terror, eos, illi, neminem, res ipsa, supplicio.**
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση: **fuerat, confugit, dederat, apparuit, existimavit, venire, esse, audire, concussit, videbant, adfecit.**

Κείμενο 15

«Τα ήθη των Γερμανών»

<p>Omnis vita Germanorum consistit in venationibus atque in studiis rei militaris. Germani non student agriculturae; nutriuntur lacte, caseo et carne. Locis frigidissimis (etsi vivunt) habent solum pelles et lavantur in fluminibus. Cum civitas gerit bellum, creantur magistratus cum potestate vitae necisque. Equestribus proeliis saepe desiliunt ex equis ac proeliantur pedibus : usus ephippiorum habetur turpis et iners res. Non sinunt importari a mercatoribus, vinum ad se, quod, ut arbitrantur, ea re homines remollescunt atque effeminantur.</p>	<p>Όλη η ζωή των Γερμανών περιορίζεται (συνίσταται) στο κυνήγι και στις ασκήσεις των στρατιωτικών. Οι Γερμανοί δεν ασχολούνται με τη γεωργία τρέφονται με γάλα, τυρί και κρέας. Σε τόπους πάρα πολύ ψυχρούς (αν και ζουν) έχουν (φορούν) μόνο δέρματα και πλένονται στα ποτάμια. Κάθε φορά που η πολιτεία διεξάγει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες (στις ιππικές μάχες) συχνά πηδούν από τα άλογα και μάχονται πεζοί : η χρήση επιππίων θεωρείται αισχρό και νωθρό πράγμα. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται από τους εμπόρους κρασί σε αυτούς (στη χώρα τους), γιατί, όπως πιστεύουν, απ' αυτό το πράγμα οι άνθρωποι γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.</p>
--	--

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ` κλίσης

vita-ae (θηλ.)

agricultura-ae (θηλ.), το ουσιαστικό δεν απαντά στον πληθ. αριθμό.

Β` κλίσης

Germanus-i (αρσ.)

studium-ii(-i) (ουδ.)

caseus-i (αρσ.)

locus-i (αρσ.), το ουσιαστικό σχηματίζει ως εξής τον πληθ. αριθμό : loci-orum : χωρία βιβλίων, loca-orum: τόποι.

bellum-i (ουδ.)

proelium-ii (-i) (ουδ.)

equus-i (αρσ.)

ehippium -ii(ουδ.)

vinum-i (ουδ.)

Γ` κλίσης

venation-ionis (θηλ.)

lac, lactis (ουδ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (δηλώνει ύλη).

caro, carnis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν.πληθ. σε -ium.

pellis-is (θηλ.), σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε -ium (ισοσύλλαβο) .

flumen-inis (ουδ.)

homo-inis (αρσ.)

civitas-atis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ civitat(i)um.

nex, nectis (θηλ.)

potestas, potestatis (θηλ.)

pes, pedis (αρσ.)

mercator-oris (αρσ.)

Δ` κλίσης

magistratus-us (αρσ.)

usus-us (αρσ.)

Ε` κλίσης

res, rei (θηλ.)

Επίθετα

Β' κλίσης

Germanus-a-um

frigidus-a-um, frigidior-ius, frigidissimus-a-um

Γ' κλίσης

omnis-is-e

militaris-is-e, militarior-ius, -

equester, equestris, equestre

turpis-is-e, turpior-ius, turpissimus-a-um

iners(γεν. inertis), inertior-ius, inertissimus-a-um

Επιρρήματα

solum → μόνο

saepe, saepius, saepissime(χρονικό) → συχνά

Προθέσεις

in(+αφαιρ.)→ σε

a(b) (+αφαιρ.)→ από

cum(+αφαιρ.)→ με

ad(+αιτιατ.)→ προς

ex(+αφαιρ.)→ από

Αρχικοί γρόνοι

- **lavo, lavi, lavatum/lautum, lavare (1)** πλένω.
- **creo, creavi, creatum, creare (1)** εκλέγω.
- **proelior, proeliatum sum, proeliatum, proeliari (αποθ. 1)** μάχομαι.
- **importo, -avi, -atum, -are (1)** εισάγω.
- **arbitror, arbitratus sum, arbitratum, arbitrari (αποθ.1)** πιστεύω.
- **effemino, -avi, -atum, -are (1)** εκθηλώνω.
- **studeo, studui, -studere (2)** μελετώ, ασχολούμαι.
- **habeo, habui, habitum, habere (2)** έχω, θεωρώ.
- **consisto, constitui, -consistere (3)** συνίσταμαι.
- **gero, gessi, gestum, gerere (3)** διεξάγω.
- **sino, sivi, situm, sinere (3)** επιτρέπω.
- **remollesco, -, -remollescere (3)** γίνομαι μαλακός.
- **nutrio, nutrivit, nutritum, nutrire (4)** τρέφω.
- **desilio, desilui, (desultum), desilire (4)** πηδώ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς : **Germanorum, vita omnis, locis frigidissimis, venationibus, studiis, rei militaris, lacte, caseo, carne, locis frigidissimus, pelles, magistratus, equestribus proeliis, res turpis et iners.**
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παρακάτω ρηματικούς τύπους : **consistit, student, nutriuntur, habent, lavantur, creantur, proelliantur, habetur, importari, arbitrantur, effeminantur.**

ΙδίατεΡαμαθηματα.gr

Κείμενο 16

« Η τελευταία μάχη του Καίσαρα στη Γαλατία»

Nostri, postquam miserunt
 pila in hostes,
 gerunt rem
 gladiis.
 Repente cernitur equitatus
 post tergum ;
 cohortes appropinquant ;
 hostes vertunt terga
 ac fugiunt ;
 equites occurrunt eis.
 Fit magna caedes.
 Sedulius,
 dux et princeps
 Lemovicum,
 occiditur ;
 duc Arvenorum
 comprehenditur vivus
 in fuga ;
 LXXIII (septuaginta quattuor)
 militaria signa
 referuntur ad Caesarem ;
 magnus numerus hostium
 capitur
 atque interficitur ;
 reliqui
 discedunt ex fuga
 in civitates.
 Postero die
 legati mittuntur
 ad Caesarem.
 Caesar iubet
 tradi arma
 ac principes produci.
 Ipse consedit
 pro castris ;
 eo producuntur duces.
 Vercingetorix deditur,
 arma proiciuntur.

Οι δικοί μας, αφού έριξαν
 τα ακόντια στους εχθρούς,
 μάχονται (διεξάγουν την επιχείρηση)
 με τα ζιφί.
 Ξαφνικά διακρίνεται το ιππικό
 στα νώτα (τους) ·
 οι κοόρτες πλησιάζουν ·
 οι εχθροί στέφουν τα νώτα
 και φεύγουν ·
 οι ιππείς επιτίθενται σ' αυτούς.
 Γίνεται μεγάλη σφαγή.
 Ο Σεδούλιος,
 ο στρατηγός και ηγεμόνας
 των Λεμοβίκων,
 σκοτώνεται ·
 ο στρατηγός των Αρβέρνων
 πιάνεται ζωντανός
 κατά τη φυγή ·
 εβδομήντα τέσσερις
 στρατιωτικές σημαίες
 παραδίδονται στον Καίσαρα ·
 μεγάλος αριθμός από εχθρούς
 πιάνεται
 και σκοτώνεται ·
 οι υπόλοιποι
 διασκορπίζονται μετά τη φυγή
 στις πολιτείες ·
 Την επόμενη ημέρα
 πρεσβευτές στέλνονται
 στον Καίσαρα.
 Ο Καίσαρας διατάζει
 να παραδοθούν τα όπλα
 και οι αρχηγοί να οδηγηθούν μπροστά του.
 Ο ίδιος πήρε θέση
 μπροστά στο στρατόπεδο ·
 εκεί οδηγούνται οι ηγεμόνες ·
 Ο Βερκιγγετόριγας παραδίνεται,
 τα όπλα κατατίθενται.

16

16

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

fuga-ae (θηλ.)

Β' κλίσης

pilum-i (ουδ.)

gladius-ii(-i) (αρσ.)

tergum-i (ουδ.)

signum-i (ουδ.)

numerus-i (αρσ.)

legatus-i (αρσ.)

arma-orum (ουδ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό.

castrum-i (ουδ.) : φρούριο, castra -orum (ουδ.) : στρατόπεδο.

Sedulius -ii (-i) (αρσ.), το ουσιαστικό σχηματίζει την κλητική ενικού Seduli (χωρίς πληθ.).

Arverni-orum (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό (όνομα έθνους).

Γ' κλίσης

hostis-is (αρσ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε -ium.

cohors, cohortis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε -ium.

eques-itis (αρσ.)

caedes-is (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε -ium.

dux, ducis (αρσ.)

princeps -ipis (αρσ.)

Lemovices -um (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό (όνομα έθνους).

civitas-atris (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. civitat(i)um.

Vercingetorix-igis (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Caesar-aris (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Δ' κλίσης

equitatus-us (αρσ.)

Ε' κλίσης

res, rei(θηλ.)

dies, diei (αρσ.)

Nom: res res

Gen: rei rerum

Dat: rei rebus

Acc: rem res

Voc: res res

Abl: re rebus

Nom: dies dies

Gen: diei dierum

Dat: diei diebus

Acc: diem dies

Voc: dies dies

Abl: die diebus

Επίθετα

Β' κλίσης

magnus-a-um, maior-ius, maximus-a-um
vivus-a-um, -, vivissimus-a-um
LXXIII, απόλυτο αριθμητικό, άκλιτο.
reliquus-a-um
posterus-a-um, posterior-ius, postremus-a-um & postumus-a-um.

Γ' κλίσης

militaris-is-e, militarior-ius, (militarissimus-a-um)

Επιρρήματα

repente(τροπικό) → ξαφνικά
eo(τοπικό) → προς τα εκεί

Προθέσεις

in(+αιτιατ.) → εναντίον, σε
ad(+αιτιατ.) → προς
post (+αιτιατ.) → μετά
ex(+αφαιρ.) → μετά από
in(+αφαιρ.) → σε
pro(+αφαιρ.) → μπροστά

Αρχικοί χρόνοι

- **appropinquo, -avi, -atum, -are (1) πλησιάζω**
- **iubeo, iussi, iussum, iubere (2) διατάζω**
- **mitto, misi, missum, mittere (3) στέλνω**
- **gero, gessi, gestum, gerere (3) διεξάγω**
- **cerno, crevi, cretum, cernere (3) διακρίνω**
- **verto, verti, versum, vertere (3) στρέφω**
- **fugio, fugi, fugitum, fugere (3) φεύγω**
- **occurro, occurri & occucurri, occursum, occurrere (3) επιτίθεμαι**
- **fio, factus sum, -, fieri (αποθ. 3) γίνομαι**
- **occido, occidi, occisum, occidere (3) σκοτώνω**
- **compre(he)ndo, comprehendi, comprehensum, comprehendere (3) πιάνω**
- **refero, ret(tuli, relatum, referre(3) παραδίδω**
- **capio, cepi, captum, capere (3) πιάνω**
- **interficio, interfeci, interfectum, interficere (3) σκοτώνω**
- **discedo, discessi, discessum, discedere (3) αποχωρώ, διασκορπίζομαι**
- **trado, tradidi, traditum, tradere (3) παραδίδω**
- **produco, produxi, productum, producere (3) οδηγώ μπροστά**
- **consido, consedi, consessum, considerare (3) παίρνω θέση**
- **dedo, dedidi, deditum, dedere (3) παραδίδω**
- **proicio, proieci, proiectum, proicere (3) καταθέτω**

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς: **nostri, pila, rem, tergum, cohortes, equites, magna caedes, princeps, signa militaria, magnus numerus, reliqui, arma, ipse, castris, eo.**
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παρακάτω ρηματικούς τύπους: **miserunt, gerunt, cernitur, fugiunt, comprehenditur, referuntur, capitur, intereficitur, mittuntur, producuntur, deditur, proiciuntur, produci.**

Κείμενο 17

«Φόβος μπροστά στο άγνωστο»

Magnus timor occupavit exercitum ex vocibus Gallorum ac mercatorum, qui praedicabant Germanos esse ingenti magnitudine corporum et incredibili virtute. Alius cupiebat discedere de alia causa. Nonnulli remanebant adducti pudore. Hi neque poterant fingere vultum neque tenere lacrimas; abditum in tabernaculis aut querebantur fatum suum aut miserabantur commune periculum cum familiaribus suis. Totis castris obsignabantur testamenta. Vocibus horum ac timore paulatim perturbabantur etiam ii, qui habebantur periti rei militaris.	Μεγάλος φόβος κατέλαβε το στρατό από τις διαδόσεις (εξαιτίας των διαδόσεων) των Γαλάτων και των εμπόρων, οι οποίοι διαλαλούσαν πως οι Γερμανοί ήταν με υπερβολικό μέγεθος σωμάτων και με απίστευτη ανδρεία. Ο καθένας (άλλος) επιθυμούσε να αποχωρήσει για άλλη αιτία. Μερικοί παρέμεναν παρακινημένοι (επειδή παρακινήθηκαν) από ντροπή. Αυτοί δεν μπορούσαν ούτε να προσποιηθούν (να παραλλάζουν την όψη τους) ούτε να κρατήσουν τα δάκρυά (τους) κρυμμένοι στις σκηνές ή έκλαιγαν τη μοίρα τους ή θρηνούσαν (για) τον κοινό κίνδυνο μαζί με τους φίλους τους. Σ' όλο το στρατόπεδο υπογράφονταν και σφραγίζονταν διαθήκες. Από τα λόγια αυτών και από το φόβο λίγο λίγο ταραζόνταν ακόμα και αυτοί που θεωρούνταν έμπειροι στα στρατιωτικά πράγματα.
---	---

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

causa-ae (θηλ.)

lacrima-ae (θηλ.)

Β' κλίσης

Gallus-i (αρσ.)

Germanus-i (αρσ.)

tabernaculum -i (ουδ.)

fatum-i (ουδ.)

periculum -i(ουδ.)

castrum-i (ουδ. = φρούριο), castra -orum (= στρατόπεδο).

testamentum-i (ουδ.)

Γ' κλίσης

timor-oris (αρσ.)
 vox, vocis (θηλ.)
 mercator-oris (αρσ.)
 magnitudo-inis (θηλ.)
 corpus-oris (ουδ.)
 virtus-utis (θηλ.)
 pudor-oris (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό (αφηρημένη έννοια).
 familiaris-is (αρσ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. familiarium.

Δ' κλίσης

vultus -us (αρσ.)
 exercitus-us (αρσ.)

Ε' κλίσης

res, rei (θηλ.), για την κλίση του ουσιαστικού δεξ κείμενο 16.

Επίθετα**Β' κλίσης**

magnus-a-um, maior-ius, maximus-a-um
 peritus-a-um, peritior-ius, peritissimus-a-um
 nonnulli-ae-a (αντωνυμικό επίθετο), απαντά και στον ενικό nonnulus-a-um.
 totus-a-um (αντωνυμικό επίθετο)

Γ' κλίσης

ingens-ntis, ingentior-ius, ingentissimus-a-um
 incredibilis-is-e
 communis-is-e, communior-ius, communissimus-a-um
 militaris-is-e, militarior-ius, (militarissimus-a-um)
 Το familiaris-is -e ως επίθετο σχηματίζει τα παραθετικά ως εξής : familiarior-ius,
 familiarissimus-a-um.

Επιρρήματα

paulatim → λίγο-λίγο

Προθέσεις

ex(+αφαιρ.)→ από
 de(+αφαιρ.)→ για
 in(+αφαιρ.)→ σε
 cum(+αφαιρ.)→ μαζί με

Αρχικοί χρόνοι

- **occupo, -avi, -atum, -are (1)** καταλαμβάνω
- **praedico, -avi, -atum, -are (1)** διακηρύσσω
- **miseror, miseratus sum, miseratum, miserari (αποθ. 1)** θρηνώ
- **obsigno, -avi, -atum, -are (1)** υπογράφω και σφραγίζω
- **perturbo, -avi, -atum, -are (1)** ταραζώ
- **habeo, habui, habitum, habere (2)** έχω, θεωρώ
- **remaneo, remansi, -, remanere (2)** παραμένω
- **teneo, tenui, tentum, tenere (2)** κρατώ
- **discedo, discessi, discessum, discedere (3)** αποχωρώ
- **cupio, cupi(v)i, cupitum, cupere (3)** επιθυμώ
- **adduco, adduxi, adductum, adducere (3)** παρασύρω
- **finco, finxi, fictum, fingere (3)** πλάθω
- **abdo, abdidi, abditum, abdere (3)** κρύβω
- **queror, questus sum, questum, queri (αποθ. 3)** παραπονιέμαι
- **possum, potui, -, posse** μπορώ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς : **magnus timor, exercitum, vocibus, mercatorum, qui, ingenti magnitudine, virtute, alius, nonnulli, pudore, alia causa, suum fatum, familiaribus suis, commune periculum, rei militaris**
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παρακάτω ρηματικούς τύπους : **occupavit, esse, praedicabant, discedere, cupiebat, fingere, tenere, poterant, querebantur, miserabantur, obsignabantur, habebantur, pertubabantur.**

Ιδιαιτέρως

Κείμενο 18

«Ο Ηρακλής στην Ιταλία»

Hercules dicitur adduxisse
 boves Geryonis
 ex Hispaniae in eum locum,
 ubi postea Romulus
 condidit urbem Romam.
 Hercules fertur
 refecisse boves
 prope Tiberim fluvium
 et ipse dormivisse ibi
 fessus de via.
 Tum Cacus pastor,
 fretus viribus,
 traxit caudis in speluncam
 quosdam boves aversos.
 Ubi Hercules,
 excitatus e somno,
 aspexit gregem
 et sensit abesse partem,
 pergit
 ad proximam speluncam ;
 sed postquam vidit
 vestigial bovum
 versa foras,
 confusus
 coepit amovere gregem
 ex infesto loco.
 Sed mugitus bovum
 auditus ex spelunca
 convertit Herculem.
 Tum Cacus,
 conatus
 eum prohibere vi,
 interficitur
 clava Herculis.

Ο Ηρακλής λέγεται ότι οδήγησε
 τα βόδια του Γηρυόνη
 από την Ισπανία σε αυτόν τον τόπο,
 όπου αργότερα ο Ρωμύλος
 έχτισε την (πόλη) Ρώμη.
 Ο Ηρακλής αναφέρεται
 πως ξεκούρασε τα βόδια
 κοντά στον Τίβερη ποταμό
 και (πως) ο ίδιος κοιμήθηκε εκεί
 κουρασμένος από το δρόμο (επειδή κουράστηκε).
 Τότε ο Κάκος ο βοσκός,
 έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις (του),
 τράβηξε από τις ουρές σε μια σπηλιά
 μερικά βόδια γυρισμένα ανάποδα.
 Όταν ο Ηρακλής,
 αφού ξύπνησε από τον ύπνο,
 είδε το κοπάδι
 και κατάλαβε πως έλειπε ένα μέρος,
 κατευθύνεται
 στην πιο κοντινή σπηλιά
 αλλά όταν είδε
 τα ίχνη των βοδιών
 στραμμένα προς τα έξω,
 (επειδή) καθώς βρέθηκε σε αμηχανία
 άρχισε να απομακρύνει το κοπάδι
 από τον εχθρικό τόπο.
 Αλλά το μουγκρητό των βοδιών
 που ακούστηκε από τη σπηλιά
 γύρισε πίσω τον Ηρακλή.
 Τότε ο Κάκος,
 αφού προσπάθησε
 να τον εμποδίσει με τη βία,
 σκοτώνεται
 με το ρόπαλο του Ηρακλή.

18.2

18.2

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

via-ae (θηλ.)

spelunca-ae (θηλ.)

cauda-ae (θηλ.)

clava-ae (θηλ.)

Hispania-ae (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Roma-ae (θηλ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Geryones-ae (αρσ.), στο κείμενο απαντά κατά τη γ' κλίση.

Nom: Geryones

Gen: Geryonae

Dat: Geryonae

Acc: Geryonen

Voc: Geryone

Abl: Geryone

Β' κλίσης

locus-i (αρσ.), loca -orum (ουδ.)

fluvius-ii (αρσ.)

sompnus-i (αρσ.)

vestigium-ii (-i) (ουδ.)

Romulus -i (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Cacus-i (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Γ' κλίσης

Hercules-is (αρσ.)

Geryon-onis (αρσ.)

Tiberis-is (αρσ.)

bos, bovis (αρσ.)

urbs, urbis (θηλ.)

pastor, pastoris (αρσ.)

vis, - (θηλ.)

grex, gregis (αρσ.)

pars, partis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. σε - ium.

} τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθ. αριθμό

<u>Εν.αρ.</u>	<u>Εν.αριθ.</u>	<u>Εν.αριθ.</u>	<u>Εν.αρ.</u>	<u>Πληθ. αρ.</u>
Nom: Hercules	Geryon & Geryones	Tiberis	bos	boves
Gen: Herculis & Herculi	Geryonis & Geryonae	Tiberis	bovis	bovum & boum
Dat: Herculi	Geryoni & Geryonae	Tiberi	bovi	bobus & bubus
Acc: Herculem & Herculen	Geryonem & Geryonen	Tiberim	bovem	boves
Voc: Hercule & Hercle	Geryon & Geryone	Tiberis	bos	boves
Abl: Hercule	Geryone	Tiberi	bove	bobus & bubus

Δ' κλίσης

mugitus-us (αρσ.)

Επίθετα

Β' κλίσης

fessus-a-um (μτχ. πρκ. του ρ. fatiscor αποθ.3)

fretus-a-um

aversus -a-um (μτχ.πρκ. του ρ. avertō)

proximus-a-um, είναι ο υπερθετικός βαθμός του (prope), propior-ius, proximus-a-um.

infestus-a-um, infestior-ius, infestissimus-a-um

Επιρρήματα

ubi (αναφορικό) → όπου

postea (χρονικό) → αργότερα

ibi (τοπικό) → εκεί

tum (χρονικό) → τότε

foras → προς τα έξω

Προθέσεις

e(x) (+ αφαιρ.) → από

in(+ αιτιατ.) → σε

prope(+αιτιατ.) → κοντά σε

in(+ αφαιρ.) → σε

de(+αφαιρ.) → από

ad(+αιτιατ.) → προς

Αρχικοί χρόνοι

- **excito, -avi, -atum, -are** (1) ξυπνώ
- **conor, conatus sum, conatum, conari** (αποθ. 1) προσπαθώ
- **video, vidi, visum, videre** (2) βλέπω.
- **amoveo, amovi, amotum, amovere** (2) απομακρύνω
- **prohibeo, prohibui, prohibitum, prohibere** (2) εμποδίζω
- **adduco, adduxi, adductum, adducere** (3) οδηγώ προς
- **dico, dixi, dictum, dixere** (3) λέω
- **condo, condidi, conditum, condere** (3) ιδρύω, κτίζω
- **reficio, refeci, refectum, reficere** (3) ξεκουράζω
- **fero, tuli, latum, ferre** (3) φέρω, αναφέρω
- **traho, traxi, tractum, trahere** (3) σύρω
- **averto, averti, aversum, avertere** (3) γυρίζω ανάποδα
- **aspicio, aspexi, aspectum, aspicere** (3) κοιτάζω
- **pergo, perrexi, perrectum, pergere** (3) κατευθύνομαι προς
- **verto, verti, versum, vertere** (3) στρέφω
- **confundo, confudi, confusum, confundere** (3) συγχέω
- **converto, converti, conversum, convertere** (3) συγκρατώ, γυρίζω προς τα πίσω κάποιον
- **interficio, interfeci, interfectum, interficere** (3) σκοτώνω
- **dormio, dormivi, dormitum, dormire** (4) κοιμάμαι
- **sentio, sensi, sensum, sentire** (4) καταλαβαίνω
- **audio, audivi, auditum, audire** (4) ακούω
- **coepi, coepisse** (ελλειπτικό) άρχισα
- **absom, afui, -, abesse** απουσιάζω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς : **boves, Geryonis, Hercules, eum locum, Tiberim, fluvium, ipse, pastor, viribus, proximama speluncam, vestigia, mugitus.**
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παρακάτω ρηματικούς τύπους: **adduxisse, dicitur, condidit, refecisse, fertur, dormivisse, abesse, amovere, prohibere, conatus, interficitur.**

18.

Ιδίατεραμαθηματι

Κείμενο 19

«Η συνομοσία του Κατιλίνας»

Marco Tullio Cicerone
et Gaio Antonio
consulibus,
Lucius Sergius Catilina,
vir nobilissimi generis
sed pravissimi ingenii,
coniuravit
contra rem publicam.
Quidam clari sed improbi viri
eum consecuti erant.
Catilina expulsus est ex urbe
a Cicerone.
Socii eius deprehensi sunt
et in carcere strangulati sunt.
Catilina ipse
cum exercitu suo,
victus proelio
ab Antonio,
altero consule,
interfectus est.
Gaius Sallustius tradit
multos etiam Romanos milites
occisos esse
in eadem cruentissima pugna,
multos autem
vulneratos esse graviter.

Όταν ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας
και ο Γάιος Αντώνιος
(ήταν) ύπατοι,
ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας,
άντρας πολύ αριστοκρατικής καταγωγής
αλλά πολύ διεστραμμένου χαρακτήρα,
συνομώτησε
εναντίον της πολιτείας.
Κάποιοι λαμπροί αλλά αχρείοι άντρες
τον είχαν ακολουθήσει.
Ο Κατιλίνας διώχθηκε από την πόλη
από τον Κικέρωνα.
Οι σύντροφοί του πιάστηκαν
και στη φυλακή στραγγαλίστηκαν.
Ο Κατιλίνας ο ίδιος
με το στρατό του,
αφού νικήθηκε με μάχη
από τον Αντώνιο,
τον άλλο ύπατο,
σκοτώθηκε.
Ο Γάιος Σαλλούστιος αναφέρει
πως πολλοί ακόμα Ρωμαίοι στρατιώτες
σκοτώθηκαν
στην ίδια πολύ αιματηρή μάχη,
πολλοί εξάλλου
τραυματίστηκαν βαριά.

19.

Ιδιαίτερα,

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ουσιαστικά

Α' κλίσης

Catillina -ae (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.
rugna -ae (θηλ.)
publica -ae (θηλ.)

Β' κλίσης

<p>Marcus -i (αρσ.) Gaius -ii (-i) (αρσ.) Lucius -ii (-i) (αρσ.) Tullius -ii (-i) (αρσ.) Antonius -ii (-i) (αρσ.) Sergius -ii (-i) (αρσ.) Sallustius -ii (-i) (αρσ.) vir, viri (αρσ.) socius -ii (αρσ.) ingenium -ii (-i) (ουδ.) proellium -ii (-i) (ουδ.)</p>	}	<p>τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθ. αριθμό * κλητ.εν. : Marce Tuli, Gai Antoni, Luci Sergi, Gai Sallusti.</p>
---	---	---

Γ' κλίσης

Cicero -onis (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.
genus -eris (ουδ.)
carcer -eris (αρσ.)
consul, consulis (αρσ.)
urbs, urbis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. **urbium**.
miles, militis (αρσ.)

Δ' κλίσης

exercitus -us (αρσ.)

Ε' κλίσης

res, rei (θηλ.)

Επίθετα

Β' κλίσης

pravus -a -um, pravior -ius, pravissimus -a -um
clarus -a -um, clarior -ius, clarissimus -a -um
improbus -a -um, improbius -ius, improbissimus -a -um
multus -a -um, (plus), plurimus -a -um
Romanus -a -um
cruentus -a -um, cruentior -ius, cruentissimus -a -um
publicus -a -um

Γ' κλίσης

nobilis -is -e, nobilior -ius, nobilissimus -a -um

Επιρρήματα

graviter (τροπικό,σοβαρά, βαριά) , **gravius**, **gravissime**

Προθέσεις

contra(+αιτιατ.)→ εναντίον

in (+αφαιρ.)→ σε

ab (**a**) (+ αφαιρ.)→ από

cum (+ αφαιρ.)→ μαζί με

ex (**e**) (+αφαιρ.)→ από

Αρχικοί χρόνοι

- **coniuro**, -avi, -atum, -are (1) συνωμοτώ
- **strangulo**, -avi, -atum, -are (1) στραγγαλίζω
- **vulnero**, -avi, -atum, -are (1) τραυματίζω
- **consequor**, **consecutus sum**, **consecutum**, **consequi** (αποθ. 3) ακολουθώ
- **expello**, **expuli**, **expulsum**, **expellere**(3) διώχνω
- **deprehendo/deprendo**, **deprehendi**, **deprehensum**, **deprehendere** (3) συλλαμβάνω
- **vinco**, **vici**, **victum**, **vincere** (3) νικώ
- **interficio**, **interfeci**, **interfectum**, **interficere** (3) σκοτώνω
- **trado**, **tradidi**, **traditum** , **tradere** (3) παραδίδω, αναφέρω
- **occido**, **occidi**, **occisum**, **occidere** (3) σκοτώνω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν τα παρακάτω και στους δύο αριθμούς: **Marcus Tullio Cicerone, nobilissimi generis, ingenii pravissimi, rem publicam, altero consule, exercitu suo.**
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παρακάτω ρηματικούς τύπους: **consecuti erant, interfectus est, occisos esse, vulneratos esse.**

Ιδιαιτε

Κείμενο 20

«Πίσω από τις κουρτίνες ή πως ο Κλαύδιος έγινε αυτοκράτορας»

Claudius cepit imperium
 quinquagesimo anno
 aetatis suae
 quodam mirabili casu.
 Exclusus
 ab insidiatoribus Caligulae,
 recesserat in diaetam,
 cui nomen est Hermaeum.
 Exterritus
 rumore caedis
 paulo post prorepsit
 ad proximam solarium
 et abdidit se
 inter vela
 praetenta foribus.
 Miles discurrens
 animadvertit pedes eius ;
 agnovit eum latentem ;
 extractum
 salutavit eum imperatorem.
 Hinc eum adduxit
 ad commilitones suos.
 Ab his delatus est
 in castra
 tristis et trepidus,
 dum turba obviam
 miseratur eum
 quasi moriturum.
 Postero die
 Claudius factus est imperator.

Ο Κλαύδιος κατέλαβε την εξουσία
 στο πενήτηκοστό έκτος
 της ηλικίας του
 με κάποιο παράδοξο τυχαίο γεγονός.
 Αφού διώχθηκε
 από τους δολοφόνους του Καλιγούλα,
 είχε αποσυρθεί σε μία θερινή κατοικία (του),
 στην οποία το όνομα είναι Ερμαίο.
 Επειδή τρομοκρατήθηκε
 από τα νέα της σφαγής,
 λίγο αργότερα σύρθηκε
 στο πιο κοντινό λακωτό
 και κρύφτηκε (έκρυψε τον εαυτό του)
 ανάμεσα στα παραπετάσματα
 που κρέμονταν στην πόρτα.
 (Κάποιος) στρατιώτης , ενώ (που) έτρεχε πέρα – δώθε,
 παρατήρησε τα πόδια του
 αναγνώρισε αυτόν να κρύβεται
 αφού τον τράβηξε έξω,
 προσαγόρευσε αυτόν αυτοκράτορα.
 Από εκεί τον οδήγησε
 στους συντρόφους του.
 Απ' αυτούς μεταφέρθηκε
 στο στρατόπεδο
 λυπημένος και τρομαγμένος,
 ενώ το πλήθος που τον συναντούσε
 λυπόταν αυτόν
 σαν να επρόκειτο να πεθάνει.
 Την επόμενη μέρα
 ο Κλαύδιος έγινε αυτοκράτορας.

15.

15.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΟυσιαστικάΑ' κλίσης

diaeta-ae (θηλ.)

turba-ae (θηλ.)

Caligula-ae (αρσ.), το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθ. αριθμό.

Β' κλίσης

Claudius-ii (-i) (αρσ.) } τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν
 Hermaeum-i (ουδ.) } πληθυντικό αριθμό.(Claudi, κλητ.εν.)
 castrum-i (ουδ.=φρούριο), castra-orum (=στρατόπεδο)
 imperium-ii (-i) (ουδ.)
 velum-i (ουδ.)
 annus-i (αρσ.)
 solarium-ii (-i) (ουδ.)

Γ' κλίσης

aetas-atis (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. aetat(i)um.
 nomen, nominis (ουδ.)
 caedes-is (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. caed(i)um.
 pes, pedis (αρσ.)
 commilito-onis (αρσ.)
 insidiator -oris (αρσ.)
 rumor, rumoris (αρσ.)
 foris-is (θηλ.), το ουσιαστικό σχηματίζει τη γεν. πληθ. forium.
 miles, militis (αρσ.)
 imperator-oris (αρσ.)

Δ' κλίσης

casus-us (αρσ.)

Ε' κλίσης

dies, diei (αρσ.)

ΕπίθεταΒ' κλίσης

quingagesimus-a-um (τακτικό αριθμητικό)
 paulus-a-um
 proximus-a-um , υπερθετικός βαθμός του επιθέτου (prope), propior-ius, proximus-a-um.
 trepidus-a-um, - , trepidissimus-a-um
 obvius-a-um
 posterus-a-um, posterior-ius, postremus-a-um, & postumus-a-um

Γ' κλίσης

mirabilis-is-e, mirabilior-ius, mirabilissimus-a-um
 tristis-is-e, tristior-ius, tristissimus-a-um

Επιρρήματα

post (χρονικό) → αργότερα
hinc (τοπικό) → από εκεί

Προθέσεις

ab (+ αφαιρ.) → από
ad (+ αιτιατ.) → προς
in (+ αιτιατ.) → σε
inter (+ αιτιατ.) → ανάμεσα

Αρχικοί χρόνοι

- **saluto, -avi, -atum, -are** (1) χαιρετώ, προσαγορεύω
- **miseror, miseratus sum, miseratum, miserari** (αποθ.1) λυπάμαι
- **exterreo, exterrui, exterritum exterrere** (2) τρομοκρατώ
- **lateo, latui, -, latere** (2) κρύβομαι
- **capio, cepi, captum, capere** (3) πιάνω
- **excludo, exclusi, exclusum, excludere** (3) διώχνω
- **recedo, recessi, recessum, recedere** (3) αποσύρομαι
- **prorepro, prorepsi, proreptum, prorepere** (3) σέρνομαι
- **praetendo, praetendi, praetentum, praetendere** (3) τεντώνω, κρεμάω
- **abdo, abdididi, abditum, abdere** (3) κρύβω
- **animadverto, animadverti, animadversum, animadvertere** (3) παρατηρώ
- **discurro, discurri & discucurri, discursum, discurre** (3) τρέχω εδώ και εκεί
- **extrahio, extraxi, extractum, extrahere** (3) τραβώ έξω
- **adduco, adduxi, adductum, adducere** (3) οδηγώ προς
- **defero, detuli, delatum, deferre** (3) μεταφέρω.
- **morior, mortuus sum, mortum, mori** (αποθ.3) πεθαίνω
- **fit, factus sum, -, fieri** (αποθ.3) γίνομαι
- **adgnosco, adgnovi, adgnitum, adgnoscerere** (3) αναγνωρίζω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1) Να κλιθούν όλα τα ουσιαστικά του κειμένου στη δοτική και αιτιατική ενικού και πληθυντικού αριθμού.
- 2) Να γίνει χρονική αντικατάσταση σε όλους τους ρηματικούς τύπους του κειμένου.

κατα.α.α.α

B. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ιδιαιτερ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α' κλίση ουσιαστικών

Η πρώτη κλίση περιλαμβάνει ονόματα αρσενικά και θηλυκά που έχουν κατάληξη -a .

Καταλήξεις	
Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
ονομ: - a	ονομ: - ae
γεν: - ae	γεν: - arum
δοτ: -ae	δοτ: - is
αιτ: -am	αιτ: - as
κλητ: -a	κλητ: - ae
αφαιρ: -a	αφαιρ: - is

Ανωμαλίες πρωτόκλιτων ουσιαστικών

- Τα ουσιαστικά “**dea**” (= θεά) και “**filia**” (= κόρη) σχηματίζουν τη δοτική και αφαιρετική του πληθ. αριθμού εκτός από την κατάληξη -is και με την κατάληξη -abus, για να αποφευχθεί η σύγχυση με τα αρσενικά **deus** και **filius**.
- Τα ουσιαστικά της α' κλίσης είναι θηλυκά εκτός από αυτά που δηλώνουν ανδρικό όνομα ή επάγγελμα ή ιδιότητα, αρσενικό ζώο, όνομα λαού, μίνα, βουνό. Εξαιρείται το όνομα **Allia-ae** (θηλυκό).
- Το όνομα **familia** (=οικογένεια) στη γενική του ενικού έχει κατάληξη κανονικά -ae αλλά και -as σε φράσεις όπως «**pater familias**» .
- Μόνο ενικό αριθμό έχουν
 - τα κύρια ονόματα προσώπων ή πραγμάτων
 - τα ονόματα φυσικών σωμάτων
 - τα ονόματα αφηρημένων εννοιών.
- Μόνο πληθ. αριθμό έχουν
 - τα ονόματα πόλεων ή εθνών (**Belgae-arum, Cannae-arum, Athenae-arum**).
 - τα παρακάτω ουσιαστικά: **insidiae-arum** (=ενέδρα, δόλος), **tenebrae-arum** (=σκοτάδι), **divitiae -arum** (=πλούτη).
- Ορισμένα ουσιαστικά είναι διπλόκλιτα :
opera-ae (α' κλίσης), **opus-operis** (γ' κλίσης)
materia-ae (α' κλίσης), **materies -ei** (ε' κλίσης)
effigia-ae (α' κλίσης), **effigies -ei** (ε' κλίσης)
luxuria -ae (α' κλίσης), **luxuries -ei** (ε' κλίσης).

Ενικός αριθμός					
ονομ:	Aeneas	Anchises	Cassiope	Andromeda (-de)	Perses
γεν:	Aeneae	Anchisae	Cassiope	Andromedae (-des)	Persae
δοτ:	Aeneae	Anchisae	Cassiope	Andromedae	Persae
αιτ	Aenean (-am)	Anchisen(-am)	Cassiope	Andromedam(-an, -en)	Persen (-am)
κλητ:	Aenea	Anchise(-a)	Cassiope	Andromeda (-de)	Perse(-a)
αφαιρ:	Aenea	Anchisa	Cassiope	Andromeda (-de)	Perse(-a)

Ενικός αριθμός			
ονομ:	Geryones	Phidias	Nympha (-e)
γεν:	Geryonae	Phidiae	Nymphae (-es)
δοτ:	Geryonae	Phidiae	Nymphae
αιτ:	Geryonam (-en)	Phidiam (-an)	Nymphen
κλητ:	Geryona (-e)	Phidia	Nymphē
αφαιρ:	Geryona(-e)	Phidia	Nymphē

Β' κλίση ουσιαστικών

Η δεύτερη κλίση περιλαμβάνει ονόματα αρσενικά και θηλυκά που λήγουν σε -us ή σε -er (π.χ puer...) και ουδέτερα ονόματα που λήγουν σε -um.

Καταλήξεις			
Αρσενικό & Θηλυκό		Ουδέτερο	
Εν. αρ.	Πληθ. αρ.	Εν. αρ.	Πληθ. αρ.
ονομ: - us - er	- i	ονομ: - um	- a
γεν: - i	- orum	γεν: - i	- orum
δοτ: - o	- is	δοτ: - o	- is
αιτ: - um	- os	αιτ: - um	- a
κλητ: - e	- i	κλητ: - um	- a
αφαιρ: - o	- is	αφαιρ: - o	- is

Ιδιομορφίες δευτερόκλιτων ουσιαστικών

- Τα συγκοπτόμενα ουσιαστικά της β' κλίσης είναι αρσενικού γένους και διατηρούν το -e της ονομαστικής και στις υπόλοιπες πτώσεις τα: **puer-i, vesper-i, soccer-i, liberi-orum** (μόνο πληθ. αριθμό).
Το ουσιαστικό **vir, viri** είναι το μοναδικό ουσιαστικό σε -ir που διατηρεί το -i και στις άλλες πτώσεις.
- Τα υπερδυσύλλαβα ουσιαστικά σε -ius συναιρούν στη γενική του ενικού το τελικό -ii σε -i, σχηματίζοντας διπλό τύπο. π.χ **Vergilius** → γεν. **Vergilii** και Vergili.
Εξαιρούνται: socius - i, adversarius - i, marcenarius - i, sestertius - i (γεν. πληθ. και sestertium).
- Τα υπερδυσύλλαβα κύρια ονόματα σε -ius, γνήσια Λατινικά (Marius, Tullius) καθώς και το προσηγορικό **filius**, σχηματίζουν με συναίρεση την κλητική ενικού σε i αντί ie (π.χ fili).
- Κλίση του ουσιαστικού **deus**.

Ενικός αριθμός	Πληθ. αριθμός	Ενικός αριθμός
ονομ: deus	αφαιρ: deis, diis, dis	ονομ: Cepheus
γεν: dei	γεν: deorum & deum	γεν: Cephei (-os)
δοτ: deo	δοτ: deis, diis, dis	δοτ: Cepheo
αιτ: deum	αιτ: deos	αιτ: Cepheum (-a)
κλητ: deus & dive	κλητ: dei, dii, di	κλητ: Cepheu
αφαιρ: deo	ονομ: dei, dii, di	αφαιρ: Cepheo

5. Μόνο πληθ. αριθμό έχουν:
hiberna-orum (= χειμερινό στρατόπεδο)
boni-orum (= οι καλοί πολίτες)
domestici-orum (= δούλοι)
mala-orum (= δεινά)
liberi-orum (= τέκνα)
cani-orum (= άσπρες τρίχες)
6. Το ουσιαστικό **locus** στον πληθ. αριθμό **loca**. Σπάνια **loci** (= χωρία βιβλίων).
 Επίσης το ουσιαστικό **catillus** στον πληθ. αριθμό σαν ουδέτερο **catilla**.
7. Το ουσιαστικό **Atreus** στην κλητική ενικού **Atreu**.
8. Ορισμένα ουσιαστικά είναι διπλόκλιτα:
ficus-i (β' κλίσης), **ficus-us** (δ' κλίσης)
elephantus -i (β' κλίσης), **elephantus -us** (δ' κλίσης)
vesper -eri (β' κλίσης), **vespera-ae** (α' κλίσης), **vesper-eris** (γ' κλίσης)
domus-i (β' κλίσης), **domus-us** (δ' κλίσης).

Γ' κλίση ουσιαστικών

Η τρίτη κλίση περιλαμβάνει ονόματα αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα με ποικίλη κατάληξη στην ονομαστική ενικού.

Καταλήξεις			
Αρσενικό & Θηλυκό		Ουδέτερο	
Εν. αρ.	Πληθ. αρ.	Εν. αρ.	Πληθ. αρ.
ονομ: - s ή ---	- es	ονομ: ---	- ibus
γεν: - is	- um (-ium)	γεν: - is	- um (-ium)
δοτ: - i	- ibus	δοτ: - i	- ibus
αιτ: - em ή (-im)	- es ή (-is)	αιτ: ---	- a ή (-ia)
κλητ: - s ή ---	- es	κλητ: ---	- a ή (-ia)
αφαιρ: - e ή (-i)	- ibus	αφαιρ: - e ή -i	- a ή (-ia)

Ιδιομορφίες τριτόκλιτων ουσιαστικών

1. Έχουν την αιτιατική ενικού σε -im και όχι σε -em τα παρακάτω ουσιαστικά: **α)** τα ισοσύλλαβα προσηγορικά ονόματα **febris, puppies, sitis, tussis, turris** και τα **β)** ισοσύλλαβα σε -is ονόματα ποταμών και πόλεων **Tiberis, Neapolis, Albis**.
2. Έχουν την αφαιρετική ενικού σε -i και όχι σε -e **α)** όσα έχουν αιτιατική σε -im, **β)** τα ουδέτερα σε -al, -ar, -e **γ)** τα ονόματα μηνών σε -is και σε -er καθώς και **δ)** τα ουσιαστικοποιημένα ονόματα σε -is (π.χ aequalis).
 Εξαιρούνται τα civis, avis, navis, rete, unguis που σχηματίζουν την αφαιρετική του ενικού σε -i και σε -e.
3. Σχηματίζουν την ονομαστική (αιτιατική και κλητική) πληθυντικού σε -ia αντί σε -a τα ουδέτερα σε - ar, -al, -e.

4. Έχουν τη γενική πληθ. σε -ium αντί σε -um α) τα ισοσύλλαβα (εκτός τα **sedes, iuvenis, canis**) ή φωνηεντόληκτα με χαρακτηριστήρα **i β)** τα περιτοσύλλαβα με θέμα που λήγει σε δύο ή περισσότερα σύμφωνα εκτός το **pater, mater, frater**. γ) τα **dos(35), vis(7), penates(43), servitus, moenia** (μόνο πληθ.) και **milia**(μόνο πληθ.) δ) τα ουδέτερα σε **-al, -ar** και σε **-e ε)** τα εθνικά σε **-as** και σε **-is**. Τα **civitas, aetas, dignitas και utilitas** σχηματίζουν τη γεν. πληθ. σε -um και σε -ium.
5. Όσα αρσενικά και θηλυκά σχηματίζουν τη γεν. πληθ. σε **-ium**, σχηματίζουν και την αιτιατική του πληθ. σε -is και σε -es.
6. Βρίσκονται μόνο στον πληθ. αριθμό **moenia-ium(43), penates (43), partes(23), fores (20, 34), pugillares(8), Alpes (11), Lemovices(16), Samnites (36)**.
7. Ορισμένα ουσιαστικά είναι διπλόκλιτα :
elephans-antis (γ' κλίση), **elephantus -us** (δ' κλίση)
opus-eris (γ' κλίση), **opera-ae** (α' κλίση)
plebs, plebis (γ' κλίση), **plebes-ei** (ε' κλίση).

Ανωμαλίες στην κλίση των τριτόκλιτων ουσιαστικών

Ενικός Αριθμός									
ονομ.	vis	---	bos	caro	senex	Dido	Hercules	Jupiter	iter
γεν.	---	opis	bovis	carnis	senis	Didonis (-us)	Herculis (-i)	Jovis	itineris
δοτ.	---	---	bovi	carni	seni	Didoni (-o)	Herculi	Jovi	itineri (iteri)
αιτ.	vim	opem	bovem	carnem	senem	Didonem (-o)	Herculem (-en)	Jovem	iter
κλιτ.	---	---	bos	caro	senex	Dido	Hercule (Hercle)	Jupiter	iter
αφαιρ.	vi	ope	bove	carne	sene	didone	Hercule	Jove	itinere (itere)
Ενικός Αριθμός									
ονομ.	opes	boves	comes	senes	itinera (itera)				
γεν.	orum	bovm & bovum	carium	senum	itinerum (iterum)				
δοτ.	oribus	bobus & bubus	caribus	senibus	itineribus (iteribus)				
αιτ.	opes	boves	comes (-is)	sense	itinere (itera)				
κλιτ.	opes	boves	comes	sense	itinera (itera)				
αφαιρ.	oribus	bobus & bubus	caribus	senibus	itineribus (iteribus)				

Δ' κλίση ουσιαστικών

Η τέταρτη κλίση περιλαμβάνει ονόματα αρσενικά και θηλυκά σε **-us** και ουδέτερα σε **-u**.

Καταλήξεις			
Αρσενικό & Θηλυκό		Ουδέτερο	
Εν. αρ.	Πληθ. αρ.	Εν. αρ.	Πληθ. αρ.
ονομ: - us	- us	ονομ: - u	- ua
γεν: - us	- uum	γεν: - us	- uum
δοτ: - uí/u	- ibus	δοτ: - uí/u	- ibus
αιτ: - um	- us	αιτ: - u	- ua
κλιτ: - us	- us	κλιτ: - u	- ua
αφαιρ: - u	- ibus	αφαιρ: - u	- ibus

1. Τα αρσενικά και θηλυκά ουσιαστικά σχηματίζουν τη δοτική ενικού σε **-uī** και σε **-u**.
2. Κλίση του **domus**

ονομ: domus	ονομ: domus
γεν: domus & domi	γεν: domuum & domorum
δοτ: domui	δοτ: domibus
αιτ: domum	αιτ: domos
κλητ: domus	κλητ: domus
αφαιρ: domo	αφαιρ: domibus
3. Κλίση του **ficus**.
Sing: ficus, ficus & fici, fico , ficum , ficus & fice , ficus & fico.
Pl: ficus & fici , ficorum, ficis , ficus & ficos , ficus & fici, ficis.

Ε' κλίση ουσιαστικών

Η πέμπτη κλίση περιλαμβάνει ονόματα αρσενικά και θηλυκά που λήγουν σε **-es**.

Καταλήξεις	
Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
ονομ: - es	ονομ: - es
γεν: - ei	γεν: - erum
δοτ: -ei	δοτ: - ebus
αιτ: -em	αιτ: - es
κλητ: -es	κλητ: - es
αφαιρ: -e	αφαιρ: - ebus

1. Από τα ονόματα της ε' κλίσης τον πληθ. αριθμό σε όλες του τις πτώσεις το σχηματίζει μόνο το **dies** και το **res**.
2. Τα ουσιαστικά **spes -ei**, **effigies -ei**, **facies -ei**, **species -ei**, **acies -ei** σχηματίζουν μόνο την ονομαστική, αιτιατική και κλητική πληθυντικού.
3. Το ουσιαστικό **fides -ei** έχει μόνο ενικό αριθμό.

ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Επίθετα β' κλίσης

Τα επίθετα της λατινικής γλώσσας διακρίνονται σε δευτερόκλιτα, που κλίνονται σύμφωνα με τη β' κλίση ουσιαστικών στο αρσενικό και ουδέτερο γένος και σύμφωνα με την α' κλίση στο θηλυκό γένος.

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

SINGULARIS			PLURALIS		
Nom:	bonus	bona bonum	Nom :	boni	bonae bona
Gen:	boni	bonae boni	Gen :	bonorum	bonarum bonorum
Dat:	bono	bonae bono	Dat :	bonis	bonis bonis
Acc:	bonum	bonam bonum	Acc :	bonos	bonas bona
Voc:	bone	bona bonum	Voc :	boni	bonae bona
Abl :	bono	bona bono	Abl :	bonis	bonis bonis

SINGULARIS			PLURALIS		
Nom:	liber	libera liberum	Nom:	liberi	liberae libera
Gen:	liberi	liberae liberi	Gen:	liberorum	liberarum liberorum
Dat:	libero	liberae libero	Dat:	liberis	liberis liberis
Acc:	liberum	liberam liberum	Acc:	liberos	liberas libera
Voc:	liber	libera liberum	Voc:	liberi	liberae libera
Abl:	libero	libera libero	Abl:	liberis	liberis liberis

SINGULARIS			PLURALIS		
Nom:	niger	nigra nigrum	Nom:	nigri	nigrae nigra
Gen:	nigri	nigrae nigri	Gen:	nigrorum	nigrarum nigrorum
Dat:	nigro	nigrae nigro	Dat:	nigris	nigris nigris
Acc:	nigrum	nigram nigrum	Acc:	nigros	nigras nigra
Voc :	niger	nigra nigrum	Voc:	nigri	nigrae nigra
Abl :	nigro	nigra nigro	Abl:	nigris	nigris nigris

Κατά τα επίθετα της β' κλίσης κλίνονται και οι μετοχές του μέλλοντα και του Παρακειμένου, τα επίθετα του υπερθετικού βαθμού και τα γερουνδιακά.

Επίθετα γ' κλίσης

Διακρίνονται ακόμα και σε τριτόκλιτα, που κλίνονται σύμφωνα με τη γ' κλίση ουσιαστικών και στα τρία γένη ΟΜΩΣ

1. σχηματίζουν την αφαιρετική του ενικού σε -i
2. τη γενική πληθυντικού σε -ium
3. την ονομαστική, αιτιατική και κλητική πληθ. του ουδέτερου σε -ia.

ΤΡΙΤΟΚΛΑΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

α) Τρικατάληκτα

SINGULARIS			PLURALIS				
Nom:	celer	celeris	celere	Nom :	celereres	celereres	celereria
Gen:		celeris		Gen :		celerium	
Dat:		celeri		Dat :		celeribus	
Acc:	celerem	celerem	celere	Acc:	celereres	celereres	celereria
Voc:	celer	celeris	celere	Voc:	celereres	celereres	celereria
Abl:		celeri		Abl:		celeribus	

SINGULARIS			PLURALIS				
Nom :	acer	acris	acre	Nom :	acres	acres	acria
Gen :		acris		Gen :		acrium	
Dat :		acri		Dat :		acribus	
Acc :	acrem	acrem	acre	Acc :	acres	acres	acria
Voc :	acer	acris	acre	Voc :	acres	acres	acria
Abl :		acri		Abl :		acribus	

β) Δικατάληκτα

SINGULARIS		PLURALIS			
αρς.&θηλ.	ουδ.	αρς.&θηλ.	ουδ.		
Nom:	facilis	facile	Nom:	faciles	facilia
Gen:		facilis	Gen :	facilium	facilium
Dat:		facili	Dat :	facilibus	facilibus
Acc:	facilem	facile	Acc :	faciles	facilia
Voc:	facilis	facile	Voc :	faciles	facilia
Abl :		facili	Abl :	facilibus	facilibus

γ) Μονοκατάληκτα

SINGULARIS		PLURALIS			
αρς.&θηλ.	ουδ.	αρς.&θηλ.	ουδ.		
Nom:	felix	felix	Nom:	felices	felicia
Gen:		felicis	Gen:		felicium
Dat:		felici	Dat:		felicibus
Acc:	felicem	felix	Acc:	felices	felicia
Voc:	felix	felix	Voc:	felices	felicia
Abl:		felici	Abl:		felicibus

Εξαιρέσεις

1. Τα συγκριτικά επίθετα π.χ altior σχηματίζουν κανονικά την αφαιρετική του ενικού σε -e , τη γενική πληθ. σε -um και την ονομαστική (αιτιατική και κλητική) του πληθ. του ουδετέρου σε -a. (Εξαιρείται το plures – a, γεν.πληθ. -ium.)

2. Τα επίθετα :
inops (inopis) , σχηματίζει τη γεν.πληθ. σε -um.
celer, celeris, celere , σχηματίζει τη γεν.πληθ. σε -um(-ium).
Praeceptor (praecipitis) , σχηματίζει τη γεν.πληθ. σε -um(-ium).
3. Το επίθετο **necesse** είναι άκλιτο.
4. Οι μετοχές του Ενεστώτα σχηματίζουν την αφαιρετική ενικού σε -e . Σε -i μόνο όταν είναι επιθετικές .

Παραθετικά επιθέτων

Τα επίθετα της λατινικής έχουν τρεις βαθμούς :

θετικό βαθμό, οι κατάληξεις ποικίλουν

συγκριτικό βαθμό -ior (αρσενικό και θηλυκό), -ius (ουδέτερο)

υπερθετικό βαθμό -issimus-a-um.

Ο συγκριτικός βαθμός κλίνεται κατά τα επίθετα της γ' κλίσης και σχηματίζει την αφαιρετική ενικού σε -e , τη γενική πληθ. σε -um και την ονομαστική, αιτιατική και κλητική του ουδετέρου σε -a.

Ιδιομορφίες στο σχηματισμό των παραθετικών

1. Ήξι επίθετα σε -ilis (**facilis, difficilis, similes, dissimilis, humilis, gracilis**), σχηματίζουν τον υπερθετικό βαθμό με την προσθήκη στο θέμα τους της κατάληξης -limus.
 π.χ **facilis / facilior-ius / facillimus-a-um**.
2. Όσα επίθετα λήγουν σε **-er** σχηματίζουν τον υπερθετικό με την κατάληξη -rimus.
 π.χ **pulcher / pulchrior-ius / pulcherrimus -a-um**.
3. Τα επίθετα που λήγουν σε **-dicus, -volus, -ficus** σχηματίζουν τα παραθετικά σε **-entior, -entissimus**.
 π.χ **magnificus / magnificentior-ius / magnificentissimus-a-um**.
4. Τέσσερα επίθετα στον υπερθετικό βαθμό έχουν δύο τύπους:
exterus/exterior-ius/extremus και **extimus**
inferus/inferior-ius/infimus και **imus**
superus/superior-ius/supremus και **summus**
posterus/posterior-ius/postremus και **postumus**.
5. **senex/senior/---**.
6. (**prope**) / **propior / proximus**
(prae) / prior / primus
(intra) / interior / intimus
(ultra) / ulterior / ultimus

7. bonus / melior-ius / optimus
 malus / peior-ius / pessimus
 magnus / maior, maius / maximus
 parvus / minor, minus / minimus
 multum / plus / plurimum
 multi -ae -a / plures -a / plurimi -ae-a
8. Τα επίθετα σε -us που μπροστά από αυτό έχουν φωνήεν, σχηματίζουν τα παραθετικά τους περιφραστικά. Το συγκριτικό βαθμό με το magis + θετικό βαθμό και τον υπερθετικό με το maxime + θετικό βαθμό.
 π.χ. eximius / magis eximius / maxime eximius.
 nimius / magis ... / maxime ...
 temerarius / magis ... / maxime ...

Παραθετικά επιρρημάτων

Τα επιρρήματα έχουν τρεις βαθμούς:

θετικός βαθμός: -e (για επίθετα β' κλίσης), -iter (για επίθετα γ' κλίσης), -er (για επιθ/μτχ. γ' κλίσης με θέμα σε -nt).

συγκριτικός βαθμός: ίδιο με την αιτιατική ενικού του επιθέτου ουδετέρου γένους, δηλ. κατάληξη σε -ius.

υπερθετικός βαθμός: σχηματίζεται από το θέμα του υπερθετικού επιθέτου + κατάληξη -e.

1. (bonus) bene / melius / optime
 (malus) male / peius / pessime
 (magnus) magnopere (mango opera) / magis / maxime
 (paulum (non multum) / minus / minime
 multum / plus / plurimum
2. diu / diutius / diutissime
 prope / propius / proxime
 (prae) / prius / primum, primo
 post / posterius / postremo, postremum
 satis / satius / --- .

* Σε κάθε κείμενο δίνονται αναλυτικά τα παραθετικά των επιθέτων και των επιρρημάτων .

Ιδιαιτ

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ ΣΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

** οι αντωνυμίες δεν έχουν κλητική εκτός από το α' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας.

Α' Προσωπικές Αντωνυμίες

Singularis				Pluralis			
Nom:	ego	tu	---	Nom:	nos	vos	---
Gen:	mei	tui	sui	Gen:	nostri / nostrum	vestri / vestrum	sui
Dat:	mihī	tibi	sibi	Dat:	nobis	vobis	sibi
Acc:	me	te	se	Acc:	nos	vos	se
Abl:	a me	a te	a se	Abl:	a nobis	a vobis	a se

Β' Κτητικές Αντωνυμίες

α' πρόσ.	meus – mea – meum noster – nostra – nostrum	για έναν κτήτορα για πολλούς κτήτορες
β' πρόσ.	tuus – tua – tum vester – vestra – vestrum	για έναν κτήτορα για πολλούς κτήτορες
γ' πρόσ.	suus – sua – suum sui – suae – sua	για έναν κτήτορα για πολλούς κτήτορες

Α' πρόσωπο, ένας κτήτορας

Singularis				Pluralis			
Nom:	meus	mea	meum	Nom:	mei	meae	mea
Gen:	mei	meae	mei	Gen:	meorum	mearum	meorum
Dat:	meo	meae	meo	Dat:	meis	meis	meis
Acc:	meum	meam	meum	Acc:	meos	meas	mea
Voc:	meus/mi	(mea)	(meum)	Voc:	(mei)	(meae)	(mea)
Abl:	meo	mea	meo	Abl:	meis	meis	meis

Β' πρόσωπο, ένας κτήτορας

Singularis				Pluralis			
Nom:	tuus	tua	tuum	Nom:	tui	tuae	tua
Gen:	tui	tuae	tui	Gen:	tuorum	tuarum	tuorum
Dat:	tuo	tuae	tuo	Dat:	tuis	tuis	tuis
Acc:	tuum	tuam	tuum	Acc:	tuos	tuas	tua
Abl:	tuo	tua	tuo	Abl:	tuis	tuis	tuis

Γ' πρόσωπο, για έναν κτήτορα/πολλοί κτήτορες

Singularis				Pluralis			
Nom:	suus	sua	suum	Nom:	sui	suae	sua
Gen:	sui	suae	sui	Gen:	suorum	suarum	suorum
Dat:	suo	suae	suo	Dat:	suis	suis	suis
Acc:	suum	suam	suum	Acc:	suos	suas	sua
Abl:	suo	sua	suo	Abl:	suis	suis	suis

Α' πρόσωπο, πολλοί κτήτορες

Singularis			Pluralis				
Nom:	noster	nostra	nostrum	Nom:	nostri	nostrae	nostra
Gen:	nostri	nostrae	nostri	Gen:	nostrorum	nostrarum	nostrorum
Dat:	nostro	nostrae	nostro	Dat:	nostris	nostris	nostris
Acc:	nostrum	nostrum	nostrum	Acc:	nostros	nostras	nostros
Abl:	nostro	nostra	nostro	Abl:	nostris	nostris	nostris

Β' πρόσωπο, πολλοί κτήτορες

Singularis			Pluralis				
Nom:	vester	vestra	vestrum	Nom:	vestri	vestrae	vestra
Gen:	vestri	vestrae	vestri	Gen:	vestrorum	vestrarum	vestrorum
Dat:	vestro	vestrae	vestro	Dat:	vestris	vestris	vestris
Acc:	vestrum	vestrum	vestrum	Acc:	vestros	vestras	vestros
Abl:	vestro	vestra	vestro	Abl:	vestris	vestris	vestris

Γ' Δεικτικές Αντωνυμίες

- α) **hic , haec , hoc** = αυτός -η -ο
 β) **ille, illa, illud** = εκείνος -η -ο .
 γ) **iste , ista , istud** = αυτός -η -ο, κλίνεται όπως η **ille, illa, illud**
 δ) **talis , tale** = τέτοιος -α -ο, κλίνεται όπως και τα επίθετα της Γ' κλίσης
 ε) **tantus , tanta , tantum** = τόσος -η -ο, κλίνεται κατά τα επίθετα της Β' κλίσης
 στ) **tot** = τόσοι, άκλιτο, μόνο πληθυντικό

Singularis			Pluralis				
Nom:	hic	haec	hoc	Nom:	hi	hae	haec
Gen:	huius	huius	huius	Gen:	horum	harum	horum
Dat:	huic	huic	huic	Dat:	his	his	his
Acc:	hunc	hanc	hoc	Acc:	hos	has	haec
Abl:	hoc	hac	hoc	Abl:	his	his	his

Singularis			Pluralis				
Nom:	ille	illa	illud	Nom:	illi	illae	illa
Gen:	illius	illius	illius	Gen:	illorum	illarum	illorum
Dat:	illi	illi	illi	Dat:	illis	illis	illis
Acc:	illum	illam	illud	Acc:	illos	illas	illa
Abl:	illo	illa	illo	Abl:	illis	illis	illis

Δ' Οριστικές Αντωνυμίες

- α) **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό
 β) **ipse, ipsa, ipsum** = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο
 γ) **idem, eadem, idem** = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο (κλίνεται όπως η **is** προσθέτοντας το **dem**)
 δ) **alter, altera, alterum** = ο άλλος, η άλλη, το άλλο

Singularis			Pluralis				
Nom:	is	ea	id	Nom:	ei –ii –i	eae	ea
Gen:	eius	eius	eius	Gen:	eorum	earum	eorum
Dat:	ei	ei	ei	Dat:	eis –iis -is	eis –iis -is	eis –iis -is
Acc:	eum	eam	id	Acc:	eos	eas	ea
Abl:	eo	ea	eo	Abl:	eis –iis -is	eis –iis -is	eis –iis -is

Singularis			Pluralis				
Nom:	ipse	ipsa	ipsum	Nom:	ipsi	ipsae	ipsa
Gen:	ipsius	ipsius	ipsius	Gen:	ipsorum	ipsarum	ipsorum
Dat:	ipsi	ipsi	ipsi	Dat:	ipsis	ipsis	ipsis
Acc:	ipsum	ipsam	ipsum	Acc:	ipsos	ipsas	ipsa
Abl:	ipso	ipsa	ipso	Abl:	ipsis	ipsis	ipsis

Singularis			Pluralis				
Nom	idem	eadem	idem	Nom	eidem –iidem –idem	eadem	eadem
Gen	eiusdem	eiusdem	eiusdem	Gen	eorumdem	earumdem	(σαν το ασ.)
Dat	eidem	eidem	eidem	Dat	eisdem –iisdem –isdem	eisdem –iisdem –isdem	(σαν το ασ.)
Acc	eundem	eandem	idem	Acc	eosdem	easdem	eadem
Abl	eodem	eadem	eodem	Abl	eisdem –iisdem –isdem	eisdem –iisdem –isdem	(σαν το ασ.)

Ε' Αναφορικές Αντωνυμίες

- α) **qui, quae, quod** = ο οποίος – α –ο
 β) **qualis – is – e** = τέτοιος –α–ο (ο οποίος –α –ο), κλίνεται όπως και τα επίθετα της Γ' κλίσης.
 γ) **quantus –a –um** = όσος – η –ο, κλίνεται όπως και τα επίθετα της Β' κλίσης.
 δ) **quot** = όσοι, όσες, όσα (άκλιτη, πληθυντικού μόνο).
 ε) **uter, utra, utrum** = οποίος/όποια/όποιο από τους/τα δυο.

Singularis			Pluralis				
Nom:	qui	quae	quod	Nom:	qui	quae	quae
Gen:	cuius	cuius	cuius	Gen:	quorum	quarum	quorum
Dat:	cui	cui	cui	Dat:	quibus	quibus	quibus
Acc:	quem	quam	quod	Acc:	quos	quas	quae
Abl:	quo	qua	quo	Abl:	quibus	quibus	quibus

* Όλες οι αναφορικές αντωνυμίες γίνονται αοριστολογικές, όταν προσλαμβάνουν το μόριο -cumque π.χ quicumque, quaecumque, quodcumque = οποιοσδήποτε (κλίνεται όπως η qui προσθέτοντας το -cumque).

Στ' Ερωτηματικές Αντωνυμίες

- α) **quis, quis, quid?** = (ουσιαστική), ποιος -α -ο;
 β) **qui, quae, quod?** = (επιθετική), ποιος -α -ο;
 γ) **uter, utra, utrum?** = ποιος από τους δυο;
 δ) **qualis, quails, quale?** = τι λογής;
 ε) **quantus, quanta, quantum?** = πόσος -η -ο; ποιας ηλικίας;
 στ) **quot?** = πόσοι; (άκλιτη)

	Singularis		Pluralis			
	Αρσ. & Θηλ.	Ουδ.	Nom:	qui	quae	quae
Nom:	quis	quid	Nom:	qui	quae	quae
Gen:	cuius	cuius	Gen:	quorum	quarum	quorum
Dat:	cui	cui	Dat:	quibus	quibus	quibus
Acc:	quem	quid	Acc:	quos	quas	quae
Abl:	quo	quo	Abl:	quibus	quibus	quibus

Ζ' Αόριστες Αντωνυμίες

ΕΠΙΘΕΤΙΚΕΣ

- 1) **qui, qua (quae), quod** = κάποιος-α-ο
- 2) **aliqui ή aliquis, aliqua, aliquod** = κάποιος-α-ο (κλίνεται όπως η αναφορική αντωνυμία qui προσθέτοντας το ali -)
- 3) **quidam, quaedam, quoddam** = κάποιος-α-ο (κλίνεται όπως η αναφορική αντωνυμία qui προσθέτοντας το dam -)
- 4) **aliquot** = μερικοί, άκλιτο, μόνο στον πληθυντικό.
- 5) **unusquique, unaquaeque, unumquodque** = καθένας ξεχωριστά (κλίνεται το unus και το qui προσθέτοντας το -que)
- 6) **nullus-a-um** (κανένας, καμία, κανένα)

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ

- 1) **quis, (quae ή qua), quid** = κάποιος
- 2) **aliquis, (aliqua ή aliqua), aliquid** = κάποιος (κλίνεται όπως η αναφορική αντωνυμία qui προσθέτοντας το ali -)
- 3) **quidam, quaedam, quiddam** = κάποιος (κλίνεται όπως η αναφορική αντωνυμία qui προσθέτοντας το -dam)
- 4) **nemo, nihil** = κανένας (η αφαιρετική και όλος ο πληθυντικός ελλείπουν και αναπληρώνονται από τη nullus - a -um)
- 5) **unusquique, unaquaeque, unumquidque** = καθένας, καθεμία, καθένα χωριστά.
- 6) **neuter, neutra, neutrum** = κανένας, καμία.
- 7) **alius-a-ud** = άλλος-η-ο
- 8) **alter-era-erum** = έτερος-α-ο

	Singularis				Pluralis		
	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.		Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.
Nom:	nemo	nemo	nihil (nil)	Nom:	nulli	nullae	nulae res
Gen:	nullius	nullius	nullius rei	Gen:	nullorum	nullarum	nullarum rerum
Dat:	nemini	nemini	nulli rei	Dat:	nullis	nullis	nullis rebus
Acc:	neminem	neminem	nihil (nil)	Acc:	nullos	nullas	nullas res
Abl:	nullo	nulla	nulla re	Abl:	nullis	nullis	nullis rebus

	Singularis				Pluralis		
	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.		Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.
Nom:	quidam	quaedam	quoddam/quiddam	Nom:	quidam	quaedam	quaedam
Gen:	cuiusdam	cuiusdam	cuiusdam	Gen:	quorundam	quarundam	quorundam
Dat:	cuidam	cuidam	cuidam	Dat:	quibusdam	quibusdam	quibusdam
Acc:	auondam	quaundam	quoddam/quiddam	Acc:	quosdam	quasdam	quaedam
Abl:	quodam	quadam	quodam	Abl:	quibusdam	quibusdam	quibusdam

	Singularis				Pluralis		
	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.		Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.
Nom:	aliqui/aliquis	aliqua	aliquod	Nom:	aliqui	aliquae	aliqua
Gen:	alicuius	alicuius	alicuius	Gen:	aliquorum	aliquarum	aliquorum
Dat:	alicui	alicui	alicui	Dat:	aliquibus	aliquibus	aliquibus
Acc:	aliquem	aliquam	aliquod	Acc:	aliquos	aliquas	aliqua
Abl:	aliquo	aliqua	aliquo	Abl:	aliquibus	aliquibus	aliquibus

	Singularis				Pluralis		
	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.		Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.
Nom:	aliquis	aliqua -ae	aliquid	Nom:	aliqui	Το θηλυκό δεν απαντά	aliqua
Gen:	alicuius	alicuius	alicuius rei	Gen:	aliquorum	στον	aliquarum rerum
Dat:	alicui	alicui	alicui rei	Dat:	aliquibus	πληθυντικό	aliquibus rebus
Acc:	aliquem	aliquam	aliquid	Acc:	aliquos	αριθμό	aliqua
Abl:	aliquo	aliqua	aliqua re	Abl:	aliquibus		aliquibus rebus

Αντωνομικά Επίθετα

ullus – a – um (κανείς)
 nullus – a – um (κανείς)
 uter – utra – utrum (όποιος από τους δύο)
 neuter – neutra – neutrum (κανείς από τους δύο)
 alius – alia – aliud (άλλος – από πολλούς)
 alter – altera – alterum (άλλος – από δύο)
 nonnulli – ae – a (μερικοί)
 totus – a – um (όλος)
 solus – a – um (μόνος)
 unus – a – um (μόνος)
 uterque – utraque – utrumque (και ο ένας και ο άλλος)

****** τα αντωνυμικά επίθετα κλίνονται όπως και τα δευτερόκλιτα επίθετα με τη **ΓΕΝ.**
και δοτ . ενικού σε –ius και –i αντίστοιχα και στα τρία γένη. Τα αντωνυμικά
 επίθετα λειτουργούν πάντα ως κατηγορηματικοί προσδιορισμοί.

alius	alia	aliud	nullus	nullae	nullum	uter	utra	utrum	alter	altera	alterum
alius	alius	alius	nullius	nullius	nullius	utrius	utrius	utrius	alterius	alterius	alterius
alii	alii	alii	nulli	nulli	nulli	utri	utri	utri	alteri	alteri	alteri
alium	aliam	aliud	nullum	nullam	nullum	utrum	utram	utrum	alterum	alteram	alterum
alio	alia	alio	nullo	nulla	nullo	utro	utra	utro	altero	altera	altero
alii	aliae	alia	nulli	nullae	nulla	utri	utrae	utra	alteri	alterae	altera
κ.λ.π.			κ.λ.π.			κ.λ.π.			κ.λ.π.		
			ομοίως→	totus, solus,	unus, ullus	ομοίως→	neuter,	uterque			

Αριθμητικά Επίθετα

Αριθμητικά η λατινική γλώσσα έχει μόνο επίθετα και επιρρήματα, ουσιαστικά δεν έχει. Τα αριθμητικά της λατινικής γλώσσας διακρίνονται σε **απόλυτα**, σε **τακτικά**, σε **πολλαπλασιαστικά**, σε **αναλογικά** και σε **διανεμητικά**.

Απόλυτα	Τακτικά
unus – a- um (κλίνεται όπως το unus –a-um)	primus – a-um tertius – a-um
tres –tres –tria (κλίνεται όπως τα επίθετα της γ' κλίσης)	
tredecim (άκλιτο , μόνο πληθ.)	κλίνονται σύμφωνα με τα επίθετα της β' κλίσης
viginti (άκλιτο , μόνο πληθ.)	
mille (άκλιτο , μόνο πληθ. millia – ium).	
trecenti-ae-a (μόνο στον πληθ.)	διανεμητικά (μόνο πληθ. κατά τη β' κλίση)
	singuli –ae-a
	secundus-a-um , quinquagesimus-a-um

ΑΠΟΛΥΤΑ

N: unus una unum	uni unae una	duo duae dua
G: unius	unorum unarum unorum	duorum duarum duorum
D: uni	unis	duobus duabus duobus
A: unum unam unum	unos unas una	duos(duo) duas duo
VOC: (une) - -	- - -	- - -
ABL: uno una uno	unis	duobus duabus duobus

N : tres (αρσ.+θηλ.) tria	milia	} απαντάει μόνο στον εν.αρ. ως mille αλλά είναι άκλιτο.
G: trium	milium	
D : tribus	milibus	
A : tres&tris tria	milia	
ABL : tribus	milibus	

ΤΑΚΤΙΚΑ

N: tertius tertia tertium	tertii	tertia	tertia
G: tertii tertiae tertii	tertiorum	tertiarum	tertiorum
D: tertio tertiae tertio		tertiis	
A: tertium tertiam tertium	tertios	tertias	tertia
ABL: tertio tertia tertio		tertiis	

ΡΗΜΑ

Τα ρήματα στη λατινική γλώσσα έχουν διάθεση, φωνή, συζυγία, έγκλιση, χρόνους, αριθμούς και πρόσωπο.

Οι διαθέσεις είναι τέσσερις: **α)** ενεργητική
β) μέση
γ) παθητική
δ) ουδέτερη

Οι φωνές είναι δύο : **α)** ενεργητική
β) παθητική

Οι συζυγίες είναι τέσσερις :

α) πρώτη συζυγία, σ' αυτήν ανήκουν ρήματα με χαρακτήρα **a** και με το απαρέμφατο του ενεργητικού Ενεστώτα να λήγει σε **-are** .
π.χ. **amo , amare (απρ.)**

β) δεύτερη συζυγία, σ' αυτήν ανήκουν ρήματα με χαρακτήρα **e** και με το απαρέμφατο του ενεργητικού Ενεστώτα να λήγει σε **-ere** .
π.χ. **deleo, delere (απρ.)**

γ) τρίτη συζυγία, σ' αυτήν ανήκουν ρήματα που έχουν χαρακτήρα σύμφωνο ή φωνήεν **u** και το απαρέμφατο του ενεργητικού Ενεστώτα λήγει σε **-ere** .
π.χ. **lego, legere (απρ.)**
tribuo, tribere (απρ.)

δ) τέταρτη συζυγία, σ' αυτήν ανήκουν ρήματα που έχουν χαρακτήρα **i** και το απαρέμφατο του ενεργητικού Ενεστώτα λήγει σε **-ire** .
π.χ. **audio, audire (απρ.)**

Οι εγκλίσεις είναι τρεις: **α)** οριστική
β) υποτακτική
γ) προστακτική

Οι χρόνοι είναι έξι : **α)** ενεστώτας
β) παρατατικός
γ) μέλλοντας
δ) παρακειμένος με σημασία αορίστου ή ιστορικού παρακειμένου
ε) υπερσυντέλικος
στ) τετελεσμένος μέλλοντας

Οι αριθμοί είναι δύο : **α)** ενικός
β) πληθυντικός

Τα πρόσωπα είναι τρία: **α)** πρώτο
β) δεύτερο
γ) τρίτο

Η λατινική γλώσσα έχει πέντε ονοματικούς τύπους:

α) **απαρέμφατο**

β) **μετοχή** → στην Ενεργητική Φωνή έχει μόνο ο Ενεστώτας και ο Μέλλοντας και στην Παθητική Φωνή έχει μόνο ο Παρακείμενος .

γ) **σουπίνο** → είναι ρηματικό ουσιαστικό της δ' κλίσης και έχει μόνο δύο πτώσεις ενικού, την αιτιατική σε - **um** (δηλώνει σκοπό) και την αφαιρετική σε -**u** (δηλώνει αναφορά) .

δ) **γερούνδιο** → είναι ρηματικό ουσιαστικό, ουδέτερο δευτερόκλιτο που έχει τις τέσσερις πλάγιες πτώσεις του ενικού με τις εξής καταλήξεις: -**ndi**, -**ndo** , -**ndum** , -**ndo** .

ε) **γερονδιακό** → είναι ρηματικό επίθετο , με παθητική διάθεση και με τις εξής καταλήξεις: - **ndus**, -**nda**, - **ndum**

ΤΟ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΡΗΜΑ SUM (= είμαι)

** Αρχικοί χρόνοι : sum , fui , - , esse

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας
sum	eram	ero
es	eras	eris
est	erat	erit
sumus	eramus	erimus
estis	eratis	eritis
sunt	erant	erunt
Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντ. μέλλοντας
fui	fueram	fuiro
fuiſtri	fueras	fueris
fuit	fuerat	fuerit
fuiſmus	fueramus	fuerimus
fuiſtis	fueratis	fueritis
fuerunt ή fuere	fuerant	fuerint

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας
ſim	eſſem	futurus -a -um ſim
ſis	eſſes	ſis
ſit	eſſet	ſit
ſimus	eſſemus	future -ae -a ſimus
ſitis	eſſetis	ſitis
ſint	eſſent	ſint
Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντ. μέλλοντας
fuiſim	fuiſſem	Δεν έχει
fuiſis	fuiſſes	
fuiſit	fuiſſet	
fuiſimus	fuiſſemus	
fuiſitis	fuiſſetis	
fuiſint	fuiſſent	

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ			
Ενεστώτας		Μέλλοντας	
β' ενικό	es	β' ενικό	esto
β' πληθυντικό	este	γ' ενικό	esto
		β' πληθυντικό	estote
		γ' πληθυντικό	sunto

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	
Ενεστώτα:	esse
Μέλλοντας:	futurum –am –um esse ή fore (ενικός αριθμός) futuros –as –a esse ή fore (πληθυντικός αριθμός)
Παρακείμενος:	fuisse

ΜΕΤΟΧΗ	
Ενεστώτα:	(sens) – η μετοχή Ενεστώτα χρησιμοποιείται μόνο στα σύνθετα praesens και absens
Μέλλοντας:	futurus –a –um

** Το sum δεν έχει γερούνδιο και σουπίνο .

18.

Ιδιαίτεραμαθ

Κλίση Ενεργητικής Φωνής ομαλών ρημάτων

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Ενεστώτ ας	Παρατατικ ός	1 ^η Συζυγία		Υπερσυντέ λ.	Συντ. μέλλ.
		Μελλοντ ας	Παρακείμενος		
amo	amabam	amabo	amavi	amaveram	amavero
amas	amabas	amabis	amavisti	amaveras	amaveris
amat	amabat	amabit	amavit	amaverat	amaverit
amamus	amabamus	amabimus	amavimus	amaveramu s	amaverim us
amatis	amabatis	amabitis	amaverunt/amave re	amaveratis	amaveritis
amant	amabant	amabunt		amaverant	amaverunt

2 ^η Συζυγία					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
deleo	delebam	delebo	delevi	deleveram	delevero
deles	delebas	delebis	delevisti	deleveras	deleveris
delet	delebat	delebit	delevit	deleverat	deleverit
delemus	delebamus	delebimus	delevimus	deleveramus	deleverimus
deletes	delebatis	delebitis	delevistis	deleveratis	deleveritis
delent	delebant	delebunt	deleverunt/delevire	deleverant	deleverint

3 ^η Συζυγία					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
lego	legebam	legam	legi	legeram	legero
legis	legebas	leges	legisti	legeras	legeris
legit	legebat	leget	legit	legerat	legerit
legimus	legebamus	legemus	legimus	legeramus	legerimus
legitis	legebatis	legetis	legistis	legeratis	legeritis
legunt	legebant	legent	legerunt/legere	legerant	legerint

4 ^η Συζυγία					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
audio	audiebam	audiam	audivi	audiveram	audivero
audis	audiebas	audies	audivisti	audiveras	audiveris
audit	audiebat	audiet	audivit	audiverat	audiverit
audimus	audiebamus	audiemus	audivimus	audiveramus	audiverimus
auditis	audiebatis	audietis	audivistis	audiveratis	Audiveritis
audiunt	audiebant	audient	audiverunt/audivere	audiverant	audiverint

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

<u>1^η συζυγία</u>					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	
amem	amarem	amaturus –a -um	sim	amaverim	amavissem
ames	amares		sis	amaveris	amavisses
amet	amaret		sit	amaverit	amavisset
amemus	amaremus	amaturi –ae –a	simus	amaverimus	amavissemus
ametis	amaretis		sitis	amaveritis	amavissetis
ament	amarent		sint	amaverint	amavissent

<u>2^η συζυγία</u>				
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
deleam	deleam	(περιφραστικά: μετοχή μέλλοντα + sim)	(θέμα παρακειμένου + -eri + βασικές καταλήξεις της ενεργ. φωνής)	(θέμα παρακειμένου + -isse + βασικές καταλήξεις της ενεργ. φωνής)
deleas	deleeres			
deleat	deleeret			
deleamus	deleeremus			
deleatis	deleeretis			
deleant	deleerent			

<u>3^η συζυγία</u>				
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
legam	legerem	(περιφραστικά: μετοχή μέλλοντα + sim)	(θέμα παρακειμένου + -eri + βασικές καταλήξεις της ενεργ. φωνής)	(θέμα παρακειμένου + -isse + βασικές καταλήξεις της ενεργ. φωνής)
legas	legeres			
legat	legeret			
legamus	legeremus			
legatis	legeretis			
legant	legerent			

<u>4^η συζυγία</u>				
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
audiam	audirem	(περιφραστικά: μετοχή μέλλοντα + sim)	(θέμα παρακειμένου + -eri + βασικές καταλήξεις της ενεργ. φωνής)	(θέμα παρακειμένου + -isse + βασικές καταλήξεις της ενεργ. φωνής)
audias	audires			
audiat	audiret			
audiamus	audiremus			
audiatis	audiretis			
audiant	audirent			

Ιδιαι

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

		1 ^η συζυγία	2 ^η συζυγία	3 ^η συζυγία	4 ^η συζυγία
Ενεστώτας	β' ενικό	ama	dele	lege	audi
	β' πληθ.	amate	delete	legite	audite
Μέλλοντας	β' ενικό	amato	deleto	legito	audito
	γ' ενικό	amato	deleto	legito	audito
	β' πληθ.	amatote	deletote	legitote	auditote
	γ' πληθ.	amanto	deleto	legunto	audiunto

Κλίση Παθητικής Φωνής ομαλών ρημάτων

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	1 ^η συζυγία		
			Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
amor	amabar	amabor	amatus –a –um	sum	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + eram π.χ. amatus –a –um eram κτλ.)
amaris/-re	amabaris/-e	amaberis/-e		es	
amatur	amabatur	amabitur		est	
amamur	amabamur	amabimur	amati –ae –a	sumus	
amamini	amabamini	amabimini		estis	
amantur	amabantur	amabuntur		sunt	

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	2 ^η συζυγία		
			Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
deleor	delebar	delebor	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + sum	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + eram π.χ.	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + ero
deleris/-e	delebaris/-e	deleberis/-e	π.χ. deletus –a		π.χ. deletus –a
deletur	delebatur	delebitur	–um sum κτλ.)	deletus –a –um	–um ero κτλ.)
delemur	delebamur	delebimur		eram κτλ.)	
delemini	delebamini	delebimini			
deleuntur	delebantur	delebuntur			

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	3 ^η συζυγία		
			Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
legor	legebar	legar	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + sum	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + eram π.χ.	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + ero
legeris/-e	legebaris/-e	legeris/-e	π.χ. lectus –a –		π.χ. lectus –a
legitur	legebatur	legetur	um sum κτλ.)	lectus –a –um	–um ero κτλ.)
legimur	legebamur	legemur		eram κτλ.)	
legimini	legebamini	legemini			
leguntur	legebantur	legentur			

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	4 ^η συζυγία		
			Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
audior	audiebar	audiar	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + sum	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + eram π.χ.	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + ero
audiris/-e	audiebaris/-e	audieris/-e	π.χ. auditus –a		π.χ. auditus –a
auditur	audiebatur	audietur	–um sum κτλ.)	auditus –a –um	–um ero κτλ.)
audimur	audiebamur	audiemur		eram κτλ.)	
audimini	audiebamini	audiemini			
audiuntur	audiebantur	audientur			

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

- η παθητική φωνή δε διαθέτει υποτακτική μέλλοντα.

1^η συζυγία

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
amer ameris/-e ametur amemur amemini amentur	amarer amareris/-e amaretur amaremur amaremini amarentur	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + sim π.χ. amatus –a – um sim κτλ.)	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + essem π.χ. amatus –a – um essem κτλ.)

2^η συζυγία

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
delear delearis/-e deleatur deleamur deleamini deleantur	delerer delereris/-e deleretur deleremur deleremini delerentur	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + sim π.χ. deletus –a – um sim κτλ.)	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + essem π.χ. deletus –a – um essem κτλ.)

3^η συζυγία

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
legar legaris/-e legatur legamur legamini legantur	legerer legereris/-e legeretur legeremur legeremini legerentur	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + sim π.χ. lectus –a –um sim κτλ.)	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + essem π.χ. lectus –a –um essem κτλ.)

4^η συζυγία

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
audiar audiaris/-e audiatur audiamur audiamini audiantur	audirer audireris/-e audiretur audiremur audiremini audirentur	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + sim π.χ. auditus –a – um sim κτλ.)	(περιφραστικά: μτχ. πρκ + essem π.χ. auditus –a – um essem κτλ.)

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

		1 ^η συζυγία	2 ^η συζυγία	3 ^η συζυγία	4 ^η συζυγία
Ενεστώτας	β' ενικό	amare	delere	legere	audire
	β' πληθ.	amamini	delemini	legimini	audimini
Μέλλοντας	β' ενικό	amator	deletor	legitor	auditor
	γ' ενικό	amator	deletor	legitor	auditor
	γ' πληθ.	amantor	delentor	leguntor	audiuntor

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

(απαρέμφατο, μετοχή, σουπίνο, γερούνδιο, γερουνδιακό)

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ε.Φ	ΕΝΕΣΤ. 1 ^η συζ. -are, 2 ^η συζ. -ere, 3 ^η συζ. -ere, 4 ^η συζ. -ire.
	ΜΕΛ. θέμα σουπίνο + μετχ.μελ.(αιτ) +esse (amaturum / deleturum / lecturum / auditurum... esse)
	ΠΡΚ. θέμα πρκ. + κατάληξη <i>-isse</i>
Π.Φ	ΕΝΕΣΤ. 1 ^η συζ. -ari, 2 ^η συζ. -eri, 3 ^η συζ. -i, 4 ^η συζ. -iri.
	ΜΕΛ. σουπίνο + -iri (... um... iri)
	ΠΡΚ. μετχ.πρκ. + esse (... um ... esse)
	Σ.ΜΕΛ. μετχ.πρκ + fore (...um ... fore)

* οι μετοχές βρίσκονται σε πτώση αιτιατική (-um, -am, -um)

ΜΕΤΟΧΕΣ

Ε.Φ	ΕΝΕΣΤ. 1 ^η συζ. -ans(γεν. -antis), 2 ^η , 3 ^η , 4 ^η συζ. -ens (γεν. -entis)
	ΜΕΛ. θέμα του σουπίνο + κατάληξη <i>-urus-a-um.</i>
Π.Φ	ΠΡΚ. θέμα του σουπίνο + κατάληξη <i>-us-a-um.</i>

** οι μετοχές του Ενεστώτα κλίνονται όπως τα επίθετα της γ' κλίσης αλλά σχηματίζουν την αφαιρετική του ενικού σε -e. Αν χρησιμοποιούνται ως επίθετα σχηματίζουν την αφαιρετική ενικού σε -i. Οι μετοχές του μέλλοντα και του παρακειμένου κλίνονται σύμφωνα με τα επίθετα της β' κλίσης (-us-a-um).

ΣΟΥΠΙΝΟ

Ε.Φ	αιτιατική σε <u>-um (σκοπός)</u> αφαιρετική σε <u>-i (αναφορά)</u>
-----	---

ΓΕΡΟΥΝΔΙΟ

Θέμα ενεστ. με κατάληξη	<u>-andi</u> (1 ^η συζ.), <u>-endi</u> (2 ^η , 3 ^η , 4 ^η συζ.)
γεν:	-ndi
δοτ:	-ndo
αιτ:	-ndum
αφαιρ:	-ndo

ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ

Θέμα ενεστ. με κατάληξη	<u>-ndus</u> (1 ^η συζ.), <u>-endus</u> (2 ^η , 3 ^η , 4 ^η συζ.)
Κλίνεται σύμφωνα με τα επίθετα της β' κλίσης	(- us -a -um.)

101

Μερικά ρήματα της γ' συζυγίας, από τα οποία κάποια είναι αποθετικά, έχουν κατάληξη σε *-io*, όπως τα ρήματα της δ' συζυγίας. Αυτά είναι τα εξής :

capio, cepi, cartum, capere
 accipio, accepi, acseptum, accipere
 intercipio, intercepi, interceptum, intercipere
 concipio, concepi, conceptum, concipere
 praecipio, praeecepi, praeseptum, praecipere
 recipio, recepi, receptum, recipere
 suscipio, suscepi, susceptum, suscipere

abicio, abieci, abiectum, abicere
 obicio, obieci, obiectum, obicere

facio, feci, factum, facere
 afficio(adficio), affeci, affectum, afficere
 iacio, ieci, iactum, iacere
 deficio, defeci, defectum, deficere
 efficio, effeci, effectum, efficere
 interficio, interfeci, interfectum, interficere

aspicio, aspexi, aspectum, aspicere
 suspicio, sussesxi, sussespectum, sussespicere
 conspicio, conspexi, conspectum, conspicere

concutio, concussi, concussum, concutere

cupio, cupivi, cupitum, cupere

fugio, fugi, (fugitum), fugere

pario, peperit, partum, parere

praeripio, praeripui, praereptum, praeripere (μτχ. μέλ. pariturus)

reficio, refeci, reffectum, reficere

congregior, congressus sum, congressum, congregi (αποθετικό)
 ingredior, ingressus sum, ingresum, ingredi (αποθετικό)
 egredior, egressus sum, egressum, egredi (αποθετικό)
 morior, mortuus sum, mortuum, mori (αποθετικό, μτχ. μέλ. moriturus)
 patior, passus sum, passum, pati (αποθετικό)

101

101

Κλίση Ενεργητικής Φωνής του ρ. *capio***ΟΡΙΣΤΙΚΗ**

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντάς	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
capio	capiebam	capiam	cepi	ceperam	cepero
capis	capiebas...	capies...	cepisti...	ceperas...	ceperis...
capit					
capimus					
capitis					
capiunt					

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντάς	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
capiam	caperem	capturus –a –um sim...	ceperim	cepissem
capias	caperes		ceperis	cepisses
capiat	caperet...		ceperit...	cepisset...
capiamus		capture –ae –a simus...		
capiatis				
capiant				

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Μελλοντάς
cape	capito
capite	capito
	capitote
	capiunto

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ

Ενεστώτας	Μελλοντάς	Παρακείμενος
capere	capturum/os –am/as –um/a esse	cepisse

ΜΕΤΟΧΗ

Ενεστώτας	Μελλοντάς
capiens	capturus –a –um

ΣΟΥΠΙΝΟ

captum, captu

ΓΕΡΟΥΔΑΝΙΟ

capienti, capiendo, capiendu, capiendo

Κλίση Παθητικής Φωνής του ρ. capio

ΟΡΙΣΤΙΚΗ					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντάς	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
capior caperis/-e capitur capimur capimini capiuntur	capiebar capiebaris/-re capiebatur...	capiar caperis/-re capietur...	captus -a -um sum... capti -ae -a sumus...	captus -a -um eram... capti -ae -a eramus...	captus -a -um ero... capti -ae -a erimus...

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ			
Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
capiar capiaris/-e capiatur capiamur capiamini capiantur	caperer capereris/-re caperetur caperemur caperemini caperentur	captus -a -um sim... capti -ae -a simus...	captus -a -um essem... capti -ae -a essemus...

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
Ενεστώτας	Μελλοντάς
capere capimini	capitor capitor capiuntor

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ			
Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Συντ. Μέλλ.
capī	captum iri	captum -am -um esse καὶ captos -as - a esse	captum -am -um fore καὶ captos -as - a fore

ΜΕΤΟΧΗ
captus -a -um

ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ
capiendus -a -um

Ιδίατζ

ΑΠΟΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

Αποθετικά είναι ρήματα ενεργητικής ή ουδέτερης διάθεσης που έχουν μόνο παθητική φωνή. Τα ρήματα αυτά κλίνονται όπως και τα αντίστοιχα ρήματα παθητικής φωνής μόνο που από τη μέση φωνή δεν έχουν απαρέμφατο του μέλλοντα ενώ από την ενεργητική έχουν υποτακτική και απαρέμφατο του μέλλοντα, σουπλίνο, μετοχή του ενεστώτα και του μέλλοντα και το γερούνδιο.

Α΄ Συζυγίας	Β΄ Συζυγίας	Γ΄ Συζυγίας	Δ΄ Συζυγίας	Γ΄ Συζυγίας -io
adhortor	vereor	utor	orior	patior
admireor	intueor	conloquor	mentior	egredior
arbitror	medeor	consequor	molior	ingredior
conor	fateor	dilabor	experior	morior
imitor		elabor		congregior
indignor		loquor		
minitor		nascor		
mirror		obsequor		
miseror		queror		
veneror		revertor		
popular		sequor		
proelior		complector		
tutor				
osculator				

Παράδειγμα στην κλίση αποθετικού ρήματος

Queror, questus sum, questum, queri (αποθ.3)

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΝΣΤ	queror	querar	querere, querimini
ΠΡΤ	querebar	quererer	
ΜΕΛ	querar	questurus/-a/-um sim	
ΠΡΚ	questus-a-um sum	questus-a-um sim	querito, queritor, queruntor
ΥΠΡΣ	questus-a-um eram	questus-a-um essem	
Σ.ΜΕΛ	questus-a-um ero		

	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ	ΜΕΤΟΧΕΣ
ΕΝΣΤ	queri	querens -ntis
ΜΕΛ	questurum/-os, -am/-as, -um/-a esse	questurus -a -um
ΠΡΚ	questum/-os, -am/-as, -um/-a esse	questus -a -um
Σ.ΜΕΛ	questum/-os, -am/-as, -um/-a fore	---

ΓΕΡΟΥΝΔΙΟ	querendi, -ndo, -ndum, -ndo
ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ	questum, questu
ΣΟΥΠΙΝΟ	querendus -a -um

ΗΜΙΑΠΟΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

Η λατινική γλώσσα έχει ακόμα και μερικά ημιαποθετικά ρήματα που σχηματίζουν τον ενεστώτα, τον παρατατικό και το μέλλοντα σύμφωνα με την ενεργητική φωνή και τον παρακείμενο, τον υπερσυντέλικο και το συντελεσμένο μέλλοντα σύμφωνα με την παθητική φωνή.

ΗΜΙΑΠΟΘΕΤΙΚΑ

Β' συζυγία

audeo, ausus sum,(ausum), audere
soleo, solitus sum,(solitum), solere
gaudeo, gavisus sum,(gavisum), gaudere

Γ' συζυγία

confido, confisus sum, confisum, confidere

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!

- **deverto/devertor, deverti, deversum, devertere/deverti (3)**

(ο Ενεστ. , ο Πρτ. και ο Μέλ. κλίνονται και κατά την Ε.Φ και κατά την Π.Φ ενώ ο Πρκ., Υπρ., και Σ.Μέλ. μόνο κατά την Ε.Φ).

- **revertor, reversus sum/reverti, reversum, reverti (3)**

(ο Ενεστ., ο Πρτ. και ο Μέλ. κλίνονται σύμφωνα με τα αποθετικά ενώ ο Πρκ. ο Υπρ. και ο Σ. Μέλ. κλίνονται και κατά την Ε.Φ και κατά την Π.Φ).

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

Sum (βλέπε στην αρχή των σημειώσεων σχετικά με τα ρήματα.)

Po^ssum, potui, ---, posse (μπορώ)

(είναι σύνθετο από το pot και το sum, pos- μπροστά από σύμφωνο και pot- μπροστά από φωνήεν).

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
possum potes potest possumus potestis possunt	poteram...	potero...	potui...	potueram...	potuero...

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
possim...	possem...	potuerim...	potuissem...

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Παρακείμενος
posse	potuisse

ΜΕΤΟΧΗ

Ενεστώτας
potens-ntis (ως επίθετο)

fero, tuli, latum, ferre (φέρω)

(το ρήμα έχει τρία διαφορετικά θέματα *fer-*, *tul-*, *lat-*. Οι τύποι που σχηματίζονται από το θέμα του ενεστώτα (**fer-**) αποβάλλουν το φωνήεν i μπροστά από το s και το t των καταλήξεων και το συνδετικό φωνήεν e (βραχύ), όταν ακολουθεί r.

Ενεργητική Φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
fero	ferebam...	feram	tuli...	tuleram...	tulero...
fers		feres			
fert		feret			
ferimus		feremus			
fertis		feretis			
ferunt		ferent			

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
feram	ferrem	laturus-a-um sim...			
feras	ferres				
ferat	ferret				
feramus	ferremus	laturi-ae-a simus...	tulerim...	tulisse...	---
feratis	ferretis				
ferant	ferrent				

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Μέλλοντας
fer	ferto
ferte	ferto
	fertote
	ferunto

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Παρακείμενος
ferre	laturum-am-um esse και laturus-as-a esse	tulisse

ΜΕΤΟΧΗ

Ενεστώτας	Μέλλοντας
ferens (-ntis)	laturus-a-um

ΓΕΡΟΥΝΑΙΟ
ΣΟΥΠΗΝΟ

ferendi, -ndo, -ndum, -ndo
latum, latu

Παθητική Φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
feror feris/-re fertur ferimur ferimini feruntur	ferabar...	ferar fereris/-re feretur feremur feremini ferentur	latus-a-um sum lati-ae-a sumus	latus-a-um eram lati-ae-a eramus	latus-a-um ero lati-ae-a erimus

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ			
Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
ferar feraris/-re feratur feramur feramini ferantur	ferrer ferreris/-re ferretur ferremur ferremini ferrentur	latus-a-um sim lati-ae-a simus	latus-a-um essem lati-ae-a essemus

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Μελλοντας
ferre ferimini	fertor fertor feruntor

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Μελλοντας	Παρακείμενος	Συντ. μέλλ.
ferri	latum iri	latum-am-um και latos-as -a esse	latum-am-um fore και latos-as-a fore

ΜΕΤΟΧΗ

Παρακείμενος
latus -a -um

ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ | ferendus-a-um

* Τα σύνθετα του fero : affero, confero, defero, offero και obferro, refero, transfero.

Ιδιαι

Fio, factus sum, ---, fieri (γίνομαι)

Ενεργητική Φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
fio	fiēbam...	fiām	factus-a-um sum	factus-a-um eram	factus-a-um ero
fis		fiēs			
fit		fiēt			
fimus		fiemus	facti-ae-a sumus	facti-ae-a eramus	facti-ae-a erimus
fitis		fiētis			
fiunt		fiēnt			

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
fiām	fiērem	factus-a-um sim	factus -a-um essem
fias	fiēres		
fiat	fiēret		
fiamus	fiēremus	facti-ae-a simus	facti-ae-a essemus
fiatis	fiēretis		
fiant	fiērent		

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΕνεστώτας

fi
fite

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Μελλοντας	Παρακείμενος	Συντ. Μέλλ.
fieri	factum iri	factum-am-um esse και factos-as-a esse	factum-am-um fore και factos-as-a fore

ΜΕΤΟΧΗΠαρακείμενος

factus-a-um

ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ | faciendus-a-um

Ιδιαιτε

Eo, ii(ivi), itum, ire (έρχομαι)

Ενεργητική Φωνή**ΟΡΙΣΤΙΚΗ**

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
eo	ibam...	ibo...	ii(ivi)	ieram...	iero...
is			isti		
it			iit		
imus			iimus		
itis			istis		
eunt			ierunt		

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
eam	irem...	iturus-a-um sim	ierim...	issem...
eas				
eat				
eamus		ituri-ae-a simus		
eatis				
eant				

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Μέλλοντας
i	ito
ite	ito
	itote
	eunto

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Παρακείμενος
ire	iturum-am-um esse και ituros-as -a esse	isse

ΜΕΤΟΧΗ

Ενεστώτας	Μέλλοντας
iens (γεν. euntis)	iturus-a-um

ΓΕΡΟΥΝΔΙΟ	eundi, eundo, eundum, eundo
ΣΟΥΠΙΝΟ	itum, itu

1010

Volo, nolo, malo

volo, volui, ---, velle(θέλω)

nolo, nolui, ---, nolle (δεν θέλω)

malo, malui, ---, malle (προτιμώ)

VOLO**ΟΡΙΣΤΙΚΗ**

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
volo	volebam...	volam	volui...	volueram...	voluero...
vis		voles			
vult		volet			
volumus		volemus			
vultis		voletis			
volunt		volent			

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
velim...	vellem...	voluerim...	voluissem...

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Μελλοντας
---	---

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Παρακείμενος
velle	voluisse

ΜΕΤΟΧΗ**Ενεστώτας**

[volens (γεν. volentis)]στη θέση του χρησιμοποιείται το cupiens – ntis

NOLO**ΟΡΙΣΤΙΚΗ**

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
nolo	nolebam...	nolam	nolui...	nolueram...	noluero...
non vis		noles			
non vult		nolet			
nolumus		nolemus			
non vultis		noletis			
nolunt		nolent			

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
nolim nolis nolit nolimus nolitis nolint	nollem...	noluerim...	noluissem...

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Μελλοντας
noli Nolite	nolito nolito nolitote nolunto

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Παρακείμενος
nolle	noluisse

ΜΕΤΟΧΗ

Ενεστώτας
noles (noletis) (inuitus)

ΜΑΛΟ**ΟΡΙΣΤΙΚΗ**

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.	Συντ. μέλλ.
malo mavis mavult malumus mavultis malunt	malebam...	malam males malet malemus maletis malent	malui...	malueram...	maluero...

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος	Υπερσυντέλ.
malim malis malit malimus malitis malint	malle...	maluerim...	maluissem...

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Μελλοντας
---	---

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεστώτας	Παρακείμενος
malle	maluisse

ΜΕΤΟΧΗ

Ενεστώτας

Ελλειπτικά Ρήματα

memini , meminisse (=θυμάμαι), παρακείμενος με σημασία ενεστ.

Οριστική	Υποτακτική
Πρκ : memini...	Πρκ : meminere...
Υπρ : meminere...	Υπρ : meminere...
Σ.Μέλ : meminere...	Σ.Μέλ : ---
Απαρέμφατο	Προστακτική
Πρκ : meminisse	Πρκ: memento
	mementote

inquam (= λέω), χρησιμοποιείται μόνο παρενθετικά σε ευθύ λόγο.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντάς	Παρακείμενος
inquam	---	---	(inqui)
inquis	---	inquies	inquisti
inquit	inquirebat	inquiet	inquit
(inquimus)	---	---	(inquimus)
(inquitis)	---	---	---
inquiunt	---	---	---

Υποτακτική : γ` εν. προσ. Ενεστ. (inquiet)

Προστακτική : β` εν. προσ. Ενεστ. Μέλ. (inque, inquito).

Μτχ. Ενεστ. : inquiens(-ntis)

coepi, coepisse(=άρχισα), οι χρόνοι που λείπουν αναπληρώνονται από τους τύπους του ρήματος incipio (=αρχίζω) , (incipi, incertum), incipere.

Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
Ενεστ : incipio...	Ενεστ : incipiam...	Ενεστ: incipe, incipite
Πρτ : incipiebam...	Πρτ : inciperem...	Μέλ : incipito
Μέλ : incipiam...	Μέλ : coepturus-a-um sim	incipito
Πρκ : coepi...	Πρκ : coeperim...	incipitote
Υπρ : coeperam...	Υπρ : coepissem...	incipiunto
Σ. Μέλ : coepero	Συντ. Μέλ: ---	
Απαρέμφατα		
Ενεστ : incipere		
Μέλ : coepturum-am-um...esse και coepturus -as-a esse		
Πρκ : coepisse		
Μετοχή		
Ενεστ : incipiens-ntis		
Μέλ : coepturus-a-um		
Πρκ : coeptus - a -um		

* Το ρήμα **coepi** διαθέτει επίσης και μτχ. παθητικού παρακειμένου **coeptus-a-um**, που μαζί με το **sum**, **eram**, **ero**, χρησιμοποιείται αντί για το **coepi**, **coeperam**, **pergo** κ.τ.λ., όταν ακολουθεί ως συμπλήρωμα της έννοιας του ρήματος παθητικό απαρέμφατο παθητικής διάθεσης.

Οριστική	Υποτακτική
Πρκ : coeptus-a-um sum...	Πρκ : coeptus-a-um sim...
Υπρ : » eram...	Υπρ : » essem...
Σ.Μ. : » ero...	

157

Quaeso (= παρακαλώ)

χρησιμοποιείται παρενθετικά μετά από προστακτική για να μετριαστεί η έννοια της προσταγής. Εύχρηστοι τύποι: α' εν και α' πληθ. πρόσωπο Ενεστ. quaeso, quaesumus.

Nequeo(=δεν μπορώ), nequeo, nequini(nequii), nequitum, enquire(4).

κλίνεται όπως και το ανώμαλο ρήμα eo, αλλά χρησιμοποιούνται ελάχιστοι τύποι.

γ' πληθ.οριστική (nequeunt, nequibant, nequibunt, nequierunt και nequiverunt, nequierant και nequiverant).

γ' πληθ. υποτακτικής (nequeant, nequirent, ---, nequierint και nequiverint, nequissent και nequivissent).

Ave (= χαίρε)

μόνο προστακτική ave, avete, aveto(have, havete, haveto) και απρ. avere (havere).

Aio (= λέω)

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
Ενεστώτας	Παρατατικός	Παρακείμενος
aio	ai(e)bam ...	-
ais		-
ait		ait
-		-
-		-
aiunt		-

Υποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
Ενεστώτας	Ενεστώτας	Ενεστώτας
-	ai	aiens-ntis
aias		
aiat		
-		
-		
aiant		

157

Περιφραστικές συζυγίεςΕνεργητική περιφραστική συζυγία:

μτχ μέλλοντα + sum (πρόκειται να...)

Παθητική περιφραστική συζυγία:

γερονδιακό + sum (πρέπει να ...)

<u>Ενεργητική Περιφραστική Συζυγία</u>			
Οριστική		Υποτακτική	
Ενεστ :	amaturus –a –um sum...	Ενεστ :	amaturus –a –um sim...
Πρτ :	» eram...	Πρτ :	» essem...
Μέλ :	» ero...	Μέλ :	» ---
Πρκ :	» fui...	Πρκ :	» fuerim...
Υπρ :	» fueram...	Υπρ :	» fuissem...
Σ.Μέλ :	» fuero...	Σ.Μέλ :	» ---
Απαρέμφατα			
Ενεστ :	amaturum-am-um esse και amatuos-as-a esse		
Πρκ :	» fuisse	»	fuisse
<u>Παθητική Περιφραστική Συζυγία</u>			
Οριστική		Υποτακτική	
Ενεστ :	amandus –a –um sum...	Ενεστ :	amandus –a –um sim...
Πρτ :	» eram...	Πρτ :	» essem...
Μέλ :	» ero...	Μέλ :	» ---
Πρκ :	» fui...	Πρκ :	» fuerim
Υπρ :	» fueram...	Υπρ :	» fuissem...
Σ.Μέλ :	» fuero...	Σ.Μέλ :	» ---
Απαρέμφατα			
Ενεστ :	amandum-am-um esse και amandos-as-a esse		
Μέλ :	» fore	»	fore
Πρκ :	» fuisse	»	fuisse

157

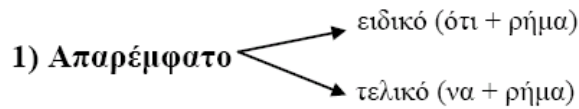
Ιδιαιτερότητα

λτα.gr

Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Ιδιαίτερα

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Το ειδικό απαρέμφατο απάντά σε όλους τους χρόνους, ενώ το τελικό απαρέμφατο μόνο σε χρόνο Ενεστώτα.

Συντακτικός ρόλος του απαρεμφάτου:

- α) αντικείμενο σε ρήματα
- β) υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα και σε απρόσωπες εκφράσεις
- γ) επεξήγηση στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο ρημάτων.

Υποκείμενο απαρεμφάτου

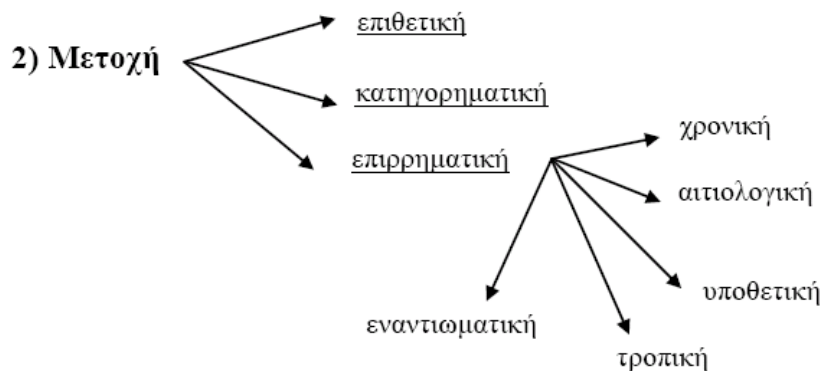
* Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου τίθεται πάντα σε πτώση αιτιατική ακόμα και όταν έχουμε ταυτοπροσωπία (λατινισμός). Εξαιρείται μόνο η περίπτωση που το απαρέμφατο εξαρτάται από ρήμα δοξαστικό ή λεκτικό παθητικής φωνής και το υποκείμενο του απαρεμφάτου τίθεται σε πτώση ονομαστική (ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος).

** Το υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου τίθεται σε πτώση αιτιατική, όταν το απαρέμφατο είναι παθητικό ή το *esse* ως συνδετικό (ετεροπροσωπία) και σε πτώση ονομαστική (ταυτοπροσωπία).

π.χ

exclamavit Nasica se domi non esse (24)

Στην ταυτοπροσωπία, όταν το ειδικό απαρέμφατο εξαρτάται από ρήμα σε γ' πρόσωπο το υποκείμενο δηλώνεται με την προσωπική αντωνυμία *se*. Με *me/nos* (ρήμα σε α' προσ.) και με *te/vos* (ρήμα σε β' πρόσ.).

101

* Η μετοχή είναι συνημιμένη, όταν το υποκείμενό της είναι όνομα που ανήκει στην πρόταση την οποία προσδιορίζει και απόλυτη, όταν το υποκείμενό της είναι όνομα που δεν ανήκει στην πρόταση την οποία και προσδιορίζει.

** μτχ. Ενεστ. → σύγχρονο
 μτχ. Παρακ. → προτερόχρονο
 μτχ. Μέλ. → υστερόχρονο.

3) Γερουνδίο (είναι ρηματικό ουσιαστικό ουδετέρου γένους με ενεργητική σημασία)

- **ndi** (γενική γερουνδίου) → **α)** χρησιμοποιείται ως συμπλήρωμα ουσιαστικών και επιθέτων

β) καθώς και των προθέσεων *causa* και *gratia*.

- **ndo** (δοτική γερουνδίου) → δηλώνει σκοπό και χρησιμοποιείται με επίθετα που σημαίνουν «κατάλληλος», «χρήσιμος» (*artus, idoneus, commodus, utilis*)

- **ndum** (αιτιατική γερουνδίου) → είναι πάντα εμπρόθετη (*ad, in*) και δηλώνει σκοπό ή προορισμό.

- **ndo** (αφαιρετική γερουνδίου) → **α)** χρησιμοποιείται χωρίς πρόθεση, για να δηλωθεί ο τρόπος

β) με πρόθεση (*de, ex, in* και *ab*), για να δηλωθεί η αφετηρία, η αναφορά, η αφετηρία

4) Γερουνδιακό (*- ndus, - nda, - ndum*, είναι ρηματικό επίθετο με παθητική σημασία).

γερουνδιακό + sum → παθητική περιφραστική συζυγία

α) Προσωπική σύνταξη → όταν το γερουνδιακό ανήκει σε ρήμα μεταβατικό που συντάσσεται με αιτιατική.

β) Απρόσωπη σύνταξη → όταν το γερουνδιακό ανήκει σε ρήμα αμετάβατο ή συντάσσεται με πτώση διαφορετική από την αιτιατική.

* Το ποιητικό αίτιο του γερουνδιακού τίθεται σε πτώση δοτική.

** Το γερουνδιακό συμφωνεί με το υποκείμενο του *sum* στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση.

*** Το γερουνδιακό εκφράζει σκοπό ως κατηγ. προσδ. στο αντικείμενο ή υποκείμενο των ρημάτων με σημασία *δίνω, παραδίνω, παρέχω*.

5) Σουπίνο (είναι ρηματικό ουσιαστικό αρσενικού γένους με ενεργ. σημασία)

α) αιτιατική (σε - um) → δείχνει το σκοπό της κίνησης με ρήματα όπως *eo, venio, mitto* κ.α.

β) αφαιρετική (σε - u) → εκφράζει την αναφορά (με επίθετα όπως το *facilis, difficilis, incundus, incredibilis, mirabilis* .

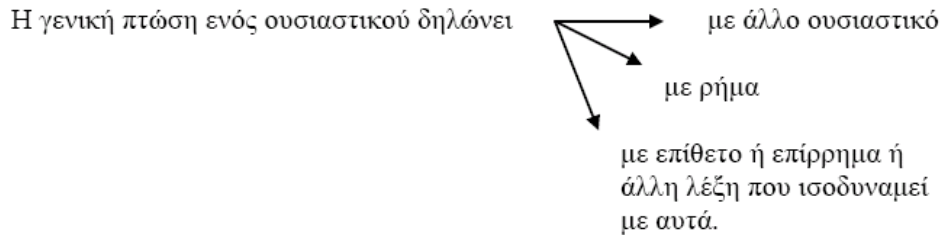
* Το σουπίνο μπορεί να έχει και αντικείμενο (αν έχουμε ρήμα μεταβατικό).

** Σουπίνο διαθέτουν και τα αποθετικά ρήματα, επειδή έχουν κυρίως ενεργητική σημασία.

ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ

Η γενική με ουσιαστικά

1) υποκειμενική	5) της ιδιότητας
2) αντικειμενική	6) διαιρετική
3) επεξηγηματική	7) δημιουργού κ.α
4) κτητική	

Η γενική με ρήματα

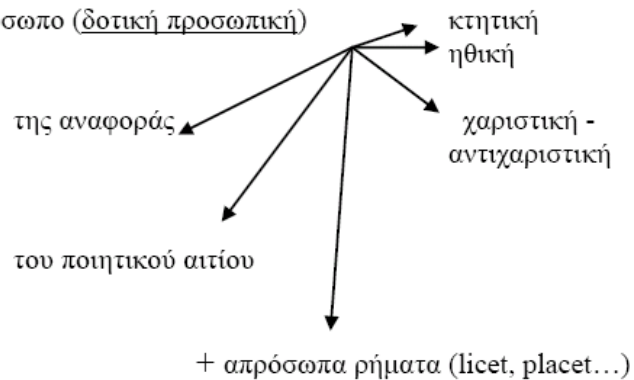
- 1) της αξίας, με ρήματα που σημαίνουν εκτιμώ, υπολογίζω, πουλάω...
- 2) του εγκλήματος, με ρήματα που σημαίνουν κατηγορώ και καταδικάζω.
- 3) με τα απρόσωπα ρήματα “interest” και “refert” η γενική δηλώνει το ενδιαφερόμενο πρόσωπο.
- 4) με τα απρόσωπα “miseret”, “paenitet”, “pudet”, “piget”, “taedet”.
- 5) γενική + ρήματα ή φράσεις μνήμης και λήθης .

Η γενική χρησιμοποιείται ως συμπλήρωμα σε ουσιαστικά που σημαίνουν επιθυμία, εμπειρία, γνώση, μνήμη, λησμονή κ.α.

Η γενική διαιρετική συνηθίζεται με επιρρήματα και με το ουδέτερο αντωνυμιών και επιθέτων (multum, nihil, aliquid...).

ΔΟΤΙΚΗ

- 1) Χρησιμοποιείται ως έμμεσο αντικείμενο σε ρήματα που σημαίνουν «λέγω», «δίνω», «ένωση, προσέγγιση, ομοιότητα», «φίλικη, εχθρική διάθεση, υπακοή, απείθεια» κ.α...
- 2) Η δοτική δηλώνει το πρόσωπο (δοτική προσωπική)

- 3) Δοτική του σκοπού
 α) + sum (κατηγορηματική) , + ρήματα κίνησης ή σημασίας «δίνω, παίρνω, θεωρώ»
 β) μπορεί να προσδιορίζεται από επίθετο και δίπλα της μπορεί να υπάρχει και άλλη δοτική (χαριστική, αντιχαριστική, ηθική ή του έμμεσου αντικειμένου)
- 4) Δοτική αντικειμενική

ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ

Κυρίως αφαιρετική

- 1) τοπική προέλευση
- 2) καταγωγή
- 3) αφαιρετική της ύλης
- 4) απομάκρυνση, χωρισμό
- 5) ποιητικού αιτίου
- 6) συγκριτική

Οργανική

1) συνοδεία	8) ποινή
2) τρόπο	9) αξία
3) ιδιότητα	
4) όργανο ή μέσο	
5) μέτρο	
6) αναφορά	
7) εσωτερικό αίτιο	

Η τοπική προσδιορίζει την πράξη τοπικά ή χρονικά (αφαιρετική του τρόπου και του χρόνου)

15.07.2020

Ιδιαίτερα

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εγκλίσεις

Οριστική : είναι η έγκλιση του πραγματικού.

Ορ. Ενεστ εκφράζει το πραγματικό στο παρόν.

Ορ. Πρτ. εκφράζει το πραγματικό στο παρελθόν .

Ορ. Μέλ. εκφράζει το πραγματικό στο μέλλον.

Ορ. Πρκ. εκφράζει το πραγματικό στο παρελθόν (σημασία Αορίστου).

Ορ. Υπρ. εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Ορ. Σ. Μέλ. εκφράζει το προτερόχρονο στο μέλλον.

Υποτακτική : είναι η έγκλιση που εκφράζει το υποκειμενικό και στην περίπτωση που μία δευτερεύουσα εκφέρεται με υποτακτική , η εξάρτηση από το χρόνο της Κ.Π είναι αποφασιστικής σημασίας .

Η ακολουθία των χρόνων

χρόνος εξάρτησης	χρόνος δευτερεύουσας	σχέση κύριας – δευτερεύουσας
1. αρκτικός ιστορικός	Υποτ. Ενεστώτα Υποτ. Παρατατικού	} Σύγχρονο παρόν- μέλλον παρελθόν
2. αρκτικός ιστορικός	Υποτ. Παρακειμένου Υποτ.Υπερσ.	
3. αρκτικός ιστορικός	Ενεστώτας ενεργ. περιφραστ. συζυγίας (-urus sim...) Παρατατικός ενεργ. περιφραστ. συζυγίας (-urus essem ...)	} Υστερόχρονο παρόν-μέλλον παρελθόν

Προτάσεις που παρουσιάζουν ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων

1)Βουλητικές : παρατηρείται ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, γιατί η επιθυμία είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της Κ.Π με τη δευτερεύουσα) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

2) **Τελικές** : παρατηρείται ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, γιατί ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της Κ.Π με τη δευτερεύουσα) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

3) **Συμπερασματικές** : παρατηρείται ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, γιατί το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της Κ.Π με τη δευτερεύουσα) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

4) **Προτάσεις του quominus και του quip**: παρατηρείται ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, γιατί η πρόθεση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της Κ.Π με τη δευτερεύουσα) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

5) **Ενδοιαστικές** : παρατηρείται ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, γιατί ο φόβος είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της Κ.Π με τη δευτερεύουσα) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

Αιτιολογικές προτάσεις

Είναι προτάσεις **επιρρηματικές** και δηλώνουν **την αιτία** του περιεχομένου συνήθως της κύριας πρότασης.

- 1) εισάγονται με τους συνδέσμους **quod, quia, quoniam (quando)** εκφέρονται με **οριστική** και εκφράζουν **αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή**, εκφέρονται με **υποτακτική** και εκφράζουν **αιτιολογία υποθετική ή υποκειμενική**.
- 2) εισάγονται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **cum** και εκφέρονται με **υποτακτική**, γιατί **η αιτιολογία είναι το αποτέλεσμα μίας εσωτερικής, λογικής διεργασίας**.
- 3) ουσιαστικές αιτιολογικές, εισάγονται με το σύνδεσμο **quod** και εκφέρονται με **οριστική** (κυρίως ως αντικείμενα).

Τελικές προτάσεις

Είναι **επιρρηματικές** προτάσεις και δηλώνουν το **σκοπό** για τον οποίο γίνεται η πράξη συνήθως της κύριας πρότασης.

- α) εισάγονται με το σύνδεσμο **ut** (= καταφατικές), το σύνδεσμο **ne** (=αρνητικές) και το σύνδεσμο **quo** (= όταν ακολουθεί επίθετο ή επίρρημα συγκριτικού βαθμού) και εκφέρονται **ΠΑΝΤΑ** με **υποτακτική**.
- β) **μόνο** με **υποτακτική ενεστώτα**, όταν εξαρτώνται από ρήμα αρκτικού χρόνου και με **υποτακτική παρατατικού**, όταν εξαρτώνται από ιστορικό χρόνο.

Συμπερασματικές προτάσεις

Είναι **επιρρηματικές** προτάσεις, λειτουργούν **ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος** και δεν πρέπει να συγχέονται με τις ουσιαστικές συμπερασματικές προτάσεις (ισοδυναμούν με ουσιαστικό).

- 1) Εισάγονται με το σύνδεσμο **ut** (**άρνηση ut non, ut nemo, ut nihil**) και εκφέρονται πάντα με **υποτακτική ενεστώτα** (για το παρόν – μέλλον) και με **υποτακτική παρατατικού** (για το παρελθόν).

- 2) **Ut + υποτακτική παρακειμένου**, όταν κατά την άποψη του ομιλητή το αποτέλεσμα θεωρείται πράξη ολοκληρωμένη.
- 3) **Ουσιαστικές συμπερασματικές**: εκφράζουν **αποτέλεσμα ή συνέπεια**, και χρησιμεύουν ως αντικείμενο ρημάτων που σημαίνουν «κατορθώνω», ως υποκείμενο απρόσωπων ρημάτων που σημαίνουν «προκύπτει ότι...» ή «βγαίνει το συμπέρασμα» ή «συμβαίνει» ή «απομένει» ή «υπολείπεται» και ως επεξηγήση στο ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας. Ακόμα χρησιμεύουν ως υποκείμενο απρόσωπων εκφράσεων (satis est, tempus est, lex est, mos est, consuetudo est).

Χρονικές προτάσεις

Είναι επιρρηματικές προτάσεις και λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου.

ΣΥΓΧΡΟΝΟ

- 1) Παράλληλη διάρκεια
dum, quoad, quamdiu + Οριστική
- 2) Μία συνεχιζόμενη πράξη (=χρονική πρόταση), στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μία άλλη πράξη (= κύρια πρόταση)
dum + Οριστική Ενεστώτα (ιστορ. Ενεστ.) (λατινισμός)

ΠΡΟΤΕΡΟΧΡΟΝΟ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ (ρήμα εξάρτησης ιστορικού χρόνου)

postquam, ubi, ut, simul + Οριστική Παρακειμένου (ή Υπερσυντελικού).

ΥΣΤΕΡΟΧΡΟΝΟ

antequam, priusquam, dum, quoad, donec + Οριστική (όταν η πράξη ενδιαφέρει από χρονική άποψη)

ή + Υποτακτική (όταν η πράξη περιγράφεται ως προσδοκία ή επιδίωξη).

CUM

- 1) **cum + Οριστική** (καθαρά χρονικός, μας πληροφορεί για το χρόνο που έγινε κάτι)
cum + Οριστική (επαναληπτικός cum), εκφράζει αόριστη επανάληψη
cum + Οριστική Παρακειμένου (αντίστροφος cum), εκφράζει αιφνίδιο γεγονός)
cum + Οριστική (επεξηγηματικός cum)
- 2) **cum + Υποτακτική (ιστορικός ή διηγηματικός cum)**, υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια πρόταση, δημιουργεί μία σχέση αιτίου – αιτιατού ανάμεσά τους.

Υποθετικές προτάσεις

Εισάγονται με τους συνδέσμους **si** (αν), **nisi** (αν δεν), **quodsi** (αν όμως).

Υποθετικοί λόγοι

1^ο είδος : εκφράζει υπόθεση ανοιχτή (πραγματικό)
(υπόθεση): **si / nisi** + οριστική κάθε χρόνου
(απόδοση): οποιαδήποτε έγκλιση

- 2^ο είδος** : εκφράζει υπόθεση αντίθετη από την πραγματικότητα
(απραγματοποίητο)
- (υπόθεση) : si / nisi + υποτακτική παρατατικού } για το παρόν
(απόδοση) : υποτακτική παρατατικού
- (υπόθεση) : si / nisi + υποτακτική υπερσυντελικού } για το παρελθόν
(απόδοση) : υποτακτική υπερσυντελικού
- 3^ο είδος** : εκφράζει υπόθεση δυνατή ή πιθανή
(υπόθεση): si / nisi + υποτακτική ενεστώτα } για το παρόν – μέλλον
(απόδοση): υποτακτική ενεστώτα

Εναντιωματικές – παραχωρητικές προτάσεις

Εναντιωματικές προτάσεις

Είναι επιρρηματικές προτάσεις και εκφράζουν μία πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας πρότασης .

1. εισάγονται με τους συνδέσμους **etsi, tametsi, quamquam + Οριστική.**
2. εισάγονται με τους συνδέσμους **cum, licet + Υποτακτική.**

Στην κύρια πρόταση υπάρχει συχνά το **tamen**.

Παραχωρητικές προτάσεις

Εκφράζουν μία υποθετική κατάσταση που, κι αν δεχτούμε ότι αληθεύει , δεν αναιρεί το περιεχόμενο της κύριας πρότασης .

1. εισάγονται με το σύνδεσμο **etiamsi + Υποτακτική ή Οριστική.**
2. εισάγονται με το σύνδεσμο **licet, quamvis, ut + Υποτακτική**

Στην κύρια πρόταση υπάρχει συχνά το **tamen**.

* Ο σύνδεσμος licet συντάσσεται με υποτακτική, γιατί προήλθε από το απρόσωπο ρήμα licet (= επιτρέπεται, με παράλειψη του ut + Υποτακτική)

* quamvis: η χρήση του quamvis προτιμάται μπροστά από επίθετα και επιρρήματα. Κανονικά συντάσσεται με Υποτακτική , εδώ όμως συντάσσεται με Οριστική κατ' αναλογία με το quamquam.

Παραβολικές προτάσεις

Είναι επιρρηματικές προτάσεις που λειτουργούν ως β' όρος σύγκρισης με πρώτο όρο συνήθως την κύρια πρόταση. Διακρίνονται σε απλές παραβολικές και σε υποθετικές παραβολικές.

Απλές παραβολικές

Εκφέρονται κανονικά με Οριστική, επειδή η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται ως αντικειμενική πραγματικότητα.

1. Εισάγονται με τους συνδέσμους **atque(=ac)** και **et** + **Οριστική** μετά από επίθετα ή επιρρήματα που δηλώνουν ισότητα ή ομοιότητα και τα αντίθετα τους (**similar, par, aequus, idem, alium, dissimilis κ.α**)
2. **ut, sicut** (ως, όπως, όπως) + **Οριστική**, στην κύρια πρόταση υπάρχουν συνήθως τα επιρρήματα **ita, sic**.
3. **quam, quanto, quo** + **Οριστική**, με επίθετα ή επιρρήματα θετικού βαθμού και επίσης και με ρήματα. Στην κύρια πρόταση υπάρχει το **tam**.

Υποθετικές παραβολικές

Εκφέρονται με υποτακτική, επειδή η σύγκριση αφορά μία υποθετική πράξη ή κατάσταση. Πρόκειται για υποθετικούς λόγους που λείπει όμως η απόδοσή τους.

Εισάγονται με τους συνδέσμους:

ut si, velut si, tamquam (si), quasi, proinde (perinde) quasi + **Υποτακτική**.

* Τα **tamquam, sicut, quasi** μπορεί να χρησιμοποιούνται με ουσιαστικά ή μετοχές και ισοδυναμούν με υποθετικές παραβολικές προτάσεις.

Αναφορικές προτάσεις

Οι αναφορικές προτάσεις διακρίνονται σε επιθετικές αναφορικές, σε επιρρηματικές αναφορικές και σε ουσιαστικές αναφορικές.

1. Επιθετικές προτάσεις

Προσδιορίζουν ένα ουσιαστικό ή αντωνυμία όπως ο επιθετικός προσδιορισμός.

Εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα. Τα κυριότερα είδη είναι:

- α) Αναφορικές προσδιοριστικές (προσδιορίζουν την έννοια της λέξης στην οποία αναφέρονται). Εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα, εκφέρονται με Οριστική (πραγματικό) και με Υποτακτική (που οφείλεται σε έλξη ή στο πλάγιο λόγο) ανάλογα με το περιεχόμενό τους.
- β). Αναφορικές προσθετικές (προσδιορίζουν ολόκληρο το περιεχόμενο μιας πρότασης). Εισάγονται με το quod(=πράγμα που) και εκφέρονται με Οριστική.

2. Επιρρηματικές προτάσεις

Ισοδυναμούν με απλές επιρρηματικές προτάσεις και διακρίνονται σε:

- α) αναφορικές τελικές
- β) αναφορικές συμπερασματικές
- γ) αναφορικές αιτιολογικές
- δ) αναφορικές υποθετικές
- ε) αναφορικές παραχωρητικές – εναντιωματικές

Ως προς την έγκλιση ακολουθούν τις αντίστοιχες επιρρηματικές προτάσεις.

3. Ουσιαστικές αναφορικές

Ισοδυναμούν με ουσιαστικά που χρησιμεύουν ως υποκείμενο, αντικείμενο...
Εκφέρονται με Οριστική ή Υποτακτική.

* Όταν η αναφορική αντωνυμία ή το αναφορικό επίρρημα βρίσκεται στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου εισάγουν κύρια πρόταση.

Ευθείες ερωτήσεις

Είναι κύριες προτάσεις. Μία ερώτηση μπορεί να είναι πραγματική (όταν αυτός που ρωτάει περιμένει απάντηση) ή ρητορική (ισοδυναμεί με έντονη άρνηση ή κατάφαση, με υπόθεση κ.τ.λ).

Οι ευθείες ερωτήσεις εκφράζουν :

- α) μερική άγνοια, όταν η ερώτηση αφορά μόνο μέρος μόνο του περιεχομένου της πρότασης. Εισάγονται με ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα (quis, quantus, ubi, quando, cur, quin).
- β) ολική άγνοια, όταν η ερώτηση αφορά όλο το περιεχόμενο της πρότασης (η απάντηση στην ερώτηση είναι «ναι» ή «όχι»). Διακρίνονται σε απλές ή διμελείς.

Οι απλές ερωτήσεις εισάγονται με το εγκλιτικό – ne (όταν δε γνωρίζουμε την απάντηση που περιμένουμε), με το num (=μη, όταν περιμένουμε αρνητική απάντηση), με το none (όταν περιμένουμε καταφατική απάντηση).

Οι διμελείς ερωτήσεις εισάγονται με το utrum...an, -ne...an, ...an. Το «ή όχι» εκφράζεται με το «an non».

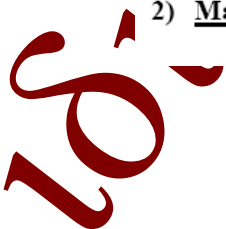
Οι ευθείες ερωτήσεις εκφέρονται γενικά με

1. Οριστική
2. Υποτακτική (απορηματική & δυνητική), όταν εκφράζουν απορία και δυνατότητα αντίστοιχα.

Πλάγιες ερωτήσεις

Είναι προτάσεις ουσιαστικές, περιέχουν ερώτηση εξαρτημένη από ρήματα ερωτηματικά, λεκτικά, γνωστικά, αποπειρατικά κ.α. Ισοδυναμούν με ουσιαστικό και χρησιμεύουν ως υποκείμενο, αντικείμενο ή επεξήγηση. Εκφέρονται ΠΑΝΤΑ με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Εισάγονται με ερωτηματικά μόρια και με ερωτηματικές και αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα. Ισχύουν οι κανόνες ακολουθίας των χρόνων.

- 1) α. Ολικής άγνοιας απλές, εισάγονται με το num, - ne (=αν), an (an non) (μετά από τα ρήματα haud, scio, nescio, dubito, incertum est), none (μετά από το ρήμα quaero), -si (εξαρτάται από ρήματα απόπειρας, αναμονής).
β. ολικής άγνοιας διμελείς, εισάγονται με utrum...an, -ne...an, -...an...
- 2) Μερικής άγνοιας, εισάγονται με ερωτηματικά επιρρήματα και αντωνυμίες.

Βουλευτικές προτάσεις

Είναι ουσιαστικές προτάσεις που εξαρτώνται από ρήματα που σημαίνουν βούληση, της οποίας το περιεχόμενο εκφράζουν. Χρησιμοποιούν ως υποκείμενο ή αντικείμενο ρημάτων ή εκφράσεων που σημαίνουν διατάζω, ζητώ, παρακαλώ, προτρέπω, πείθω, αποφασίζω, επιτρέπω, φροντίζω Εκφέρονται **ΠΑΝΤΑ** με Υποτακτική, Υποτακτική Ενεστώτα (μετά από αρκτικό χρόνο) και με Υποτακτική Παρατατικού (μετά από ιστορικό χρόνο), γιατί το περιεχόμενό τους είναι απλώς επιθυμητό. Εισάγονται με το **ut** (= καταφατικές), με το **ne** (= αρνητικές) και σπάνια με το **quominus**.

* Οι βουλευτικές προτάσεις δεν πρέπει να συγχέονται με τις τελικές (=επιρρηματικές).

Ενδοιαστικές προτάσεις

Είναι προτάσεις ουσιαστικές που χρησιμοποιούν ως υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση. Εκφράζουν φόβο και εξαρτώνται από ρήματα που δηλώνουν φόβο. Εκφέρονται **ΠΑΝΤΑ** με Υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό τους αφορά κάτι το ενδεχόμενο ή πιθανό.

1. Εισάγονται με το **ne** + Υποτακτική, όταν ο φόβος είναι μήπως γίνει κάτι.
2. Εισάγονται με τους συνδέσμους **ne non, ut** + Υποτακτική, όταν ο φόβος είναι μήπως δε γίνει κάτι.

Προτάσεις του Quominus και του Quin

Οι προτάσεις του Quominus και του Quin είναι ουσιαστικές (ως υποκ.,αντικ.,επεξ.). Εξαρτώνται από ρήματα που σημαίνουν «εμποδίζω», «αρνούμαι». Εκφέρονται **ΠΑΝΤΑ** με Υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό τους εκφράζει την πρόθεση του υποκειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης .

Εισάγονται με τους συνδέσμους :

1. **quominus**(ή **ne**) + Υποτακτική Ενεστώτα (όταν το ρήμα εξάρτησης δε συνοδεύεται από άρνηση)
2. **quin** (ή **quominus**) + Υποτακτική Παρατατικού (όταν το ρήμα εξάρτησης συνοδεύεται από άρνηση).

Ανακεφαλαίωση:

ut + Οριστική
Χρονικές & Παραβολικές

ut + Υποτακτική
Τελικές , συμπερασματικές, βουλευτικές,
ενδοιαστικές και παραχωρητικές

Β' όρος σύγκρισης

Ο β' όρος σύγκρισης στη λατινική εκφέρεται με

- α) απλή αφαιρετική
- β) quam + ομοιόπτωτα με τον α' όρο.
- γ) quam + ομοιότροπα, όταν συγκρίνονται *απαρ./ρήμα/επίρ./εμπροθ.*
π.χ malle impetare quam fieri (36).

* η εκφορά του β' όρου σύγκρισης με το **quam και ομοιόπτωτα** προτιμάται, όταν ο α' όρος σύγκρισης βρίσκεται σε πτώση γενική, δοτική ή αφαιρετική. Η εκφορά του β' όρου σύγκρισης με αφαιρετική προτιμάται, όταν η πρόταση είναι αρνητική ή ερωτηματική που ισοδυναμεί με αρνητική και όταν ο β' όρος είναι αναφ. αντωνυμία.

ΤΟΠΟΣ

Εκφέρεται με εμπρόθετη αιτιατική ή αφαιρετική.

in + αφαιρετική = στάση σε τόπο

in (ad) + αιτιατική = κίνηση προς τόπο

ex, de, ab + αφαιρετική = απομάκρυνση από τόπο

Τα ονόματα πόλεων ή μικρών νησιών καθώς και το ουσιαστικό "domus" δε συνοδεύονται από πρόθεση:

στάση σε τόπο → αφαιρετική, γενική (για α' και β' κλίση)

κίνηση σε τόπο → αιτιατική

απομάκρυνση → αφαιρετική.

ΧΡΟΝΟΣ

in + αφαιρετική = πότε έγινε κάτι

απλή αφαιρετική → λέξεις που δηλώνουν χρόνο και λέξεις με επιθ. ποσοδιορισμό.

αιτιατική: διάρκεια (πόσο καιρό;)

ante, post + αιτιατική = δηλώνεται το «πριν» και το «μετά».

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ

(το αίτιο που εντοπίζεται σε εξωτερικές καταστάσεις, όχι σε ψυχικές συγκινήσεις και συναισθήματα)

- **ob, per, propter + αιτιατική**

- **απλή αφαιρετική**

- **de, ex + αφαιρετική**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ

Απλή αφαιρετική, όταν εκφράζει ψυχική αντίδραση. Χρησιμοποιείται για λέξεις που δηλώνουν ψυχικό πάθος και συχνά συνοδεύεται από μετοχή του παθ. παρακειμένου που σημαίνει «παρακινημένος», «σπρωγμένος» κ.α.

ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΕΙΑ

Στα λατινικά λείπει η αλληλοπαθής αντωνυμία και για να εκφραστεί η αλληλοπάθεια χρησιμοποιούνται οι φράσεις

inter nos /vos/se + τα τρία πρόσωπα του πληθ. του κατάλληλου ρήματος

π.χ. inter nos amatos = αγαπιόμαστε
inter vos amatis = αγαπιέστε
inter se amant = αγαπιώνται

ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΑ

- Η κτητική αντωνυμία (suus-a-um) και η προσωπική se (γ' εν. και πληθ. πρόσωπο) εκφράζουν αυτοπάθεια. Αναφέρονται είτε στο υποκείμενο της πρότασης στην οποία βρίσκονται (ευθεία αυτοπάθεια), είτε στο υποκείμενο της κύριας πρότασης ενώ βρίσκονται σε δευτερεύουσα (πλάγια αυτοπάθεια).
- Για να εκφράσουμε κτήση χωρίς αυτοπάθεια στο γ' πρόσ. χρησιμοποιούμε τις πλάγιες πτώσεις της αντωνυμίας is, ea, id.
- Στα λατινικά δεν υπάρχει αυτοπαθής αντωνυμία για το α' και το β' πρόσ. Στη θέση της χρησιμοποιούμε τις πλάγιες πτώσεις της προσωπικής αντωνυμίας του α' και β' προσώπου.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ

Η απαγόρευση εκφράζεται με τους εξής τρόπους :

α) **noli, nolite + απρ. Ένεστ.**

β) **ne (και άλλες αρνητικές λέξεις όπως neon, nunquam κ.α) + υποτακτική παρακειμένου .**

π.χ. - nolite confidere → ne confisi sitis
- noli spectare → ne spectaveris
- (neminem) credideritis → nolite credere (quemquam)

157

Ιδιαίτερα,

Μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική

Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική (με ρήμα)

- α) Ρήμα ενεργητικής φωνής → Ρήμα παθητικής φωνής (στον ίδιο χρόνο)
- β) Υποκείμενο του ρήματος της ενεργητικής φωνής → Ποιητικό αίτιο
a(b) + αφαιρετική (έμψυχο), απλή αφαιρετική (άψυχο)
- γ) Αντικείμενο του ρήματος της ενεργητικής φωνής → Υποκείμενο του ρήματος (ονομαστική).

Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική (με απαρέμφατο)

- α) Απαρέμφατο ενεργητικής φωνής → Απαρέμφατο παθητικής φωνής (στον ίδιο χρόνο)
- β) Υποκείμενο του απαρεμφάτου ενεργ. φωνής (αιτιατική) → Ποιητικό αίτιο
a(b) + αφαιρετική (έμψυχο), απλή αφαιρετική (άψυχο)
- γ) Αντικείμενο του απαρ. ενεργ. φωνής . (αιτιατική) → Υποκείμενο του απαρ. παθητικής φωνής .

Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική (κατηγορούμενο του αντικειμένου)

- α) Ρήμα ενεργητικής φωνής → Ρήμα παθητικής φωνής (στον ίδιο χρόνο)
- β) Υποκείμενο του ρήματος ενεργ. φωνής → Ποιητικό αίτιο
a(b) + αφαιρετική (έμψυχο), απλή αφαιρετική (άψυχο)
- γ) Αντικείμενο του ρήματος ενεργ. φωνής → Υποκείμενο του ρήματος παθητικής φωνής
- δ) Κατηγορούμενο (αντικειμένου) → Κατηγορούμενο (υποκειμένου – ονομαστική)

Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική (δύο αντικείμενα άμεσο – έμμεσο)

- α) Ρήμα ενεργητικής φωνής → Ρήμα παθητικής φωνής (στον ίδιο χρόνο)
- β) Υποκείμενο του ρήματος ενεργ. φωνής → Ποιητικό αίτιο
a(b) + αφαιρετική (έμψυχο), απλή αφαιρετική (άψυχο)
- γ) Αντικείμενο ρήματος (άμεσο) ενεργ. φωνής → Υποκείμενο του ρήματος παθητικής διάθεσης .
- δ) Αντικείμενο (έμμεσο) ενεργ. φωνής . → Αντικείμενο (έμμεσο) παθ. φωνής

Ιδιαιτερά

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ

- 1) Epistulas Romam scriptitat (ev. Ovidius).
- 2) Poetam curae et miseriae excruciant.
- 3) fortunam adversam deplorat.
- 4) Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant.
- 5) Venti pontum turbant et Aenean in Africam portant.
- 6) Dido regina novam patriam fundat.
- 7) Regina Aenean amat et Aeneas reginam.
- 8) Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent.
- 9) Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat.
- 10) Multos agros... possidebat (Silius) .
- 11) Eum, ut puer magistrum, honorabat (Silius) .
- 12) In ea civitate, quam leges continent, boni viri... leges servant.
- 13) Ego tres apros feroces cepi.
- 14) Videbis non Dianam... sed Minervam errare.
- 15) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum ... imperium perdit.
- 16) Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.
- 17) Iulus, Aeneae filius, regnum ... transferet et Albam Longam munit.
- 18) Hunc tu, ut Aeneam, ... accipies.
- 19) Hannibal, dux Carthaginensis, ... natus, omnes gentes... superavit et Saguntum vi expugnavit.
- 20) Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit.
- 21) Pater filiae osculum dedit.
- 22) Omen accipio .
- 23) Spem ... praesumpsit.
- 24) Liberales artes ... aditum dederunt.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Οι κύριες προτάσεις κρίσεως, όταν εξαρτηθούν από ρήματα λεκτικά, δοξαστικά, γνωστικά κ.α μετατρέπονται σε ειδικά απαρέμφατα χρόνου ενεστώτα (σύγχρονο), παρακειμένου (προτερόχρονο), μέλλοντα (υστερόχρονο).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ	ΕΙΔΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ
Οριστική ενεστώτα και παρατατικού	→ απαρέμφατο ενεστώτα (σύγχρονο)
Οριστική μέλλοντα και συντ. μέλλοντα	→ απαρέμφατο μέλλοντα (υστερόχρονο)
Οριστική παρακειμένου και υπερσυντελικού	→ απαρέμφατο παρακειμένου (προτερόχρονο)

Π.χ. “Ovidius poeta in terra Pontica exulat”
Scriptor narrat Ovidium poetam in terra Pontica exulare

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A)

1) «Ovidius poeta exulat in terra Pontica».

Scriptor narrat

2) «Curae et miseriae excruciant poetam»

Scriptor narrat

3) «Ibi Dido regina fundat novam patriam»

Plinius dixit

4) «Tum Cepheus adligat Andromedam ad scopulum».

Poeta narrat

5) «Silius Italicus studebat gloriae Vergili ingeniumque eius fovebat».

Is dixit

6) «Lex enim est fundamentum libertatis».

Scriptor tradit

7) «Post trecentos annos Ilia pariet duos filios, Romulum et Remum, quos lupa nutriet».

Scriptor narrat

8) «Hannibal Carthaginiensis dux, natus VI et XX annos superavit bello omnes gentes Hispaniae et expugnavit vi Saguntum».

Is tradit

9) «Germani non student agriculturae;»

Is dicit

10) «Catilina a Cicerone ex urbe expulsus est».

Scriptor narrat

B) Να μετατρέψετε τις παρακάτω προτάσεις σε απαρεμφατικές με εξάρτηση το **dicor**.

- 1) Aeneas filius Anchisae est.
- 2) Silius multos agros in illis locis possidebat.
- 3) Brutus populum concitat.
- 4) Aeneas bellum ingens in Italia geret.
- 5) Discurrens miles pedes eius animadvertit.

101

101